

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ**

Διπλωματική εργασία με θέμα :

**Δ.Λ.Π. 39: Αποτίμηση χρηματοοικονομικών μέσων –
εμπειρική προσέγγιση σε εταιρίες εισηγμένες στο ΧΑΑ
(σημειώσεις)**

Θεμιστοκλής Π. Κεσίογλου

A.M. 1609

Επιβλέπων καθηγητής :

Νεγκάκης Χρήστος

Αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Θεσσαλονίκη 2009

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε κατά την ολοκλήρωση των σπουδών μου στο πρόγραμμα Μεταπτυχιακών σπουδών Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Η μελέτη αυτή αποτελεί ένα μέρος μιας σημαντικής προσπάθειας να προσεγγίσω, τόσο από θεωρητικής όσο και από ερευνητικής σκοπιάς, τον χειρισμό των χρηματοοικονομικών μέσων σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

Είναι πλέον γεγονός ότι σχεδόν όλες οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν χρηματοοικονομικά μέσα για εμπορικούς, χρηματοοικονομικούς και επενδυτικούς σκοπούς. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται σημαντική ανάπτυξη στις αγορές χρηματοοικονομικών μέσων, με την δημιουργία πολλών και πολύπλοκων προϊόντων που είναι διαθέσιμα σε όλες τις επιχειρήσεις. Τα εργαλεία αυτά παίζουν κεντρικό ρόλο στην αποτελεσματική λειτουργία των χρηματαγορών και χρησιμοποιούνται από τις επιχειρήσεις είτε για την αντιστάθμιση κινδύνων είτε για την επίτευξη επενδυτικών κερδών επηρεάζοντας ουσιαστικά την χρηματοοικονομική τους κατάσταση, την κερδοφορία και τις ταμειακές ροές.

Σύμφωνα με το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 32, Χρηματοοικονομικό Μέσο είναι κάθε σύμβαση η οποία στη μεν μία συμβαλλόμενη οικονομική μονάδα δημιουργεί ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού, στη δε άλλη συμβαλλόμενη οικονομική μονάδα ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο υποχρεώσεων ή στοιχείο καθαρής θέσης. Τα χρηματοοικονομικά μέσα περιλαμβάνουν μετρητά, μετοχές, ομόλογα, χορηγήσεις και καταθέσεις (αν πρόκειται για τράπεζα), γeros, παράγωγα και άλλα.

Η έννοια και η επιμέτρηση της εύλογης αξίας, καθώς και η διαχείριση του κινδύνου και οι γνωστοποιήσεις που σχετίζονται με τα χρηματοοικονομικά μέσα αποτέλεσαν πρόκληση για την ενασχόληση μου με το συγκεκριμένο θέμα, σε μια οικονομική συγκυρία κατά την οποία οι εξελίξεις στον ευρύτερο χώρο της παγκόσμιας οικονομίας και των κεφαλαιαγορών είναι ραγδαίες.

Στόχος της παρούσας μελέτης είναι η ανάλυση και παρουσίαση των αρχών και κανόνων που ορίζουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα για τα χρηματοοικονομικά μέσα δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στους όρους και στις αρχές των γνωστοποιήσεων που πρέπει ακολουθούν οι επιχειρήσεις κατά την σύνταξη των σημειώσεων.

Η εργασία χωρίζεται σε επτά κεφάλαια. Οι πρώτες ενότητες περιλαμβάνουν το θεωρητικό πλαίσιο στο οποίο αναλύονται οι κανόνες αποτίμησης και παρουσίασης των χρηματοοικονομικών μέσων όπως ορίζουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα 39 και 32. Επιπρόσθετα, επισημαίνεται η επίδραση της αρχής της εύλογης αξίας στην λογιστική επιστήμη και στην αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων ειδικότερα. Στο 4^ο Κεφάλαιο παρουσιάζονται οι κυριότερες διαφορές των παραπάνω Προτύπων με τα αντίστοιχα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα. Στην συνέχεια γίνεται λόγος για την σημαντικότητα των γνωστοποιήσεων και της πληροφόρησης που παρέχουν οι σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων και αναλύονται οι γνωστοποιήσεις που είναι υποχρεωμένη να προβαίνει η οικονομική μονάδα σύμφωνα με τις αρχές που ορίζει το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 7. Συμπληρώνοντας το θεωρητικό κομμάτι της εργασίας, στην τελευταία ενότητα παρουσιάζεται το αποτέλεσμα και τα συμπεράσματα της εμπειρικής έρευνας που διενεργήθηκε στον τραπεζικό κλάδο σχετικά με την ποιότητα και την πληρότητα των γνωστοποιήσεων των χρηματοοικονομικών μέσων στις σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων.

Αντικείμενο της έρευνας είναι να καταδείξει τον βαθμό συμμόρφωσης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων αναφορικά με τις γνωστοποιήσεις για τα χρηματοοικονομικά μέσα και την συσχέτιση που υπάρχει μεταξύ του παραπάνω δείκτη και της τιμής της μετοχής των εξεταζόμενων επιχειρήσεων.

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Χρήστο Νεγκάκη, Αναπληρωτή Καθηγητή του τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής, για τις πολύτιμες συμβουλές και υποδείξεις του, καθώς και τον υποψήφιο Διδάκτορα Ανέστη Λαδά για την συνεργασία του στο κομμάτι της εμπειρικής έρευνας. Τέλος, οφείλω ένα μεγάλο ευχαριστώ στους γονείς μου Παύλο και Κυριακή και στον αδερφό μου Ηλία, οι οποίοι με στήριξαν ηθικά και οικονομικά όλα τα χρόνια των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ	10
2.1. Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΛΟΓΗΣ ΑΞΙΑΣ	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ	12
3.1. ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 39 : ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΧΡΗΜ/ΚΩΝ ΜΕΣΩΝ	12
3.1.1 ΣΚΟΠΟΣ	12
3.1.2. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ.....	12
3.1.3. ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΙΣΧΥΟΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ	15
3.1.4. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΛΠ 39	17
3.1.5. ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ	17
3.1.6. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ	21
3.1.7. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗ ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΙΚΗΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ	21
3.1.7.1. ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΧΑΜΗΛΟΤΟΚΩΝ ΚΑΙ ΑΤΟΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	22
3.1.7.2. ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΒΡΑΧΥΧΡΩΝΙΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ	22
3.1.7.3. ΕΞΟΔΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	22
3.1.7.4. SPREAD ΑΓΟΡΑΣ – ΠΩΛΗΣΗΣ (BID-ASK).....	23
3.1.7.5. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ ΜΕ ΕΝΣΩΜΑΤΩΜΕΝΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ	23
3.1.8. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΡΧΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΕΦΟΣΟΝ ΔΕΝ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΜΕΡΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ.....	24
3.1.8.1. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟΤΙΜΩΜΕΝΑ ΣΤΗΝ ΕΥΛΟΓΗ ΑΞΙΑ ΜΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΣΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	24
3.1.8.2. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΟΥ ΚΡΑΤΟΥΝΤΑΙ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΛΗΞΗ	25
3.1.8.3. ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ.....	27
3.1.8.4. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΠΡΟΣ ΠΩΛΗΣΗ.....	27
3.1.8.5. ΑΛΛΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ.....	28
3.1.8.6. ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ	29
3.2.9. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΣΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΠΟΜΕΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ.....	29
3.2.10. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΡΧΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΕΦΟΣΟΝ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΜΕΡΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ.....	31
3.2. ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 32 : ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΧΡΗΜ/ΚΩΝ ΜΕΣΩΝ	32
3.2.1. ΣΚΟΠΟΣ	32
3.2.2. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ.....	33
3.2.3. ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΙΣΧΥΟΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ	35
3.2.4. ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ	36
3.2.5. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ	37
3.2.6. ΣΥΝΘΕΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ.....	39
3.2.7. ΕΞΑΓΟΡΑΣΘΕΙΣΕΣ ΙΔΙΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ	39
3.2.8. ΤΟΚΟΙ, ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ, ΖΗΜΙΕΣ ΚΑΙ ΚΕΡΔΗ	40

3.2.9. ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΔΛΠ 39 ΚΑΙ ΔΛΠ 32 ΜΕ ΤΑ ΕΛΠ.....	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ	50
5.1.ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΡΟΤΥΠΟ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 7	51
5.1.1.ΣΚΟΠΟΣ	51
5.1.2.ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ.....	51
5.1.3. ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΙΣΧΥΟΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ	53
5.1.4. ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ	55
5.1.5. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ	56
5.3. ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΧΡΗΜ/ΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΧΡΗΜ/ΚΗ ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗ	57
5.3.1. ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ	57
5.3.1.1. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΧΡΗΜ/ΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΧΡΗΜ/ΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ	57
5.3.1.2. ΧΡΗΜ/ΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΧΡΗΜ/ΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟΤΙΜΩΜΕΝΑ ΣΤΗΝ ΕΥΛΟΓΗ ΑΞΙΑ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	57
5.3.1.3. ΑΝΑΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΧΡΗΜ/ΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	59
5.3.1.4. ΑΠΟΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΧΡΗΜ/ΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ	60
5.3.1.5. ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ	61
5.3.1.6. ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΑΠΟ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ	61
5.3.1.7. ΣΥΝΘΕΤΑ ΧΡΗΜ/ΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΜΕ ΠΟΛΛΑΠΛΑ ΕΝΣΩΜΑΤΩΜΕΝΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ	62
5.3.1.8. ΑΘΕΤΗΣΗ ΟΡΩΝ ΔΑΝΕΙΟΥ ΚΑΙ ΑΝΕΞΟΦΛΗΤΑ ΧΡΕΗ	62
5.3.2. ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	62
5.3.3. ΛΟΙΠΕΣ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ.....	64
5.3.3.1. ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ	64
5.3.3.2. ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ.....	65
5.3.3.3. ΕΥΛΟΓΗ ΑΞΙΑ	66
5.4. ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΕΚΤΑΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ.....	69
5.4.1. ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ.....	69
5.4.2. ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΠΟΣΟΣΤΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ.....	70
5.4.3. ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	70
5.4.4. ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ.....	72
4.4.5. ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ.....	72
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	74
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 : ΣΥΝΟΨΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ - ΕΠΙΛΟΓΟΣ	86
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	90

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια οι αλλαγές που συντελούνται στην λειτουργία των εθνικών και διεθνών αγορών κεφαλαίου επηρεάζουν σημαντικά την λειτουργία των επιχειρήσεων. Παράλληλα με τις σημαντικές αλλαγές στο χώρο της παγκόσμιας οικονομίας, ένα πλήθος νέων χρηματοοικονομικών εργαλείων δημιουργούν την ανάγκη προσαρμογής των εργαλείων λογιστικής απεικόνισης. Το επενδυτικό κοινό, τα ίδια τα στελέχη των επιχειρήσεων, οι οικονομικοί αναλυτές και οι αρχές εποπτείας χρειάζονται συνεχώς βελτιωμένη πληροφόρηση και καταγραφή της πραγματικής εικόνας των οικονομικών μονάδων.

Η εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards – IAS) αποτελεί το κατάλληλο εργαλείο για την επίτευξη των παραπάνω στόχων επιτρέποντας παράλληλα την συγκρισιμότητα των χρηματοοικονομικών πληροφοριών σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα είναι το κύριο και πλέον αποδεκτό μέσο έκφρασης της λογιστικής επιστήμης και αποτελούν μια κωδικοποιημένη μορφή λογιστικών πολιτικών και κανόνων που εφαρμόζονται για την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων (Whittington G., 2005). Επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο τα λογιστικά μεγέθη και οι διάφοροι χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι αποτιμώνται και λογίζονται και προάγουν την παροχή αξιόπιστης πληροφόρησης διευκολύνοντας την δημιουργία χρηματοοικονομικής πειθαρχίας.

Οι πρώτες προσπάθειες για τυποποίηση της λογιστικής πληροφορίας ξεκίνησαν την δεκαετία του 1930 στις Ηνωμένες πολιτείες. Η προσπάθεια για την δημιουργία προτύπων που θα ίσχυαν σε παγκόσμιο επίπεδο άρχισε το 1973 με την ίδρυση της Επιτροπής Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Committee - IASC) η οποία εξέδωσε 41 Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα δημιουργώντας έτσι ένα ουσιαστικό και ασφαλές πλαίσιο για την παροχή έγκυρης και υψηλής ποιότητας λογιστικής πληροφόρησης διεθνώς. Το 2001 η IASC, ακολουθώντας το πρότυπο του Αμερικανικού FASB, μετονομάστηκε σε Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Board – IASB). Το IASB είναι ένα υπερεθνικό όργανο που αποσκοπεί στην έκδοση υψηλού επιπέδου και γενικής αποδοχής λογιστικών προτύπων (Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής

Αναφοράς – ΔΠΧΑ) τα οποία προωθούν την διαφάνεια και την αξιοπιστία στην αποτύπωση στις λογιστικές καταστάσεις της χρηματοοικονομικής θέσης και απόδοσης μιας επιχείρησης, της έκθεσης της στους διάφορους χρηματοοικονομικούς κινδύνους και των πολιτικών που ακολουθεί για την διαχείριση τους.

Πριν από την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων κάθε χώρα είχε τα δικά της λογιστικά πρότυπα τα οποία επηρεάζονταν από το εκάστοτε οικονομικό, φορολογικό και πολιτικό περιβάλλον (Hopwood A., 1991). Δύο ήταν τα βασικά ρεύματα τα οποία επηρέασαν την δημιουργία των προτύπων κάθε χώρας. Το πρώτο αντιπροσώπευε την γαλλογερμανική αντίληψη σύμφωνα με την οποία οι οικονομικές καταστάσεις εξυπηρετούν τις τράπεζες και έχουν φοροεισπρακτικό προσανατολισμό. Η άλλη αντίληψη, αυτή των αγγλοσαξόνων, θεωρεί ότι οι οικονομικές καταστάσεις εξυπηρετούν τους επενδυτές και βοηθούν στην εύρυθμη λειτουργία της κεφαλαιαγοράς (Pascale et al., 2005). Η Ελλάδα είναι από τις χώρες που έχουν επηρεαστεί κυρίως από το γαλλογερμανικό πρότυπο. Τα ΔΛΠ έχουν στοιχεία και από τις δυο αντιλήψεις, ωστόσο είναι επηρεασμένα κυρίως από την αγγλοσαξονική προσέγγιση που φαίνεται να κατευθύνει την πορεία και το περιεχόμενο των προτύπων.

Η εφαρμογή των ΔΛΠ στην Ελλάδα καθιερώθηκε με τον Νόμο 2992/2002 και είναι υποχρεωτική από την 1^η Ιανουαρίου 2005 για τις επιχειρήσεις που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και προαιρετικά για τις λοιπές ανώνυμες εταιρίες. Η χώρα μας προσάρμοσε τις κοινοτικές οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης εισάγοντας μια σειρά από σχετικές διατάξεις στον Νόμο 2190/20. Για τις ελληνικές επιχειρήσεις η υιοθέτηση των ΔΛΠ αποτέλεσε πρόκληση καθώς επηρεάζει κάθε πλευρά της επιχειρηματικής δραστηριότητας, την παραγωγική διαδικασία, την κοστολογική και τιμολογιακή πολιτική, τη διαμόρφωση της επενδυτικής στρατηγικής, την αντιστάθμιση των χρηματοοικονομικών κινδύνων, το δανεισμό, την κερδοφορία και φορολόγηση των επιχειρήσεων, το λογιστικό έλεγχο αυτών, καθώς και το χαρακτήρα της διοίκησης των επιχειρήσεων γενικότερα. Για τις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο ελληνικές επιχειρήσεις τα ΔΛΠ δεν αποτελούν απλά μια υποχρέωση, αλλά ανάγκη για την αποτελεσματικότερη διοικητική λειτουργία της επιχείρησης και ταυτόχρονα ένα εργαλείο το οποίο μπορεί να αποτελέσει συγκριτικό πλεονέκτημα που θα οδηγήσει στην διαφοροποίηση και την καθιέρωση των επιχειρήσεων στο σύγχρονο ανταγωνιστικό περιβάλλον (Grant Thornton, 2008).

Η μεγάλη ανάπτυξη της χρηματοοικονομικής θεωρίας και των χρηματοοικονομικών προϊόντων τις τελευταίες δεκαετίες έχει αλλάξει τη μορφή των διεθνών κεφαλαιαγορών. Οι επιχειρήσεις μπορούν να επέμβουν στο προφίλ κινδύνου που διαθέτουν και να το αλλάξουν από τη μια στιγμή στην άλλη κάνοντας τοποθετήσεις σε διάφορα χρηματοοικονομικά προϊόντα. Τα προϊόντα αυτά μπορούν να δημιουργήσουν μόχλευση, να αντισταθμίσουν υπάρχοντες κινδύνους ή να δημιουργήσουν νέους. Αυτή η υψηλή μεταβλητότητα και αστάθεια που εμπεριέχουν ήταν δύσκολο να αποτυπωθεί στις λογιστικές καταστάσεις του παρελθόντος, σε αυτές που βασίζονταν στο ιστορικό κόστος (Ernst & Young, 2005).

Τα νέα αυτά χρηματοοικονομικά μέσα και ιδιαίτερα τα παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα ήταν αδύνατο να αποτιμηθούν στο ιστορικό κόστος μιας και εξορισμού το αρχικό του κόστος είναι μηδέν. Η αξία τους εξαρτάται από τις μελλοντικές μεταβολές στην αξία των υποκείμενων τίτλων. Επίσης, δημιουργήθηκε πρόβλημα με την αποτίμηση ομολόγων και μετοχών που κατέχονταν σε εμπορικά χαρτοφυλάκια. Οι ισολογισμοί των επιχειρήσεων δεν μπορούσαν να καταγράψουν τις αξίες πολλών χρηματοοικονομικών μέσων ενώ αυτές που κατέγραφαν γρήγορα θεωρούνταν απαρχαιωμένες και δεν έδιναν τη πραγματική εικόνα της περιουσιακής κατάστασης της επιχείρησης. Έτσι άρχισε να γίνεται αντιληπτό ότι χρειαζόταν μια νέα προσέγγιση (Zijl & Whittington, 2005).

Η αρχή του ιστορικού κόστους εξελίχθηκε σε μια περίοδο που η λογιστική επικεντρώθηκε στις βιομηχανικές επιχειρήσεις. Αυτές οι επιχειρήσεις συνδύαζαν τις εισροές τους (υλικά, εργασία, μηχανήματα και άλλα) και τις μετασχημάτιζαν σε εκροές (προϊόντα ή υπηρεσίες) προς πώληση. Η λογιστική σε αυτή την εποχή ασχολούνταν κυρίως με τη συσσώρευση κόστους για να αντιπαρατεθεί με τα αντίστοιχα έσοδα της περιόδου. Το σημείο κλειδί σε αυτή τη διαδικασία ήταν η στιγμή που η επιχείρηση μετέτρεπε τις εισροές της σε μετρητά ή απαιτήσεις. Το σημείο δηλαδή της πώλησης. Όπως περιγράψαμε παραπάνω, τα τελευταία 30 χρόνια οι επιχειρήσεις άρχισαν να χρησιμοποιούν μεγάλο εύρος χρηματοοικονομικών μέσων τα οποία δεν μπορούσαν να αποτυπωθούν κατάλληλα λογιστικά. Έτσι πολλές χώρες άρχισαν να αναγνωρίζουν την αρχή της **εύλογης αξίας** ως τη πλέον κατάλληλη για αποτίμηση χρηματοοικονομικών μέσων. Η μετάβαση από την χρησιμοποίηση του ιστορικού κόστους στην αρχή της εύλογης αξίας για την επιμέτρηση των στοιχείων

του ισολογισμού εξέφρασε την ανάγκη των χρηστών της χρηματοοικονομικής λογιστικής και τις προσπάθειες των οργάνων έκδοσης λογιστικών προτύπων να αποδώσουν έγκυρη χρηματοοικονομική πληροφόρηση (Francis K Schipper J, 1999) (Lev B. Zarowin P, 1999) .

Τα προβλήματα της παραδοσιακής λογιστικής σε συνδυασμό με τις μεταβολές στις διεθνείς χρηματαγορές δημιούργησαν την ανάγκη για την θέσπιση κανονισμών για την παρουσίαση, την επιμέτρηση και αναγνώριση, και την γνωστοποίηση αναφορικά με τα χρηματοοικονομικά εργαλεία. Μετά από πολλές συζητήσεις και έρευνες η IASC σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Ορκωτών Λογιστών του Καναδά εξέδωσε στα μέσα της δεκαετίας του 1990 το **ΔΛΠ 32 – Χρηματοοικονομικά Μέσα: Γνωστοποίηση και Παρουσίαση**. Οι συζητήσεις συνεχίστηκαν καταλήγοντας πάντα στο συμπέρασμα ότι όλα τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού και του παθητικού πρέπει να αποτιμώνται στην εύλογη αξία ενώ οι διαφορές αποτίμησης θα έπρεπε να αντικατοπτρίζονται στα αποτελέσματα.

Έπειτα, στις αρχές του 1999 εκδόθηκε το **ΔΛΠ 39 – Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Αποτίμηση**. Αυτό το ιδιαίτερος σημαντικό πρότυπο βασίστηκε στα Αμερικάνικα GAAP με ελάχιστες διαφορές.

Τέλος, το 2005 η έκδοση του **ΔΠΧΑ 7 – Χρηματοοικονομικά Μέσα: Γνωστοποιήσεις**, ήρθε να αντικαταστήσει εν μέρει το πρότυπο 32.

Το IAS 39 υιοθέτησε ένα μικτό σύστημα αποτίμησης όπου ορισμένα μέσα αποτιμούνται σε ιστορικό κόστος και άλλα σε εύλογη αξία. Τα βασικά του σημεία είναι:

- Τα παράγωγα προϊόντα αποτιμούνται στην εύλογη αξία
- Πολλά χρημ/κά στοιχεία ενεργητικού αποτιμούνται στην εύλογη αξία
- Πρωτογενείς υποχρεώσεις αποτιμούνται στην αναπόσβεστη αξία
- Κάποια κέρδη και ζημιές που προέρχονται από την αποτίμηση στην εύλογη αξία εμφανίζονται αρχικά στην καθαρή θέση και μεταφέρονται άμεσα ή σταδιακά στα αποτελέσματα
- Καθιέρωση μεθόδων λογιστικής αντιστάθμισης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

2.1. Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΛΟΓΗΣ ΑΞΙΑΣ

Τα όργανα έκδοσης λογιστικών προτύπων ανά τον κόσμο έχουν υιοθετήσει εν μέρει την αρχή της εύλογης αξίας για την αναγνώριση και επιμέτρηση των στοιχείων του ισολογισμού. Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνουν τα Αμερικανικά Λογιστικά Πρότυπα, «**Εύλογη Αξία** είναι το ποσό με το οποίο ένα στοιχείο ενεργητικού θα μπορούσε να ανταλλαγεί ή ένα στοιχείο υποχρεώσεων να διακανονισθεί, μεταξύ μερών που ενεργούν ενσυνείδητα και με τη θέληση τους, στα πλαίσια μιας συναλλαγής που γίνεται με τους συνήθεις όρους της αγοράς» (FASB, 2006). Στο παρόν κεφάλαιο θα αναφερθούμε στα σημαντικότερα οφέλη καθώς και μειονεκτήματα που πηγάζουν από την αρχή της εύλογης αξίας στηριζόμενοι σε μελέτες και έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί διεθνώς.

Θα πρέπει να επισημάνουμε ότι το IASB σε συνεργασία με το FASB εξετάζουν την πιθανότητα πλήρους αποδοχής της εύλογης αξίας για την επιμέτρηση όλων των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού και υποχρεώσεων. Ωστόσο μέχρι σήμερα, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει σε άρθρο του ο David Cairns , η χρήση της εύλογης αξίας στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα δεν είναι τόσο διαδεδομένη όσο θα πίστευαν πολλοί, καθώς χρησιμοποιούνται και άλλες μέθοδοι αποτίμησης (Cairns, 2006).

Οι Gerbhardt et al. σε άρθρο τους αναφέρουν ότι η πλήρης αποδοχή της εύλογης αξίας για όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα αντικατοπτρίζει επαρκώς την χρηματοοικονομική θέση των επιχειρήσεων (Gerbhardt et al, 2002). Στο παραπάνω συμπέρασμα έχουν καταλήξει και άλλοι ερευνητές οι οποίοι αναφέρουν ότι η εφαρμογή της εύλογης αξίας αποτυπώνει ορθότερα τα στοιχεία του ισολογισμού σε σύγκριση με την μέθοδο του ιστορικού κόστους (Danbolt, 2008) (Eccher A. et al., 1996).

Σύμφωνα με δηλώσεις αρμόδιων οργάνων της Αμερικανικής Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς η επιμέτρηση όλων των χρηματοοικονομικών μέσων στην εύλογη

αξία θα ελαχιστοποιήσει την χειραγώγηση των αποτελεσμάτων όπως αυτή υφίσταται σήμερα με την εφαρμογή του μικτού μοντέλου αποτίμησης (Landsman, 2006).

Πολλοί αναλυτές στις μελέτες τους αναφέρουν ότι η πληροφόρηση για την εύλογη αξία επιτρέπει στους επενδυτές και τους λοιπούς χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να αξιολογήσουν τις συνέπειες των χρηματοοικονομικών και επενδυτικών στρατηγικών των επιχειρήσεων (Penman, 2008). Η αποτύπωση των στοιχείων του ισολογισμού στην εύλογη αξία επικεντρώνει την προσοχή των επενδυτών στην αξία των κεφαλαίων τους και πώς αυτή μεταβάλλεται στο πλαίσιο της λειτουργίας της αγοράς. Έτσι οι επενδυτές δίνουν βαρύτητα στον τρόπο διαχείρισης των κεφαλαίων τους και στις ενέργειες που κάνουν (π.χ. hedging) τα διοικητικά στελέχη των επιχειρήσεων ώστε να διαφυλάξουν τα συμφέροντα των επενδυτών (Barlev B. Haddad J, 2003).

Η υιοθέτηση της αρχής της εύλογης παρέχει πιο αξιόπιστη πληροφόρηση από την χρησιμοποίηση της μεθόδου του ιστορικού κόστους δεδομένου ότι αναφερόμαστε σε στοιχεία που βασίζονται και διαπραγματεύονται σε ενεργό αγορά και δεν μπορούν να επηρεαστούν από τους μάνατζερ. Υπό αυτήν την έννοια οι οικονομικές καταστάσεις γίνονται πιο αξιόπιστες παρέχοντας την κατάλληλη πληροφόρηση στους επενδυτές. Στην πραγματικότητα όμως μπορεί να παρουσιαστούν αρκετά προβλήματα από την χρησιμοποίηση της εύλογης αξίας όπως για παράδειγμα στην περίπτωση κατά την οποία δεν υπάρχει ενεργός αγορά. Στην περίπτωση αυτή η λογιστική της εύλογης αξίας δίνει την δυνατότητα στους μάνατζερ να χειραγωγήσουν το αποτέλεσμα της αποτίμησης καθώς αυτή βασίζεται σε ένα μοντέλο (mark to model) το οποίο επιλέγεται από τους μάνατζερ. Η επιλογή αυτή, σε συνδυασμό με τις παραδοχές του μοντέλου και παραμέτρους που ορίζονται από τους ίδιους τους μάνατζερ, εκφράζουν τις εκτιμήσεις και τις επιδιώξεις της χρηματοοικονομικής διοίκησης επηρεάζοντας έτσι την αξιοπιστία της επιμέτρησης και παρουσίασης των οικονομικών μεγεθών (Ball R., 2006) (Enria A., 2004).

Τέλος, στο παραπάνω συμπέρασμα καταλήγει και ο πρόεδρος της ένωσης τραπεζών της Μ. Βρετανίας ο οποίος σε άρθρο του αναφέρει ότι η χρήση της εύλογης αξίας στην περίπτωση της αποτίμησης χρηματοοικονομικών μέσων που δεν διαπραγματεύονται σε ενεργό αγορά μπορεί να οδηγήσει σε αποτελέσματα που διέπονται από υποκειμενικότητα (Chisnall P, 2000).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 : ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ

3.1. ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 39 : ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΧΡΗΜ/ΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται οι αρχές και τα κύρια χαρακτηριστικά του ΔΛΠ 39. Η αρχή της εύλογης αξίας, όπως θα δούμε παρακάτω, παίζει κυρίαρχο ρόλο στην λειτουργία του συγκεκριμένου προτύπου.

3.1.1 ΣΚΟΠΟΣ

Ο σκοπός του ΔΛΠ 39 είναι να καθορίσει τις αρχές που πρέπει να ακολουθούνται για την αποτίμηση και αναγνώριση των χρηματοοικονομικών μέσων, καθώς και ορισμένων συμβάσεων αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων.

3.1.2. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Το παρόν Πρότυπο εφαρμόζεται από όλες τις οικονομικές οντότητες και για όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα εκτός από:

α) εκείνες τις συμμετοχές σε θυγατρικές, συγγενείς επιχειρήσεις και κοινοπραξίες που αντιμετωπίζονται λογιστικά σύμφωνα με το ΔΛΠ 27 Ενοποιημένες και ατομικές οικονομικές καταστάσεις, ΔΛΠ 28 Επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις ή ΔΛΠ 31 Συμμετοχές σε κοινοπραξίες. Ωστόσο, οι οικονομικές οντότητες εφαρμόζουν το παρόν Πρότυπο σε συμμετοχή σε θυγατρική ή συγγενή επιχείρηση ή σε κοινοπραξία που σύμφωνα με το ΔΛΠ 27, το ΔΛΠ 28 ή το ΔΛΠ 31 αντιμετωπίζεται λογιστικά σύμφωνα με το παρόν Πρότυπο. Επίσης, οι οικονομικές οντότητες εφαρμόζουν το παρόν Πρότυπο σε παράγωγα που αφορούν συμμετοχές σε θυγατρικές ή συγγενείς

επιχειρήσεις ή κοινοπραξίες εκτός αν το παράγωγο ανταποκρίνεται στον ορισμό του συμμετοχικού τίτλου της οικονομικής οντότητας του ΔΛΠ 32

β) δικαιώματα και υποχρεώσεις από μισθώματα για τα οποία εφαρμόζεται το ΔΛΠ 17 Μισθώσεις. Ωστόσο:

i) απαιτήσεις από μισθώματα που αναγνωρίζονται από εκμισθωτή υπόκεινται στις διατάξεις του παρόντος Προτύπου που αφορούν την αποαναγνώριση και την μείωση της αξίας τους.

ii) υποχρεώσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις που αναγνωρίζονται από μισθωτή υπόκεινται στις διατάξεις του παρόντος Προτύπου που αφορούν στην παύση αναγνώρισης και

iii) παράγωγα που ενσωματώνονται σε μισθώσεις υπόκεινται στις διατάξεις του παρόντος Προτύπου που αφορούν ενσωματωμένα παράγωγα

γ) δικαιώματα και υποχρεώσεις εργοδοτών σύμφωνα με προγράμματα παροχών σε εργαζομένους στα οποία εφαρμόζεται το ΔΛΠ 19 Παροχές σε εργαζομένους

δ) χρηματοοικονομικά μέσα εκδοθέντα από την οικονομική οντότητα που ανταποκρίνονται στον ορισμό του συμμετοχικού τίτλου του ΔΛΠ 32 (συμπεριλαμβανομένων δικαιωμάτων προαίρεσης και δικαιωμάτων αγοράς μετοχών). Όμως, ο κάτοχος τέτοιων συμμετοχικών τίτλων εφαρμόζει το παρόν Πρότυπο στα μέσα αυτά, εκτός αν ανταποκρίνονται στην πρώτη εξαίρεση (ανωτέρω)

ε) δικαιώματα και δεσμεύσεις που απορρέουν:

i) από ασφαλιστήρια συμβόλαια όπως ορίζονται στο ΔΠΧΑ 4 Ασφαλιστήρια συμβόλαια, εκτός των δικαιωμάτων και δεσμεύσεων ενός εκδότη που απορρέουν από ένα ασφαλιστήριο συμβόλαιο που ανταποκρίνεται στον ορισμό του συμβολαίου χρηματοοικονομικής εγγύησης στην παράγραφο 9, ή

ii) μια σύμβαση που υπάγεται στον πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 4 διότι περιλαμβάνει ένα χαρακτηριστικό προαιρετικής συμμετοχής.

Ωστόσο, το παρόν πρότυπο ισχύει για ένα παράγωγο ενσωματωμένο σε ένα συμβόλαιο που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 4 εάν το παράγωγο καθαυτό δεν αποτελεί συμβόλαιο υπαγόμενο στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 4.

Επιπλέον, εάν ένας εκδότης συμβολαίων χρηματοοικονομικής εγγύησης έχει αναφέρει προηγουμένως ρητά ότι θεωρεί τα εν λόγω συμβόλαια ως ασφαλιστήρια συμβόλαια και έχει χρησιμοποιήσει τη λογιστική μεταχείριση που ισχύει για ασφαλιστήρια συμβόλαια, τότε δύναται να επιλέξει να εφαρμόσει είτε το παρόν Πρότυπο είτε το ΔΠΧΑ 4 για τα εν λόγω συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης. Ο εκδότης δύναται να κάνει την επιλογή αυτή συμβόλαιο προς συμβόλαιο, αλλά η επιλογή που κάνει για κάθε συμβόλαιο είναι αμετάκλητη

στ) συμβάσεις για ενδεχόμενη μελλοντική αγορά ή πώληση μιας αποκτώμενης επιχείρησης μεταξύ μιας αποκτώσας και ενός πωλητή σε μια συνένωση επιχειρήσεων.

ζ) συμβάσεις για τη μελλοντική αγορά ή πώληση ενός αποκτώμενου στοιχείου μεταξύ ενός αποκτώντος και ενός πωλητού σε μια συνένωση επιχειρήσεων

η) δανειακές δεσμεύσεις εκτός των δανειακών δεσμεύσεων που περιγράφονται στο ΔΛΠ 39. Ο εκδότης δανειακών δεσμεύσεων εφαρμόζει το ΔΛΠ 37 Προβλέψεις, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και ενδεχόμενα περιουσιακά στοιχεία σε δανειακές δεσμεύσεις που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Προτύπου. Ωστόσο, όλες οι δανειακές δεσμεύσεις υπόκεινται στις διατάξεις του παρόντος Προτύπου που αφορούν στην αποαναγνώριση.

θ) χρηματοοικονομικά μέσα, συμβάσεις και δεσμεύσεις που αφορούν συμφωνίες για παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών στις οποίες εφαρμόζεται το ΔΠΧΑ 2 Παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών, εκτός από συμβάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 39

ι) δικαιώματα σε πληρωμές για την αποζημίωση της οικονομικής οντότητας για δαπάνες στις οποίες υποχρεούται να προβεί προκειμένου να διακανονίσει μια υποχρέωση που αναγνωρίζει ως πρόβλεψη, σύμφωνα με το ΔΛΠ 37 Προβλέψεις, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και ενδεχόμενα περιουσιακά στοιχεία ή για τις οποίες, σε προγενέστερη περίοδο, είχε αναγνωρίσει πρόβλεψη σύμφωνα με το ΔΛΠ 37.

Οι κάτωθι δανειακές δεσμεύσεις εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος προτύπου:

α) δανειακές δεσμεύσεις που η οικονομική οντότητα ορίζει ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Η οικονομική οντότητα

που στο παρελθόν εφαρμόζε την πρακτική της πώλησης των περιουσιακών στοιχείων που προκύπτουν από τις δανειακές δεσμεύσεις της λίγο μετά τη δημιουργία τους, εφαρμόζει το παρόν Πρότυπο σε όλες τις δανειακές δεσμεύσεις της ίδιας κατηγορίας

β) δανειακές δεσμεύσεις που μπορούν να διακανονιστούν συμψηφιστικά τοις μετρητοίς ή με παράδοση ή έκδοση άλλου χρηματοοικονομικού μέσου. Οι εν λόγω δανειακές δεσμεύσεις αποτελούν παράγωγα. Μια δανειακή δέσμευση δεν θεωρείται ότι έχει διακανονιστεί συμψηφιστικά απλώς και μόνον επειδή το δάνειο εξοφλείται με δόσεις (για παράδειγμα ενυπόθηκο κατασκευαστικό δάνειο που εξοφλείται με δόσεις ανάλογα με την πρόοδο της κατασκευής)

γ) δεσμεύσεις παροχής δανείου με επιτόκια χαμηλότερα εκείνων της αγοράς.

Επιπρόσθετα, το ΔΛΠ 39 εφαρμόζεται στις συμβάσεις αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων που μπορούν να διακανονιστούν συμψηφιστικά τοις μετρητοίς ή με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο ή με την ανταλλαγή χρηματοοικονομικών μέσων, σαν να ήταν τα συμβόλαια χρηματοοικονομικά μέσα, με την εξαίρεση συμβάσεων που συνάφθηκαν και συνεχίζουν να κατέχονται για την παραλαβή ή την παράδοση μη χρηματοοικονομικού στοιχείου σύμφωνα με τις αναμενόμενες απαιτήσεις της οικονομικής οντότητας για την αγορά, πώληση ή χρήση.

3.1.3. ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΙΣΧΥΟΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Το ΔΛΠ 39 εφαρμόζεται από τις επιχειρήσεις για τις χρήσεις που ξεκινούν μετά την 1/1/2005. Το εν λόγω Πρότυπο εκδόθηκε το 1999 και μέχρι σήμερα έχει υποστεί πολλές τροποποιήσεις.

Τον Δεκέμβριο του 2003 η IASC προχώρησε σε αναθεώρηση τόσο του ΔΛΠ 32 όσο και του ΔΛΠ 39 με σκοπό να:

- μειώσει την πολυπλοκότητα τους,
- διασαφηνίσει ορισμένα αμφιλεγόμενα θέματα και να δώσει επιπρόσθετες οδηγίες εφαρμογής αρκετών άλλων θεμάτων
- αφαιρέσει εσωτερικές ασυνέπειες μεταξύ των δύο ΔΛΠ

- Εναρμονίσει το ΔΛΠ 32 και το ΔΛΠ 39 με τις πρόνοιες των αντίστοιχων Αμερικανικών Προτύπων ως μέρος του προγράμματος σύγκλισης μεταξύ των ΔΛΠ και των Αμερικανικών Προτύπων.

Πιο αναλυτικά, από τον Δεκέμβριο του 2003 μέχρι σήμερα υπήρξαν οι παρακάτω τροποποιήσεις¹:

- Το Μάρτιο του 2004 έγινε τροποποίηση που αφορούσε στην αντιστάθμιση της εύλογης αξίας για τον κίνδυνο επιτοκίου σε χαρτοφυλάκιο,
- Τον Δεκέμβριο του 2004 υπήρξε τροποποίηση που αφορούσε σε μεταβατική απαλλαγή από την αναδρομική εφαρμογή των κανόνων για την αρχική αναγνώριση κέρδους ή ζημίας,
- Τον Απρίλιο του 2005 υπήρξε τροποποίηση που αφορούσε στην αντιστάθμιση ταμειακών ροών για προβλεπόμενες ενδοομιλικές συναλλαγές ,
- Τον Ιούνιο του 2005 υπήρξε τροποποίηση που αφορούσε στην επιλογή της εύλογης αξίας,
- Τον Αύγουστο του 2005 υπήρξε τροποποίηση που αφορούσε στα συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης,
- Τον Σεπτέμβριο του 2007 έγιναν ορισμένες τροποποιήσεις λόγω τροποποίησης του ΔΛΠ 1,
- Τον Ιανουάριο του 2008 υπήρξαν τροποποιήσεις λόγω τροποποίησης του ΔΠΧΑ 3 και του ΔΛΠ 27
- Τον Μάιο του 2008 έγιναν μερικές τροποποιήσεις λόγω έκδοσης του «Σχεδίου Βελτίωσης στα ΔΠΧΑ» το οποίο επέφερε τροποποιήσεις σε δεκαεννέα ΔΛΠ/ΔΠΧΑ,
- Τον Οκτώβριο του 2008, λόγω της πρόσφατης διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης, η IASC έκανε εσπευσμένες τροποποιήσεις με βάση τις οποίες επιτρέπεται η αναταξινόμηση ορισμένων χρηματοοικονομικών μέσων.
- Τέλος, κατά το πρώτο εξάμηνο του 2009 έγιναν τροποποιήσεις αναφορικά με τα ένθετα παράγωγα καθώς και άλλες τροποποιήσεις στα πλαίσια των βελτιώσεων των ΔΠΧΑ.

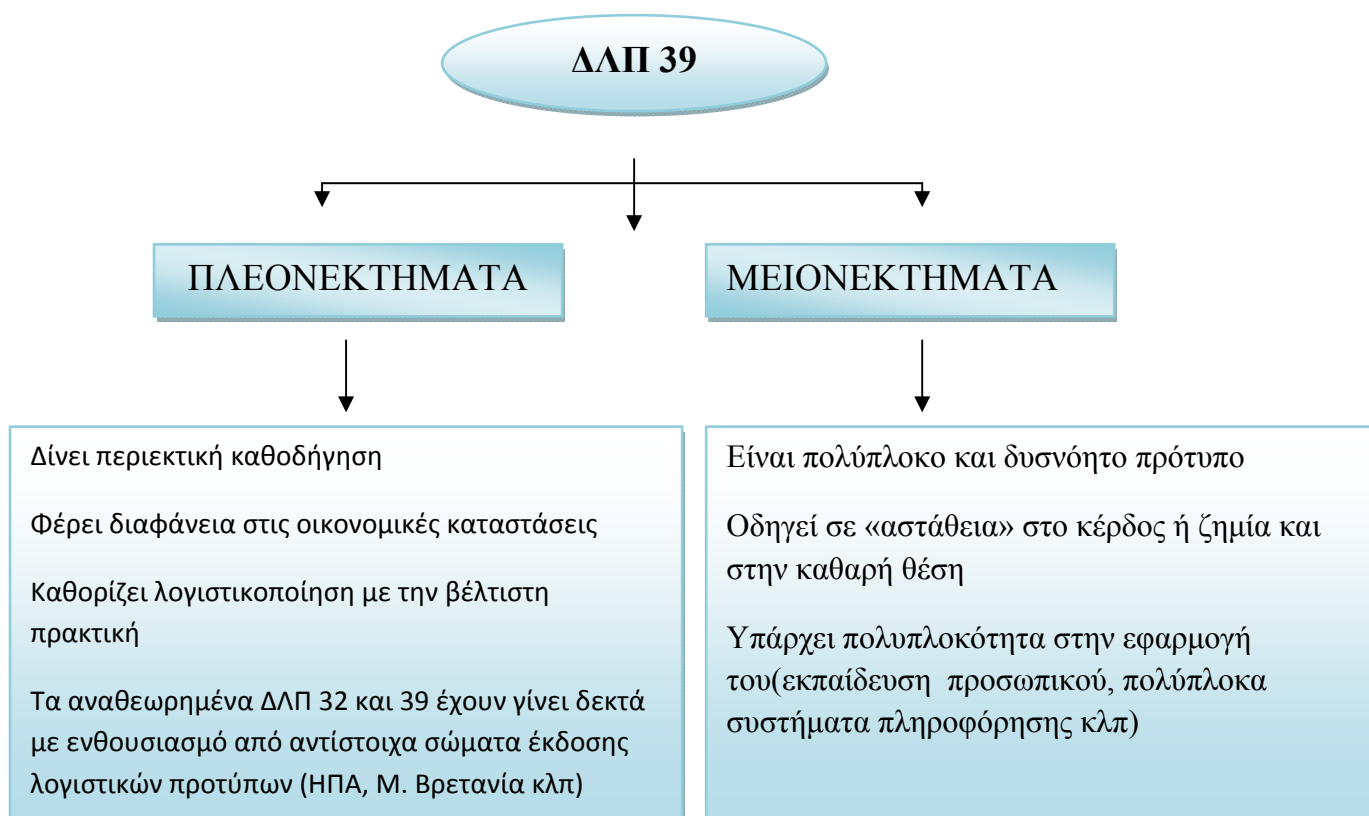
1 <http://www.iasplus.com/standard/ias39.htm#fvo>

Επιδίωξη της IASB είναι σταδιακά να φτάσουμε στη πλήρη αποδοχή της μεθόδου της εύλογης αξίας. Αυτό βρίσκει αντίσταση κυρίως από χώρες όπως η Γαλλία και η Γερμανία όπου το τραπεζικό σύστημα έχει κύριο λόγο στη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων.

3.1.4. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΛΠ 39

Τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του ΔΛΠ 39 παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα 2:

3.1.5. ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

Πριν προχωρήσουμε στο θέμα της αποτίμησης των χρηματοοικονομικών μέσων θα δώσουμε ορισμένους ορισμούς που αφορούν την ταξινόμηση των χρημ/κών εργαλείων όπως ορίζονται σύμφωνα με το ΔΛΠ 32.

---

2 Χρίστος Βλάχος, Λουκάς Λουκά, Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα 2009, Πέμπτη έκδοση, τόμος Β'

Όπως ορίζει το ΔΛΠ 32 στην παράγραφο 11: **Χρηματοοικονομικό Μέσο** είναι κάθε σύμβαση η οποία στη μεν μία συμβαλλόμενη οικονομική μονάδα δημιουργεί ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού, στη δε άλλη συμβαλλόμενη οικονομική μονάδα ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο υποχρεώσεων ή στοιχείο καθαρής θέσης.

Τα χρηματοοικονομικά μέσα περιλαμβάνουν μετρητά, μετοχές, ομόλογα, χορηγήσεις και καταθέσεις (αν πρόκειται για τράπεζα), γeros, παράγωγα και άλλα. Τα μέσα του ενεργητικού αφορούν πάντοτε ταμειακά διαθέσιμα και περιέχουν συμβατικό δικαίωμα για λήψη μετρητών ή άλλο χρηματοοικονομικό στοιχείο από μια άλλη οικονομική μονάδα. Στην περίπτωση των παραγώγων περιέχουν συμβατικό δικαίωμα ανταλλαγής χρηματοοικονομικών μέσων με όρους πιθανά ευνοϊκούς. Επίσης τα χρημ/κα μέσα αποτελούν στοιχείο καθαρής θέσης μιας άλλης επιχείρησης.

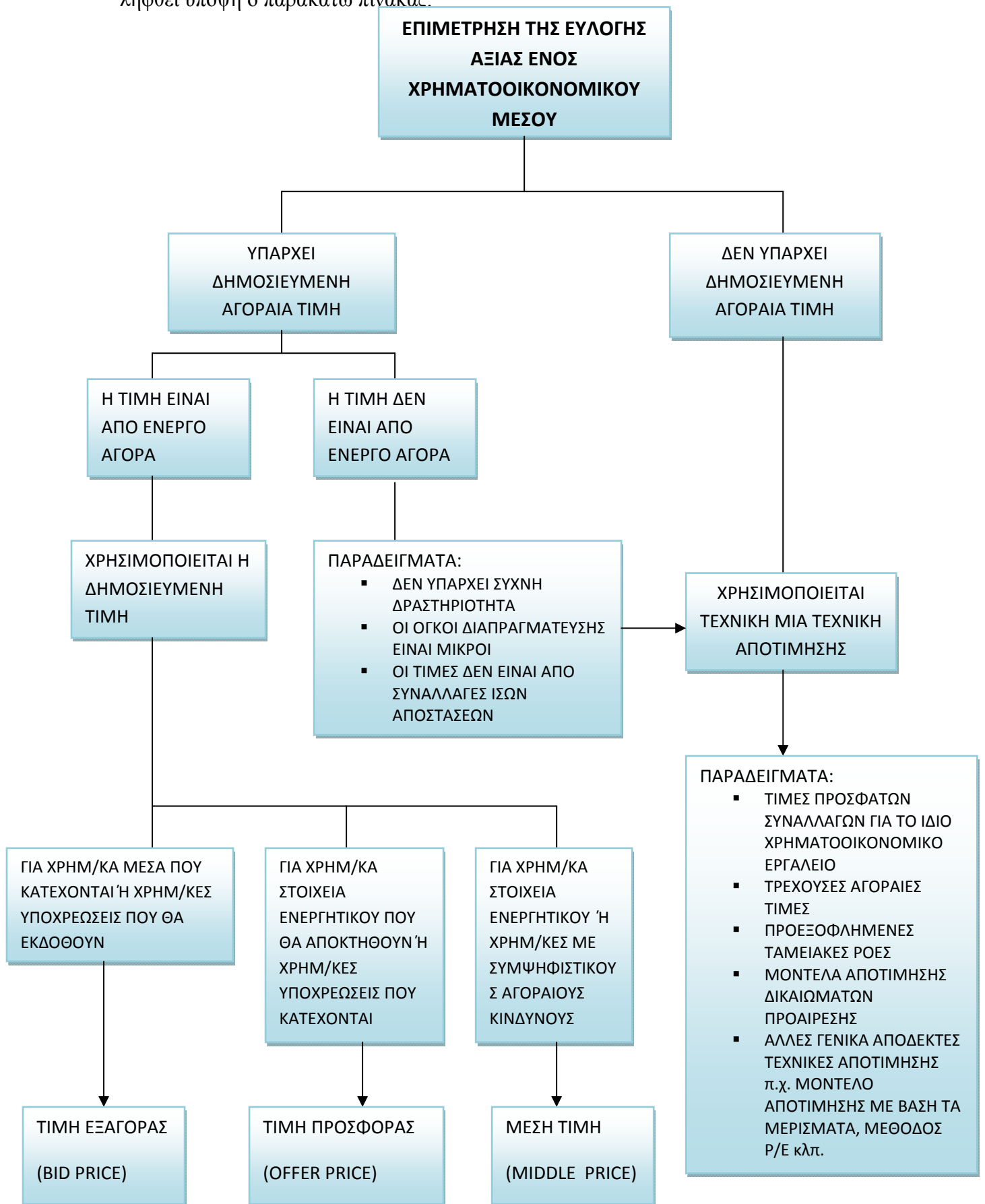
Αντίστροφα, τα χρηματοοικονομικά μέσα του παθητικού είναι στοιχεία υποχρεώσεων που περιέχουν συμβατική υποχρέωση για παράδοση μετρητών ή χρημ/κων στοιχείων ενεργητικού σε μια οικονομική μονάδα. Στην περίπτωση των παραγώγων περιέχουν συμβατική υποχρέωση ανταλλαγής χρηματοοικονομικών μέσων με όρους πιθανά δυσμενείς.

Ακόμη τα χρημ/κα μέσα μπορεί να είναι συμβόλαια που περιέχουν την υποχρέωση παράδοσης (την απαίτηση λήψης) ιδίων μετοχών στο (από το) αντισυμβαλλόμενο μέρος.

Σύμφωνα με το IAS 32, παρ.11: **Εύλογη Αξία** είναι το ποσό με το οποίο ένα στοιχείο ενεργητικού θα μπορούσε να ανταλλαγεί ή ένα στοιχείο υποχρεώσεων να διακανονισθεί, μεταξύ μερών που ενεργούν ενσυνείδητα και με τη θέληση τους, στα πλαίσια μιας συναλλαγής που γίνεται με τους συνήθεις όρους της αγοράς.

Εύλογη αξία ενός χρημ/κου μέσου είναι η τιμή αγοράς του εφόσον αυτό διαπραγματεύεται σε ενεργό αγορά υψηλής ρευστότητας. Διαφορετικά η εύλογη αξία βρίσκεται με αποτίμηση από διεθνή οίκο αξιολόγησης ή με χρησιμοποίηση έγκυρου και κατάλληλου μοντέλου αποτίμησης. Έξοδα συναλλαγών που έχουν άμεση σχέση λαμβάνονται υπόψη.

Ως οδηγός μέτρησης της εύλογης αξίας ενός χρηματοοικονομικού μέσου μπορεί να ληφθεί υπόψη ο παρακάτω πίνακας:

Χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο είναι κάθε περιουσιακό στοιχείο που αφορά:

α) ταμιακά διαθέσιμα

β) συμμετοχικό τίτλο άλλης οικονομικής οντότητας

γ) συμβατικό δικαίωμα:

i) για την παραλαβή μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου από μια άλλη οικονομική οντότητα ή

ii) για την ανταλλαγή χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων με μια άλλη οικονομική οντότητα υπό όρους δυνητικά ευνοϊκούς για την οικονομική οντότητα ή

δ) σύμβαση που δύναται ή πρόκειται να διακανονιστεί με ίδιους συμμετοχικούς τίτλους της οικονομικής οντότητας και είναι:

i) μη παράγωγο για το οποίο η οικονομική οντότητα υποχρεούται ή μπορεί να υποχρεούται να λάβει μεταβλητή ποσότητα ιδίων συμμετοχικών τίτλων της οικονομικής οντότητας ή

ii) παράγωγο που δύναται ή πρόκειται να διακανονιστεί εκτός από την ανταλλαγή συγκεκριμένου ποσού μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου με συγκεκριμένη ποσότητα ιδίων συμμετοχικών τίτλων της οικονομικής οντότητας. Για τον σκοπό αυτόν στους ίδιους συμμετοχικούς τίτλους της οικονομικής οντότητας δεν συμπεριλαμβάνονται μέσα τα οποία είναι καθαυτά συμβόλαια για τη μελλοντική παραλαβή ή παράδοση ιδίων συμμετοχικών τίτλων της οικονομικής οντότητας.

Χρηματοοικονομική υποχρέωση είναι κάθε υποχρέωση που αφορά:

α) συμβατική δέσμευση:

i) για παράδοση μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου σε μια άλλη οικονομική οντότητα ή

ii) για την ανταλλαγή χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων με μια άλλη οικονομική οντότητα υπό όρους δυνητικά δυσμενείς για την οικονομική οντότητα ή

β) σύμβαση που δύναται ή πρόκειται να διακανονιστεί με ίδιους συμμετοχικούς τίτλους της οικονομικής οντότητας και είναι:

- i) μη παράγωγο για το οποίο η οικονομική οντότητα υποχρεούται ή μπορεί να υποχρεούται να παραδώσει μεταβλητή ποσότητα των ιδίων συμμετοχικών τίτλων της οικονομικής οντότητας ή
- ii) παράγωγο που δύναται ή πρόκειται να διακανονιστεί εκτός από την ανταλλαγή συγκεκριμένου ποσού μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου με συγκεκριμένη ποσότητα ιδίων συμμετοχικών τίτλων της οικονομικής οντότητας. Για τον σκοπό αυτόν στους ίδιους συμμετοχικούς τίτλους της οικονομικής οντότητας δεν συμπεριλαμβάνονται μέσα τα οποία είναι καθαυτά συμβόλαια για τη μελλοντική παραλαβή ή παράδοση ιδίων συμμετοχικών τίτλων της οικονομικής οντότητας.

Συμμετοχικός τίτλος είναι κάθε σύμβαση που αποδεικνύει ένα δικαίωμα στο υπόλοιπο που απομένει, εάν, από τα περιουσιακά στοιχεία μιας οικονομικής οντότητας, αφαιρεθούν οι υποχρεώσεις της.

3.1.6. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ

Το θέμα της αποτίμησης εξετάζεται διεξοδικά στις παραγράφους 43-102 του IAS 39 και χωρίζεται στις παρακάτω κατηγορίες:

- Αποτίμηση κατά τη φάση της αρχικής αναγνώρισης (παρ. 43,44)
- Αποτίμηση μετά την αρχική αναγνώριση εφόσον δεν αποτελεί μέρος στρατηγικής αντιστάθμισης (παρ. 45-57)
- Αποτίμηση στη περίπτωση απομείωσης της αξίας (παρ. 58-70)
- Αποτίμηση μετά την αρχική αναγνώριση εφόσον αποτελεί μέρος στρατηγικής αντιστάθμισης (παρ.71-102)

3.1.7. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗ ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΙΚΗΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ

Στα τέλη του 2003 παρουσιάστηκε μια σημαντική μεταβολή στον τρόπο αρχικής αποτίμησης των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων.

Μέχρι τότε αυτά αποτιμούνται με βάση το κόστος τους. Από αυτό το σημείο και έπειτα η αποτίμηση γίνεται με βάση την εύλογη αξία τους την ημέρα της αναγνώρισης τους.

3.1.7.1. ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΧΑΜΗΛΟΤΟΚΩΝ ΚΑΙ ΑΤΟΚΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ

Ως αρχική εύλογη αξία σε αυτή τη περίπτωση παίρνουμε τη τιμή συναλλαγής αφού το IAS 39 θεωρεί ότι αυτή είναι η καλύτερη προσέγγιση της. Αυτό βέβαια δεν είναι πάντα αληθές επειδή αν τμήμα της τιμής δεν αφορά το χρηματοοικονομικό μέσο, η αποτίμηση πρέπει να γίνεται με κάποιο μοντέλο αποτίμησης.

3.1.7.2. ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΒΡΑΧΥΧΡΩΝΙΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

Τα συγκεκριμένα στοιχεία είναι μη τοκοφόρα κάτι που μας επιτρέπει να τα αποτιμήσουμε χρησιμοποιώντας την τιμολογιακή αξία. Εναλλακτικά θα έπρεπε να προεξοφλήσουμε το τιμολόγιο και να προσθέτουμε σταδιακά τους τόκους. Εάν υπάρχει μεγάλο χρονικό διάστημα (όπως 6 μήνες) μέχρι την αποπληρωμή, τότε η επίδραση της χρονικής αξίας του χρήματος πρέπει να αντανακλάται στην τιμή του χρημ/κου μέσου.

3.1.7.3. ΕΞΟΔΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

Επίσης, τα έξοδα συναλλαγών που παρουσιάζονται με την απόκτηση αυτών των στοιχείων ενσωματώνονται στην αξία τους και αποσβένονται σε βάθος χρόνου μαζί με αυτά. Εξαίρεση αποτελούν τα χρηματοοικονομικά μέσα που αποτιμώνται στην εύλογη αξία με μεταφορά της διαφοράς στα αποτελέσματα. Πιο αναλυτικά, έχουμε τρεις περιπτώσεις διαφορετικού χειρισμού των εξόδων συναλλαγών.

Στη πρώτη περίπτωση όπου τα χρημ/κα μέσα αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος, τα έξοδα συναλλαγών κεφαλαιοποιούνται και δεν εκπνέουν στη χρήση στην οποία

παρουσιάστηκαν. Για παράδειγμα στη περίπτωση ενός δανείου, η ενσωμάτωση γίνεται στο πραγματικό επιτόκιο το οποίο μειώνεται εφόσον τα έξοδα συναλλαγών επιβαρύνουν εμάς.

Στη δεύτερη περίπτωση όπου τα χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώνται στην εύλογη αξία με μεταφορά της διαφοράς στα αποτελέσματα, τα έξοδα συναλλαγών καταχωρούνται άμεσα στα αποτελέσματα.

Στην τρίτη περίπτωση όπου τα χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμώνται στην εύλογη αξία με μεταφορά της διαφοράς στη καθαρή θέση, τα έξοδα συναλλαγών καταχωρούνται στη καθαρή θέση. Η τελική μεταφορά στα αποτελέσματα γίνεται σταδιακά στη περίπτωση ετήσιων πληρωμών ή μια φορά στο μέλλον στη περίπτωση διακοπής αναγνώρισης ή απομείωσης του χρημ/κου μέσου.

3.1.7.4. SPREAD ΑΓΟΡΑΣ – ΠΩΛΗΣΗΣ (BID-ASK)

Σύμφωνα με το IAS 39 το spread αυτό περιλαμβάνει μόνο το κόστος συναλλαγών και όχι άλλες προσαρμογές όπως ο πιστωτικός κίνδυνος των συναλλασσομένων. Το spread αυτό αποτελεί και την αμοιβή του market maker ως μεσολαβητή στη συγκεκριμένη συναλλαγή.

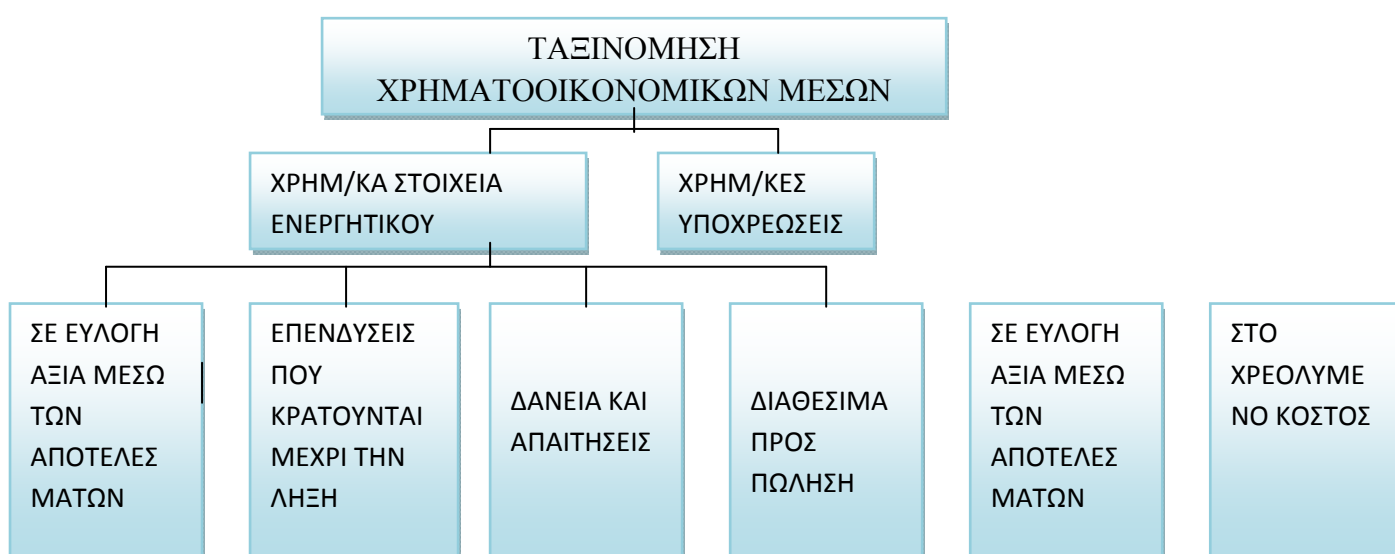
3.1.7.5. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ ΜΕ ΕΝΣΩΜΑΤΩΜΕΝΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ

Τα παράγωγα προϊόντα που είναι ενσωματωμένα σε ένα χρημ/κο μέσο θα πρέπει να διαχωρίζονται από αυτό. Αυτά μπορεί να είναι δικαιώματα ενσωματωμένα σε ομόλογα ή μετατρέψιμα ομόλογα καθώς και πολλά άλλα. Το παράγωγο προϊόν πρέπει να αποτιμάται στην εύλογη αξία του ενώ το χρηματοοικονομικό μέσο στην υπολειμματική αξία του.

3.1.8. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΡΧΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΕΦΟΣΩΝ ΔΕΝ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΜΕΡΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ

Τα χρηματοοικονομικά εργαλεία διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες :

- ✓ Χρημ/κα στοιχεία Αποτιμώμενα στην Εύλογη Αξία με μεταφορά της διαφοράς στα Αποτελέσματα
- ✓ Επενδύσεις που κρατούνται μέχρι τη Λήξη
- ✓ Δάνεια και Απαιτήσεις
- ✓ Χρημ/κα στοιχεία Διαθέσιμα προς Πώληση
- ✓ Άλλες Χρημ/κες Υποχρεώσεις

3.1.8.1. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΟΤΙΜΩΜΕΝΑ ΣΤΗΝ ΕΥΛΟΓΗ ΑΞΙΑ ΜΕ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΣΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στη κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται τα στοιχεία του εμπορικού χαρτοφυλακίου της επιχείρησης, δηλαδή στοιχεία που χρησιμοποιούνται για βραχυχρόνιους κερδοσκοπικούς λόγους ή για λόγους διαχείρισης κεφαλαίου κίνησης. Επίσης περιλαμβάνονται στοιχεία ενεργητικού που η επιχείρηση, κατά την αρχική αναγνώριση, καθορίζει ότι θα αποτιμά στην εύλογη αξία με μεταφορά της διαφοράς στα αποτελέσματα.

Την πρώτη περίπτωση καλύπτει ο ορισμός του προτύπου IAS 39.9 όπου χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού για εμπορικούς σκοπούς είναι εκείνο που

αποκτάται ή παράγεται από την ίδια την επιχείρηση με σκοπό τη πραγματοποίηση κέρδους από βραχυχρόνιες διακυμάνσεις της τιμής του. Εδώ λοιπόν περιλαμβάνονται όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα που πληρούν τη παραπάνω προϋπόθεση όπως επίσης και τα παράγωγα προϊόντα που δεν προορίζονται για σκοπούς αντιστάθμισης.

Η δεύτερη κατηγορία δημιουργήθηκε ύστερα από τροποποίηση του προτύπου για να δώσει τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να αποτιμούν τα χρηματοοικονομικά στοιχεία που αυτές επιθυμούν, στην εύλογη αξία με μεταφορά της διαφοράς στα αποτελέσματα. Αρκεί να το ορίσουν στην αρχική αναγνώριση και να υπάρχει ενεργός αγορά. Αν δεν υπάρχει ενεργός αγορά αλλά μπορεί να υπάρξει κάποια αξιόπιστη μέτρηση της εύλογης αξίας, τότε το στοιχείο εξακολουθεί να αποτιμάται στην εύλογη αξία. Σε κάθε άλλη περίπτωση το στοιχείο παύει να αποτιμάται στην εύλογη αξία και αποτιμάται στο κόστος μείον τις ενδεχόμενες απομειώσεις.

3.1.8.2. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΠΟΥ ΚΡΑΤΟΥΝΤΑΙ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΛΗΞΗ

Σύμφωνα με τον ορισμό του IAS 39, επενδύσεις που κρατούνται μέχρι τη λήξη είναι τα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού που έχουν σταθερές ή δυνάμενες να καθοριστούν σειρές πληρωμών και καθορισμένη λήξη, τα οποία η οικονομική μονάδα έχει την εκπεφρασμένη βούληση και διαπιστωμένη δυνατότητα να κρατήσει μέχρι τη λήξη τους.

Τα στοιχεία αυτής της κατηγορίας μετρώνται στο αναπόσβεστο κόστος χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου παρά το γεγονός ότι υπόκεινται σε επανεξέταση για τυχόν απομειώσεις. Τα ομόλογα κυμαινόμενου επιτοκίου αποτελούν ένα κλασικό παράδειγμα αυτής της κατηγορίας αφού η δομή του πληροί όλους τους όρους. Τέλος, τα κέρδη ή οι ζημίες που προκύπτουν από διακοπή αναγνώρισης ή απομείωση του περιουσιακού στοιχείου, μεταφέρονται στο αποτέλεσμα.

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να κάνουμε μια ανάλυση των εννοιών εκπεφρασμένη βούληση και διαπιστωμένη δυνατότητα. Έτσι λοιπόν το πρότυπο καθορίζει ότι μια

οικονομική μονάδα δεν έχει εκπεφρασμένη βούληση όταν έχει πρόθεση να κρατήσει ένα χρημ/κο στοιχείο (έστω ομόλογο), για περίοδο που ΔΕΝ είναι προσδιορισμένη. Επίσης, όταν είναι έτοιμη να πουλήσει το ομόλογο αντιδρώντας σε μεταβολές επιτοκίων, συναλλαγματικών ισοτιμιών και λοιπών κινδύνων. Τέλος, όταν ο εκδότης έχει το δικαίωμα να το αγοράσει σε τιμή σημαντικά χαμηλότερη από το αναπόσβεστο κόστος του.

Μια οικονομική μονάδα δεν έχει διαπιστωμένη δυνατότητα όταν η οικονομική μονάδα δεν έχει τα απαραίτητα χρηματοοικονομικά μέσα για την απρόσκοπτη χρηματοδότηση του ομολόγου μέχρι τη λήξη του. Επίσης, όταν αυτή υπόκειται σε κάποιο νομικό ή άλλου είδους περιορισμό που της δημιουργούν εμπόδια να κρατήσει το ομόλογο μέχρι τη λήξη.

Αν μια επιχείρηση συμπεριφέρεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να δημιουργεί αμφιβολίες αν θα κρατήσει το χαρτοφυλάκιο επενδύσεων της μέχρι τη λήξη, τότε τιμωρείται με τη ποινή της μόλυνσης. Σύμφωνα πάντα με το IAS 39.9, ολόκληρο το χαρτοφυλάκιο που είχε χαρακτηριστεί ως επένδυση μέχρι τη λήξη, ΑΠΟΧΑΡΑΚΤΗΡΙΖΕΤΑΙ και εντάσσεται στο χαρτοφυλάκιο διαθέσιμο προς πώληση. Ολόκληρο λοιπόν το χαρτοφυλάκιο αποτιμάται στην εύλογη αξία με τη διαφορά να πηγαίνει στη καθαρή θέση. Η τιμωρία διαρκεί μέχρι τη λήξη του μεθεπόμενου έτους από το έτος της μόλυνσης.

Η τιμωρία της μόλυνσης δεν υφίσταται όταν η επιχείρηση πουλάει σε ημερομηνία πολύ κοντά στην ημερομηνία λήξης του ομολόγου και ως παράδειγμα αναφέρει τις πωλήσεις που γίνονται σε διάστημα μικρότερο των τριών μηνών από τη λήξη. Η λογική που βρίσκεται πίσω από αυτή την εξαίρεση είναι ότι σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα αποκλείεται μια μεγάλη μεταβολή των επιτοκίων και η οποιαδήποτε μεταβολή δεν θα είχε μεγάλο αντίκτυπο στη τιμή των ομολόγων.

Επίσης, δεν γίνεται λόγος για τιμωρία όταν ο κάτοχος του ομολόγου έχει εισπράξει σχεδόν το σύνολο του αρχικού του κεφαλαίου. Αυτό γίνεται στη περίπτωση που οι περιοδικές καταβολές γίνονται σε μορφή τοκοχρεολυσίου.

Ακόμα, αν η πώληση χαρακτηρίζεται ως μεμονωμένο, έκτακτο περιστατικό ή οφείλεται σε επιδείνωση της πιστοληπτικής ικανότητας της επιχείρησης ή σε σημαντική μεταβολή φορολόγησης των τοκομεριδίων, τότε και πάλι το χαρτοφυλάκιο εξαιρείται από μόλυνση.

Άλλα έκτακτα περιστατικά είναι οι εταιρικοί μετασχηματισμοί, οι μεταβολές του καταστατικού, οι απαιτήσεις των εποπτικών αρχών και οι μεγάλες μεταβολές των κινδύνων του χαρτοφυλακίου. Όλες αυτές οι περιπτώσεις αντιμετωπίζονται ξεχωριστά και μπορούν να οδηγήσουν σε εξαίρεση από τη μόλυνση που υπαγορεύει η πώληση στοιχείων που προορίζονταν για κράτηση μέχρι τη λήξη.

2.1.8.3. ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Σύμφωνα με το IAS 39 δάνεια και απαιτήσεις είναι τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού που έχουν καθορισμένες (ή που δύναται να καθοριστούν) πληρωμές και δεν διαπραγματεύονται σε οργανωμένη αγορά. Η αποτίμηση τους γίνεται στο αναπόσβεστο κόστος χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου ενώ δύναται να επανεξεταστούν για τυχόν απομειώσεις με τις διαφορές να πηγαίνουν στα αποτελέσματα. Η διαφορά με την κατηγορία των επενδύσεων που κρατούνται μέχρι τη λήξη είναι ότι αυτή η μέθοδος αναφέρεται σε όλα τα δάνεια και τις απαιτήσεις, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το αν θα κρατηθούν μέχρι τη λήξη.

Από την άλλη πλευρά αν κάποια δάνεια και απαιτήσεις χρησιμοποιηθούν για εμπορικούς σκοπούς ή η επιχείρηση αποφασίσει να τα εντάξει στο διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο, είναι προφανές ότι θα μεταφερθούν στα Χρημ/κα στοιχεία Αποτιμώμενα στην Εύλογη Αξία με μεταφορά της διαφοράς στα Αποτελέσματα ή στα Χρημ/κα στοιχεία Διαθέσιμα προς Πώληση.

3.1.8.4. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΠΡΟΣ ΠΩΛΗΣΗ

Η λογιστική αντιμετώπιση της συγκεκριμένης κατηγορίας χρημ/κων στοιχείων είναι λίγο πολυπλοκότερη από τις προηγούμενες. Τα χρημ/κα περιουσιακά στοιχεία αποτιμούνται στην εύλογη αξία ενώ τυχόν κέρδη ή ζημίες από τις μεταβολές της αξίας τους καταχωρούνται στη καθαρή θέση. Όταν το περιουσιακό στοιχείο υφίσταται διακοπή αναγνώρισης ή απομείωση τότε τα συσσωρευμένα κέρδη ή ζημίες ‘ανακυκλώνονται’, δηλαδή μεταφέρονται από τη καθαρή θέση στα αποτελέσματα.

Παράδειγμα χρημ/κου στοιχείου διαθέσιμου προς πώληση είναι οι μετοχές οι οποίες δεν ανήκουν στο εμπορικό χαρτοφυλάκιο. Δεν αποτελούν δάνεια και απαιτήσεις αλλά ούτε επενδύσεις μέχρι τη λήξη αφού οι μετοχές δεν λήγουν. Επίσης θα μπορούσε να είναι κάποιο ομόλογο.

Συγκεκριμένα το IAS 39.46 αναφέρει πως το διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο αποτιμάται στην εύλογη αξία του, κάθε δε διαφορά μεταφέρεται σύμφωνα με το IAS 39.55b απευθείας στη καθαρή θέση, όπου όμως θα παραμείνει προσωρινά και μέχρι τη πώληση ή την καθοιονδήποτε τρόπο διάθεση ή διαγραφή του περιουσιακού στοιχείου λόγω απομειώσεως, δεδομένου ότι τότε, ότι ποσό έχει επηρεάσει απευθείας τη καθαρή θέση θα πρέπει να μεταφερθεί στα αποτελέσματα.

Το πιο χαρακτηριστικό πρόβλημα που δημιουργεί η συγκεκριμένη κατηγορία χαρτοφυλακίου είναι η μεταβλητότητα της καθαρής θέσης. Έτσι λοιπόν έχουμε μια συχνή διατάραξη της καθαρής θέσης η οποία θα πρέπει να εμφανίζεται στη κατάσταση μεταβολών ιδίων κεφαλαίων. Βέβαια, όπως προαναφέραμε, ο λογαριασμός καθαρής θέσης είναι προσωρινής σταθμεύσεως, η προσωρινότητα δε διαρκεί μέχρι τη πώληση του στοιχείου, οπότε το σχετικό ποσό μεταφέρεται στα αποτελέσματα χρήσεως.

3.1.8.5.ΆΛΛΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Οι υπόλοιπες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος χρησιμοποιώντας τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου με τα κέρδη και τις ζημίες να αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα και στην διαδικασία της απόσβεσης.

3.1.8.6. ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ

Οι κατηγορίες που μπορούν να επικοινωνήσουν είναι το χαρτοφυλάκιο που κρατείται μέχρι τη λήξη και το διαθέσιμο προς πώληση χαρτοφυλάκιο. Στη περίπτωση μεταφοράς από το πρώτο στο δεύτερο, η διαφορά μεταξύ αναπόσβεστου κόστους και εύλογης αξίας μεταφέρεται στη καθαρή θέση. Στη περίπτωση μεταφοράς του δεύτερου στο πρώτο, η διαφορά θα κατανεμηθεί στην υπολοιπόμενη διάρκεια ζωής του στοιχείου με βάση το πραγματικό επιτόκιο. Σε περίπτωση απομείωσης τα ποσά θα μεταφερθούν στα αποτελέσματα.

3.2.9. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΣΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΠΟΜΕΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ

Οι απαιτήσεις απομείωσης του IAS 39 φαντάζουν υπερβολικές αφού οι περισσότερες επιχειρήσεις διάγουν προβλέψεις για αρνητικά συμβάντα. Η περιπλοκότητα του IAS 39 έγκειται στο γεγονός ότι έχει σχεδιαστεί για όλες τις επιχειρήσεις συμπεριλαμβανομένων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που συναντούν συχνά θέματα απομείωσης. Τα πρότυπο προσπαθεί να δώσει σαφείς οδηγίες για το πότε η απομείωση πρέπει να διενεργείται.

Όλα τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, εκτός αυτών που αποτιμούνται στην Εύλογη Αξία με μεταφορά της διαφοράς στα Αποτελέσματα, υπόκεινται σε εξέταση για απομειώσεις. Η αξιολόγηση γίνεται στις περιόδους σύνταξης ισολογισμού όπου προσπαθούμε να εντοπίσουμε στοιχεία που φανερώνουν ότι ένα περιουσιακό στοιχείο έχει απομειωθεί. Το πρότυπο μας δίνει συγκεκριμένες διαδικασίες για την ακριβή απομείωση των στοιχείων αυτών.

Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο έχει απομειωθεί ΑΝ ΚΑΙ ΜΟΝΟ ΑΝ υπάρχει αντικειμενική απόδειξη απομείωσης ως αποτέλεσμα γεγονότων που συνέβησαν μετά την αρχική αναγνώριση. Τα γεγονότα αυτά πρέπει να είχαν επίδραση

στις αναμενόμενες μελλοντικές ταμειακές ροές του χρημ/κου στοιχείου και η επίδραση να είναι μετρήσιμη.

Έτσι, μια επιχείρηση θα μπορούσε να προχωρήσει σε απομείωση δανείων της εφόσον μπορεί να γίνει αξιόπιστη εκτίμηση, βασιζόμενη σε ιστορικά στοιχεία, ότι έχουν παρέλθει ζημιογόνα γεγονότα μετά την αρχική αποτίμηση. Είναι πιθανό να μην υπάρχει η δυνατότητα να αναγνωριστεί ένα συγκεκριμένο γεγονός που οδηγεί στην απομείωση αλλά αυτή να είναι το αποτέλεσμα συνδυασμού γεγονότων. Τέλος, αναμενόμενες ζημίες από μελλοντικά γεγονότα, όσο πιθανά και αν είναι, ΔΕΝ αναγνωρίζονται. Πρέπει να προηγηθεί η έλευση του κινδύνου για να γίνει η αναγνώριση απομείωσης.

Ενδείξεις απομείωσης αποτελούν τα παρακάτω γεγονότα:

- ❖ Σημαντική οικονομική δυσκολία του εκδότη/χρεώστη
- ❖ Καθυστέρηση ή διακοπή πληρωμής δόσεων
- ❖ Παραχωρήσεις και διευκολύνσεις του δανειστή προς τον δανειζόμενο λόγω οικονομικών δυσκολιών του δεύτερου
- ❖ Εμφάνιση πιθανότητας χρεοκοπίας του δανειζομένου
- ❖ Η κατάρρευση ενεργούς αγοράς για το συγκεκριμένο χρηματοοικονομικό προϊόν λόγω οικονομικών δυσκολιών
- ❖ Παρατηρήσιμα στοιχεία που δείχνουν μετρήσιμη μείωση στις αναμενόμενες μελλοντικές χρηματοροές του χρημ/κου μέσου

Η μείωση της πιστοληπτικής ικανότητας μιας επιχείρησης δεν είναι από μόνη της ένδειξη απομείωσης. Αποτελεί στοιχείο που μπορεί να ληφθεί υπόψη. Άλλα στοιχεία είναι η ρευστότητα, η φερεγγυότητα του χρεώστη, η έκθεση του σε επιχειρηματικούς και χρηματοοικονομικούς κινδύνους, η καθυστερήσεις πληρωμών σε παρόμοια χρημ/κα στοιχεία, εθνικές και τοπικές συνθήκες και η εύλογη αξία των εγγυήσεων και των ενεχύρων.

Καθίσταται σαφές ότι οι απομειώσεις δεν είναι πάντοτε εύκολο να μετρηθούν αξιόπιστα, για αυτό και το πρότυπο προσπαθεί να θέσει ένα αυστηρό πλαίσιο ερμηνείας χωρίς όμως να δίνει κανόνες. Αυτό δίνει χώρο στη πραγματοποίηση

υποκειμενικών κρίσεων. Ειδικά στις περιπτώσεις όπου έχουμε έλλειψη παρατηρήσιμων δεδομένων, ιστορικών στοιχείων και ενεργούς αγοράς, η προσωπική κρίση και εμπειρία παίρνει το λόγο. Οι εκτιμήσεις αποτελούν μια αναγκαιότητα για την ετοιμασία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Γενικά ο έλεγχος γίνεται σε ατομική βάση και σε επίπεδο χαρτοφυλακίων με κοινά χαρακτηριστικά όσον αφορά το πιστωτικό κίνδυνο. Αν σε ατομική βάση υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις απομείωσης, γίνονται διαγραφές ή χρησιμοποιείται λογαριασμός συσσωρευμένων απομειώσεων. Διαφορετικά ο έλεγχος γίνεται σε επίπεδο χαρτοφυλακίου. Αν σε επίπεδο χαρτοφυλακίου υπάρχουν αντικειμενικές ενδείξεις απομείωσης, γίνονται διαγραφές ή χρησιμοποιείται λογαριασμός συσσωρευμένων απομειώσεων όπως προηγουμένως. Αν όχι, τότε δεν τίθεται θέμα απομείωσης.

3.2.10. ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΡΧΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΕΦΟΣΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΜΕΡΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που χρησιμοποιούνται για αντιστάθμιση υπόκεινται σε συγκεκριμένο τρόπο αποτίμησης που περιγράφεται στο IAS 39. Όπως αναφέρθηκε και στην εισαγωγή, η τεράστια ανάπτυξη των χρηματοοικονομικών εργαλείων και ιδιαίτερα η είσοδος των παραγώγων επέφερε την ανάγκη για θεμελιώδεις αλλαγές στη λογιστική. Οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν όλο και περισσότερο πολύπλοκα παράγωγα προϊόντα προκειμένου να αντισταθμίσουν κινδύνους. Μέχρι πρόσφατα η λογιστική αντιμετώπιση αυτών των στοιχείων είχε αφεθεί σε μεγάλο βαθμό στην υποκειμενική κρίση της κάθε επιχείρησης. Για το λόγο αυτό η IASB θεώρησε αναγκαία τη δημιουργία ενός κοινού πλαισίου λογιστικής αντιμετώπισης των θεμάτων της αντιστάθμισης.

Σύμφωνα με τον ορισμό: **Αντιστάθμιση** είναι ο προσδιορισμός ενός ή περισσότερων μέσων αντιστάθμισης (π.χ. παραγώγων), έτσι ώστε η μεταβολή τους να συμψηφίζει συνολικά (ή εν μέρει) τη μεταβολή ενός αντισταθμισμένου στοιχείου.

Η επιχείρηση μπορεί να προβεί σε αντιστάθμιση εύλογης αξίας ώστε με τις θέσεις που θα πάρει σε παράγωγα και άλλα στοιχεία, να μπορέσει να διατηρήσει σταθερή την αξία του αντισταθμιζόμενου μέσου. Επίσης μπορεί να προβεί σε αντιστάθμιση ταμειακών ροών ώστε να εξασφαλίσει σταθερές ταμειακές ροές καθώς επίσης και σε αντιστάθμιση επενδύσεων στην αλλοδαπή εξαλείφοντας τον συναλλαγματικό κίνδυνο.

Στην αντιστάθμιση εύλογης αξίας οι διαφορές που προκύπτουν κατά την αποτίμηση του μέσου αντιστάθμισης στην εύλογη αξία του, αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα. Στην αντιστάθμιση ταμειακών ροών το μέρος των κερδών ή ζημιών που αφορά αποτελεσματική αντιστάθμιση πηγαίνει στη καθαρή θέση ενώ το υπόλοιπο στα αποτελέσματα. Στην αντιστάθμιση επενδύσεων στην αλλοδαπή ισχύει ότι και για την αντιστάθμιση ταμειακών ροών.

3.2. ΔΙΕΘΝΕΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ 32 : ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΧΡΗΜ/ΚΩΝ ΜΕΣΩΝ

3.2.1. ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του ΔΛΠ 32 είναι να καθορίσει τις αρχές για την παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μέσων ως υποχρεώσεις ή ίδια κεφάλαια και για τον συμψηφισμό των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων. Εφαρμόζεται για την ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών μέσων από την πλευρά του εκδότη, ως χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις και συμμετοχικούς τίτλους και την ταξινόμηση των σχετικών τόκων, μερισμάτων, ζημιών και κερδών. και τις συνθήκες υπό τις οποίες τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις πρέπει να συμψηφίζονται. Οι αρχές του παρόντος Προτύπου συμπληρώνουν τις αρχές για την αναγνώριση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών μέσων και για την γνωστοποίηση πληροφοριών όπως αυτές ορίζονται στο ΔΠΧΑ 7 - Χρηματοοικονομικά μέσα: Γνωστοποιήσεις.

3.2.2. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Το παρόν Πρότυπο εφαρμόζεται από όλες τις οικονομικές οντότητες και για όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα εκτός από:

α) εκείνες τις συμμετοχές σε θυγατρικές, συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες που αντιμετωπίζονται λογιστικά σύμφωνα με το ΔΛΠ 27 Ενοποιημένες και ατομικές οικονομικές καταστάσεις, το ΔΛΠ 28 Επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις ή το ΔΛΠ 31 Συμμετοχές σε κοινοπραξίες. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, το ΔΛΠ 27, το ΔΛΠ 28 ή το ΔΛΠ 31 επιτρέπουν σε μια οικονομική οντότητα να αντιμετωπίζει λογιστικά μια συμμετοχή σε θυγατρική, συγγενή εταιρεία ή σε κοινοπραξία βάσει του ΔΛΠ 39. Στις περιπτώσεις αυτές οι οικονομικές οντότητες εφαρμόζουν τις απαιτήσεις γνωστοποίησης του ΔΛΠ 27, του ΔΛΠ 28 ή του ΔΛΠ 31, επιπλέον εκείνων του παρόντος ΔΠΧΑ. Οι οικονομικές οντότητες εφαρμόζουν επίσης το παρόν Πρότυπο σε όλα τα παράγωγα που συνδέονται με συμμετοχές σε θυγατρικές, συγγενείς επιχειρήσεις ή κοινοπραξίες

β) δικαιώματα και υποχρεώσεις εργοδοτών σύμφωνα με προγράμματα παροχών σε εργαζομένους στα οποία εφαρμόζεται το ΔΛΠ 19 Παροχές σε εργαζομένους

γ) ασφαλιστήρια συμβόλαια όπως ορίζονται στο ΔΠΧΑ 4 Ασφαλιστήρια συμβόλαια. Όμως, το παρόν Πρότυπο εφαρμόζεται σε παράγωγα που είναι ενσωματωμένα σε ασφαλιστήρια συμβόλαια αν το ΔΛΠ 39 απαιτεί η οικονομική οντότητα να τα λογιστικοποιεί ξεχωριστά.

δ) χρηματοοικονομικά μέσα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 4 επειδή περιέχουν χαρακτηριστικό προαιρετικής συμμετοχής. Ο εκδότης των μέσων αυτών απαλλάσσεται από την εφαρμογή στα χαρακτηριστικά αυτά των απαιτήσεων του παρόντος Προτύπου, που αναφέρονται στη διάκριση μεταξύ των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και των συμμετοχικών τίτλων. Ωστόσο, τα μέσα αυτά υπόκεινται σε όλες τις λοιπές απαιτήσεις του Προτύπου αυτού. Επιπρόσθετα, το παρόν Πρότυπο εφαρμόζεται στα παράγωγα που είναι ενσωματωμένα στα μέσα αυτά

ε) χρηματοοικονομικά μέσα, συμβάσεις και υποχρεώσεις σύμφωνα με συναλλαγές πληρωμής που βασίζονται στην αξία των μετοχών στις οποίες εφαρμόζεται το ΔΠΧΑ

2 Παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών, εκτός από :

- i) συμβάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των παραγράφων 8-10 του παρόντος Προτύπου, στις οποίες εφαρμόζεται το παρόν Πρότυπο,
- ii) οι παράγραφοι 33 και 34 του παρόντος Προτύπου, που εφαρμόζονται στις ίδιες μετοχές που αγοράζονται, πωλούνται, εκδίδονται ή ακυρώνονται σε σχέση με προγράμματα μετοχικών δικαιωμάτων προαίρεσης εργαζομένων, προγράμματα αγοράς μετοχών εργαζομένων και κάθε άλλη συμφωνία πληρωμής που βασίζεται στην αξία των μετοχών.

Το παρόν Πρότυπο εφαρμόζεται στις συμβάσεις αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων που μπορούν να διακανονιστούν συμψηφιστικά τοις μετρητοίς ή με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο ή με την ανταλλαγή χρηματοοικονομικών μέσων, σαν να ήταν τα συμβόλαια χρηματοοικονομικά μέσα, με την εξαίρεση συμβάσεων που συνάφθηκαν και συνεχίζουν να κατέχονται για την παραλαβή ή την παράδοση μη χρηματοοικονομικού στοιχείο σύμφωνα με τις αναμενόμενες απαιτήσεις της οικονομικής οντότητας για την αγορά, πώληση ή χρήση.

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι με τους οποίους μια σύμβαση αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικού στοιχείου μπορεί να διακανονιστεί συμψηφιστικά τοις μετρητοίς ή με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο ή με την ανταλλαγή χρηματοοικονομικών μέσων. Σε αυτούς περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων:

- α) όταν οι όροι της σύμβασης επιτρέπουν σε οποιοδήποτε από τα δύο μέρη να διακανονίσει συμψηφιστικά τοις μετρητοίς ή με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο ή με την ανταλλαγή χρηματοοικονομικών μέσων
- β) όταν η δυνατότητα συμψηφιστικού διακανονισμού τοις μετρητοίς ή με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο ή με την ανταλλαγή χρηματοοικονομικών μέσων δεν αναφέρεται ρητά στους όρους της σύμβασης, αλλά η οικονομική οντότητα έχει την πρακτική να διακανονίζει παρόμοιες συμβάσεις

συμψηφιστικά τοις μετρητοίς ή με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο ή με την ανταλλαγή χρηματοοικονομικών μέσων (είτε με τον αντισυμβαλλόμενο, συνάπτοντας συμβάσεις συμψηφισμού είτε πωλώντας τη σύμβαση πριν από την άσκηση ή την εκπνοή της)

γ) όταν, για συναφείς συμβάσεις, η οικονομική οντότητα συνηθίζει να παραλαμβάνει το υποκείμενο και να το πωλεί σε μικρό διάστημα από την παράδοση με κύριο σκοπό το κέρδος από βραχυπρόθεσμες διακυμάνσεις στην τιμή ή το περιθώριο κέρδους του διαπραγματευτή και

δ) όταν το μη χρηματοοικονομικό στοιχείο που είναι το αντικείμενο της σύμβασης είναι αμέσως μετατρέψιμο σε μετρητά.

3.2.3. ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΙΣΧΥΟΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Το ΔΛΠ 32 εφαρμόζεται από τις επιχειρήσεις για τις ετήσιες περιόδους την 1^η Ιανουαρίου 2005. Μέχρι σήμερα έχουν ενσωματωθεί στο κείμενο του ΔΛΠ 32 οι παρακάτω τροποποιήσεις:

- Τον Φεβρουάριο του 2008 επήλθαν τροποποιήσεις στα ΔΛΠ 32 και ΔΛΠ 1 σύμφωνα με τις οποίες ορισμένα χρημ/κά μέσα που εμπίπτουν στον ορισμό των υποχρεώσεων να ταξινομούνται στα ίδια κεφάλαια ως συμμετοχικοί τίτλοι. Η εξαίρεση αυτή αφορά:
  - Στα διαθέσιμα από τον κάτοχο χρημ/κά μέσα που πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια που θέτει το ΔΛΠ 32
  - Στα χρημ/κά μέσα τα οποία επιβάλλουν στην επιχείρηση μια υποχρέωση να παραδώσει σε ένα άλλο μέρος ένα κατ' αναλογία μερίδιο των καθαρών στοιχείων του ενεργητικού της κατά την εκκαθάριση και πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια του ΔΛΠ 32.

Η παραπάνω τροποποίηση εφαρμόζεται από τις επιχειρήσεις την 01/01/2009.

- Με την αναθεώρηση του ΔΠΧΑ 3 τροποποιήθηκε το πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 32, σύμφωνα με το οποίο δεν εμπίπτουν στις πρόνοιες του προτύπου οι συμβάσεις ενδεχόμενης ανταπαροχής στα πλαίσια μιας ενδεχόμενης συνένωσης επιχειρήσεων. Η εν λόγω τροποποίηση εφαρμόζεται από τις επιχειρήσεις για ετήσιες περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 01/07/2009.
- Τέλος, τον Οκτώβριο του 2009, επήλθαν βελτιώσεις του ΔΛΠ 32 αναφορικά με την ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών μέσων. Ημερομηνία εφαρμογής για τις επιχειρήσεις ορίστηκε η 01/01/2010.

3.2.4. ΠΑΡΑΓΩΓΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Τα χρηματοοικονομικά εργαλεία περιλαμβάνουν τα πρωτογενή χρηματοοικονομικά εργαλεία (όπως εισπρακτέα ποσά, συμμετοχικούς τίτλους κτλ) και τα παράγωγα χρηματοοικονομικά εργαλεία. Τα παράγωγα χρημ/κά εργαλεία (όπως για παράδειγμα δικαιώματα προαίρεσης, συμφωνίες ανταλλαγής επιτοκίων, προθεσμιακά συμβόλαια) δημιουργούν δικαιώματα και υποχρεώσεις που μεταφέρουν μεταξύ των συμβαλλομένων μερών έναν ή περισσότερους χρηματοοικονομικούς κινδύνους οι οποίοι είναι εγγενής σε ένα υποκείμενο χρημ/κό εργαλείο.

Κατά την έναρξη τους τα παράγωγα χρημ/κά εργαλεία δημιουργούν σε κάθε μέρος της συμφωνίας :

- i. Το συμβατικό δικαίωμα να ανταλλάξει χρημ/κά στοιχεία του ενεργητικού με το αντισυμβαλλόμενο μέρος υπό δυνητικά ευνοϊκές συνθήκες , ή
- ii. Την συμβατική υποχρέωση να ανταλλάξει χρημ/κά στοιχεία του ενεργητικού με το αντισυμβαλλόμενο μέρος υπό δυνητικά δυσμενείς συνθήκες.

Τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα δεν καταλήγουν συνήθως σε μεταβίβαση του βασικού υποκείμενου χρηματοοικονομικού μέσου κατά τη συνομολόγηση της σύμβασης και επομένως μια τέτοια μεταβίβαση δεν λαμβάνει αναγκαστικά χώρα κατά τη λήξη του συμβολαίου. Ορισμένα μέσα ενσωματώνουν τόσο ένα δικαίωμα όσο και μια δέσμευση ανταλλαγής. Επειδή οι όροι της ανταλλαγής προσδιορίζονται

κατά τη δημιουργία του παράγωγου μέσου, καθώς οι τιμές στις οικονομικές αγορές αλλάζουν, οι όροι αυτοί μπορεί να καταστούν είτε ευνοϊκοί είτε δυσμενείς.

Ένα δικαίωμα προαίρεσης πώλησης ή αγοράς για ανταλλαγή χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων, δίνει στον κάτοχο το δικαίωμα να αποκτήσει πιθανά μελλοντικά οικονομικά οφέλη, που συνδέονται με μεταβολές στην εύλογη αξία του υποκείμενου χρηματοοικονομικού μέσου. Αντιθέτως, ο πωλητής του δικαιώματος αυτού αναλαμβάνει μια δέσμευση να παραιτηθεί από πιθανά μελλοντικά οικονομικά οφέλη ή να υποστεί πιθανές απώλειες οικονομικών ωφελειών, που συνδέονται με μεταβολές της εύλογης αξίας του υποκείμενου χρηματοοικονομικού μέσου. Το συμβατικό δικαίωμα του κατόχου και η δέσμευση του πωλητή, ανταποκρίνονται στον ορισμό του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου και της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης αντίστοιχα. Το κυρίως χρηματοοικονομικό μέσο που διέπει ένα συμβατικό δικαίωμα προαίρεσης μπορεί να είναι ένα οποιοδήποτε χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, περιλαμβανομένων μετοχών άλλων οικονομικών οντοτήτων και έντοκων χρηματοοικονομικών μέσων.

Πολλοί άλλοι τύποι παράγωγων μέσων ενσωματώνουν ένα δικαίωμα ή δέσμευση διενέργειας μιας μελλοντικής ανταλλαγής, που περιλαμβάνει ανταλλαγές επιτοκίων και νομισμάτων, εξασφαλίσεις από αύξηση επιτοκίων, ανώτατα και κατώτατα όρια διακύμανσης επιτοκίων, δανειακές δεσμεύσεις, έκδοση χρεογράφων και πιστωτικές επιστολές. Μια σύμβαση ανταλλαγής επιτοκίου μπορεί να θεωρηθεί ως μια μορφή προθεσμιακής σύμβασης, στην οποία τα συμβαλλόμενα μέρη συμφωνούν να προβούν σε μια σειρά μελλοντικών ανταλλαγών χρηματικών ποσών, από τα οποία το ένα ποσό υπολογίζεται σε σχέση με ένα μεταβλητό επιτόκιο και το άλλο σε σχέση με ένα σταθερό επιτόκιο. Τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης είναι μια άλλη μορφή προθεσμιακών συμβάσεων, που διαφέρουν βασικά στο ότι τα συμβόλαια είναι τυποποιημένα και διαπραγματεύσιμα.

3.2.5. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

Ο προσδιορισμός της φύσης και η ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών εργαλείων είναι μεγίστης σημασίας για την προετοιμασία και παρουσίαση των

χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Η ταξινόμηση ενός εργαλείου ως χρηματοοικονομική υποχρέωση ή συμμετοχικός τίτλος είναι θεμελιώδους σημασίας καθώς επηρεάζει τον τρόπο παρουσίασης του Ισολογισμού, την σχέση υποχρεώσεων προς ίδια κεφάλαια και τον τρόπο αξιολόγησης της οντότητας από τους χρηματοοικονομικούς αναλυτές.

Ο εκδότης ενός χρηματοοικονομικού μέσου κατατάσσει το μέσο ή τα επιμέρους στοιχεία του κατά την αρχική αναγνώριση ως χρηματοοικονομική υποχρέωση, ως χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή ως συμμετοχικό τίτλο σύμφωνα με την ουσία της σχετικής συμβάσεως και τους ορισμούς της χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου και του συμμετοχικού τίτλου.

Όταν ο εκδότης εφαρμόζει τους ορισμούς που αναφέραμε στο παρόν κεφάλαιο (εύλογη αξία, συμμετοχικός τίτλος, παράγωγο κτλ) για να προσδιορίσει αν ένα χρηματοοικονομικό μέσο είναι συμμετοχικός τίτλος και όχι χρηματοοικονομική υποχρέωση, το μέσο είναι συμμετοχικός τίτλος εφόσον και μόνον εφόσον πληρούνται αμφότεροι οι όροι α) και β) που ακολουθούν.

- α) Το μέσο δεν συμπεριλαμβάνει καμία συμβατική δέσμευση:
  - i) για παράδοση μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου σε μια άλλη οικονομική οντότητα ή
  - ii) για την ανταλλαγή χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων με μια άλλη οικονομική οντότητα υπό όρους δυνητικά δυσμενείς για τον εκδότη.

- β) Αν το μέσο δύναται ή πρόκειται να διακανονιστεί με ίδιους συμμετοχικούς τίτλους του εκδότη, είναι:
  - i) μη παράγωγο το οποίο δεν περιλαμβάνει καμία συμβατική δέσμευση που να υποχρεώνει τον εκδότη να παραδώσει μεταβλητή ποσότητα των ιδίων συμμετοχικών τίτλων του ή

ii) παράγωγο που μπορεί να διακανονιστεί μόνον από τον εκδότη με την ανταλλαγή συγκεκριμένου ποσού μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου με συγκεκριμένη ποσότητα ιδίων συμμετοχικών τίτλων της οικονομικής οντότητας. Για τον σκοπό αυτό, στους ίδιους συμμετοχικούς τίτλους του εκδότη δεν συμπεριλαμβάνονται μέσα τα οποία είναι καθαυτά συμβόλαια για τη μελλοντική παραλαβή ή παράδοση ιδίων συμμετοχικών τίτλων του εκδότη.

Μια συμβατική δέσμευση, συμπεριλαμβανομένης εκείνης που απορρέει από παράγωγο χρηματοοικονομικό μέσο, που δύναται ή πρόκειται να καταλήξει στη μελλοντική παραλαβή ή παράδοση των ιδίων συμμετοχικών τίτλων του εκδότη, αλλά που δεν πληροί τους όρους α) και β) ανωτέρω δεν είναι συμμετοχικός τίτλος.

3.2.6. ΣΥΝΘΕΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ

Το ΔΛΠ 32 καλύπτει το θέμα των σύνθετων χρηματοοικονομικών μέσων από την πλευρά του εκδότη και σύμφωνα με αυτό ο εκδότης ενός μη παράγωγου χρηματοοικονομικού μέσου αξιολογεί τους όρους του χρηματοοικονομικού μέσου ώστε να προσδιορίσει αν περιέχει στοιχείο υποχρέωσης καθώς και στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων. Τέτοια στοιχεία κατατάσσονται χωριστά ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, ως χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή ως συμμετοχικοί τίτλοι σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν στην παραπάνω ενότητα .

3.2.7. ΕΞΑΓΟΡΑΣΘΕΙΣΕΣ ΙΔΙΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ

Στην περίπτωση που μια οικονομική οντότητα επαναγοράσει τους συμμετοχικούς τίτλους της, τα τότε οι μετοχές αυτές δεν αναγνωρίζονται ως στοιχείο του ενεργητικού, αλλά παρουσιάζονται αφαιρετικά από τα ίδια κεφάλαια. Κατά την αγορά, πώληση, έκδοση, ή ακύρωση ιδίων συμμετοχικών τίτλων της οικονομικής οντότητας δεν αναγνωρίζεται κανένα κέρδος ή ζημία στα αποτελέσματα. Τέτοιες ίδιες

μετοχές μπορεί να αποκτώνται και να κατέχονται από την οικονομική οντότητα ή από άλλα μέλη του ενοποιημένου ομίλου. Το τίμημα που καταβάλλεται ή λαμβάνεται αναγνωρίζεται απευθείας στα ίδια κεφάλαια.

Η ποσότητα των ιδίων μετοχών που κατέχονται γνωστοποιείται είτε στον ισολογισμό είτε στις σημειώσεις, σύμφωνα με το ΔΛΠ 1 Παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων. Η οικονομική οντότητα παρέχει γνωστοποίηση σύμφωνα με το ΔΛΠ 24 Γνωστοποιήσεις συνδεδεμένων μερών εάν η οικονομική οντότητα επαναγοράζει τους ίδιους συμμετοχικούς τίτλους της από συνδεδεμένα μέρη.

3.2.8. ΤΟΚΟΙ, ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ, ΖΗΜΙΕΣ ΚΑΙ ΚΕΡΑΗ

Η αναγνώριση και η παρουσίαση στις οικονομικές καταστάσεις των αποτελεσμάτων από ένα χρηματοοικονομικό μέσο προσδιορίζονται ως εξής:

- Τόκοι, μερίσματα, κέρδη και ζημίες που αφορούν ένα χρηματοοικονομικό μέσο ή ένα συνθετικό μέρος του το οποίο χαρακτηρίζεται ως χρηματοοικονομική υποχρέωση, αναγνωρίζονται ως έσοδα ή έξοδα στα αποτελέσματα.
- Οι διανομές προς τους κατόχους ενός συμμετοχικού τίτλου χρεώνονται από την οικονομική οντότητα απευθείας στα ίδια κεφάλαια, καθαρές από κάθε σχετικό όφελος φόρου εισοδήματος.
- Το κόστος διενέργειας μιας συναλλαγής καθαρής θέσης, αντιμετωπίζεται λογιστικά με αφαίρεση από την καθαρή θέση, απαλλαγμένο από κάθε σχετικό όφελος φόρου εισοδήματος.

Η ορθή ταξινόμηση ενός χρηματοοικονομικού μέσου ως χρηματοοικονομικής υποχρέωσης ή ως συμμετοχικού τίτλου προσδιορίζει αν οι τόκοι, τα μερίσματα, οι ζημίες και τα κέρδη που αφορούν το μέσο αυτό, αναγνωρίζονται ως έσοδα ή έξοδα στα αποτελέσματα. Έτσι, η διανομή μερίσματος, για μετοχές που αναγνωρίζονται εξ ολοκλήρου στις υποχρεώσεις, αναγνωρίζεται ως έξοδο με τον ίδιο τρόπο, όπως οι τόκοι ενός ομολόγου. Παρομοίως, κέρδη και ζημίες που σχετίζονται με εξοφλήσεις ή αναχρηματοδοτήσεις χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα, ενώ οι εξοφλήσεις και αναχρηματοδοτήσεις των συμμετοχικών τίτλων

αναγνωρίζονται ως μεταβολές στα ίδια κεφάλαια. Οι μεταβολές στην εύλογη αξία ενός συμμετοχικού τίτλου δεν αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις.

Το κόστος της διενέργειας μιας συναλλαγής καθαρής θέσης αντιμετωπίζεται λογιστικά με αφαίρεση από την καθαρή θέση (απαλλαγμένο από κάθε σχετικό όφελος φόρου εισοδήματος) στην έκταση που είναι διαφορεικό κόστος που αποδίδεται άμεσα στη συναλλαγή καθαρής θέσης και το οποίο θα είχε αποφευχθεί σε διαφορετική περίπτωση. Το κόστος μιας συναλλαγής καθαρής θέσης που εγκαταλείπεται αναγνωρίζονται ως έξοδα.

Το κόστος συναλλαγής που αφορά στην έκδοση ενός σύνθετου χρηματοοικονομικού μέσου, κατανέμεται στις συνιστώσες υποχρέωσης και ιδίων κεφαλαίων του μέσου ανάλογα με την κατανομή του προϊόντος της έκδοσης. Το κόστος συναλλαγής που αφορά από κοινού περισσότερες από μια συναλλαγές (για παράδειγμα, κόστος της ταυτόχρονης διάθεσης ορισμένων μετοχών και της εισαγωγής άλλων στο χρηματιστήριο), κατανομούνται σε αυτές τις συναλλαγές σε λογική και συνεπή με συναφείς συναλλαγές βάση.

Το ύψος του κόστους συναλλαγής που λογιστικοποιείται αφαιρετικά της καθαρής θέσης στην περίοδο, υπόκειται σε ιδιαίτερη γνωστοποίηση σύμφωνα με το ΔΛΠ 1. Οι σχετικοί φόροι εισοδήματος που αναγνωρίστηκαν απευθείας στην καθαρή θέση συμπεριλαμβάνονται στη γνωστοποίηση του συνολικού ποσού του τρέχοντος και αναβαλλόμενου φόρου εισοδήματος που πιστώνεται ή χρεώνεται στην καθαρή θέση και που γνωστοποιείται σύμφωνα με το ΔΛΠ 12 Φόροι εισοδήματος.

3.2.9. ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις πρέπει να αντιμετωπίζονται διακεκριμένα στις παρουσιαζόμενες οικονομικές καταστάσεις. Ωστόσο ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού

και μια χρηματοοικονομική υποχρέωση θα πρέπει να συμψηφίζονται και να παρουσιάζονται στην κατάσταση οικονομικής θέσης στην καθαρή τους αξία μόνο στην περίπτωση που ισχύουν τα παρακάτω:

- Έχει το νομικό δικαίωμα να συμψηφίσει τα αναγνωρισμένα ποσά , και
- Προτίθεται να τακτοποιήσει το στοιχείο του ενεργητικού και την δέσμευση σε συμψηφισμένη βάση ή να εισπράξει το ποσό της απαίτησης εξοφλώντας ταυτόχρονα την υποχρέωση.

Το ΔΛΠ 32 απαιτεί τη συμψηφιστική παρουσίαση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, όταν αυτή αντικατοπτρίζει τις αναμενόμενες μελλοντικές ταμιακές ροές της οικονομικής οντότητας από το διακανονισμό δύο ή περισσότερων διακεκριμένων χρηματοοικονομικών μέσων. Όταν η οικονομική οντότητα έχει το δικαίωμα να εισπράξει ή να καταβάλει το εκ του συμψηφισμού καθαρό ποσό και προτίθεται να ενεργήσει αναλόγως, στην πραγματικότητα κατέχει ένα μόνο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση. Σε άλλες περιπτώσεις, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις παρουσιάζονται χωριστά, σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά τους, ως πόροι ή δεσμεύσεις της οικονομικής οντότητας.

Τέλος, ο συμψηφισμός αναγνωρισμένων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων και η εμφάνιση του εκ του συμψηφισμού τους καθαρού ποσού, δεν πρέπει να συγχέεται με την παύση αναγνώρισης του ενός από τα παραπάνω δύο στοιχεία στον ισολογισμό της οικονομικής οντότητας.

Ολοκληρώνοντας το κεφάλαιο που αφορά την αποτίμηση και την αναγνώριση των χρηματοοικονομικών μέσων σύμφωνα με τα ΔΛΠ 39 και 32 είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι το IASB το τελευταίο διάστημα περιλαμβάνει στην ατζέντα του προτάσεις για διαβούλευση με σκοπό να γίνουν τροποποιήσεις αναφορικά με την αντιμετώπιση και τον λογιστικό χειρισμό θεμάτων που αφορούν τα παραπάνω πρότυπα και ενδέχεται στο προσεχές μέλλον να γίνουν εκ νέου ορισμένες βελτιώσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 : ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΔΛΠ 39 ΚΑΙ ΔΛΠ 32 ΜΕ ΤΑ ΕΛΠ

Το καθεστώς λογιστικής τυποποίησης στην Ελλάδα πριν από την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων διακρίνονταν από μια σειρά πολυάριθμων διατάξεων με έντονο φορολογικό προσανατολισμό. Η επίδραση της ελληνικής νομοθεσίας στην αποτύπωση και τον τρόπο χειρισμού των λογιστικών φαινομένων ήταν καθοριστική. Το «Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο» (Π.Δ. 1123/1980) αποτέλεσε το βασικό άξονα της λογιστικής εξέλιξης της χώρας μας, της ανάπτυξης της λογιστικής τυποποίησης που διαδέχθηκε ομαλά και σταδιακά ένα παλαιό και απαρχαιωμένο λογιστικό σύστημα και αποτέλεσε την κοινή γλώσσα των λογιστών, οικονομολόγων και φοροτεχνικών. Το Ε.Γ.Λ.Σ. σε συνδυασμό με τον «Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων» (Π.Δ. 186/1992), τον «Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος» (Ν.2238/1994), τον νόμο περί Ανωνύμων Εταιριών (Ν. 2190/20) καθώς και μια σειρά διατάξεων και νομοθετημάτων αποτέλεσαν την βάση των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων.

Στην ενότητα αυτή κρίθηκε σκόπιμο να παρουσιαστούν οι κυριότερες διαφορές μεταξύ των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων οι οποίες θα δώσουν στον αναγνώστη μια πιο σαφή εικόνα για τις διαφοροποιήσεις και τις αλλαγές που έχουν επέλθει από την εφαρμογή των ΔΛΠ 39 και ΔΛΠ 32. Οι διαφορές αυτές παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα ως έχει:

ΔΛΠ 39 : ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ – ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ

ΔΛΠ 39	Ε.Λ.Π.
<p>Τα Χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού και παθητικού αρχικά καταχωρούνται στο κόστος κτήσης το οποίο προσδιορίζεται από την εύλογη αξία του τιμήματος το οποίο πληρώθηκε ή εισπράχθηκε και συμπεριλαμβάνει όλα τα παρεπόμενα έξοδα αγοράς η πληρωμής.</p> <p>Η Αναγνώριση (καταχώρηση) των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού και παθητικού γίνεται μόνο όταν η επιχείρηση καθίσταται συμβατικό μέρος(με δικαίωμα ή υποχρέωση προς / από τον αντισυμβαλλόμενο) της σύμβασης, η οποία δεσμεύει τα δύο μέρη. Δηλαδή με την υπογραφή της σύμβασης και ανεξάρτητα τότε αυτή θα τεθεί εν ισχύ στο μέλλον, η εγγραφή πρέπει να γίνει στον ισολογισμό, εκφράζοντας την παρούσα αξία των μελλοντικών ενδεχόμενων απαιτήσεων ή υποχρεώσεων, που απορρέουν από τη σύμβαση.</p> <p>Για κάθε μία από τις 4 κατηγορίες χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού για τα οποία υπάρχει και παράδοση, η ημερομηνία καταχώρησης κατά την αγορά, δύναται να είναι</p> <ul style="list-style-type: none"> - η ημερομηνία της αρχικής διενέργειας (συμφωνίας) της πράξης κατά την οποία η επιχείρηση δεσμεύεται να αγοράσει το στοιχείο ενεργητικού, είτε - η ημερομηνία διακανονισμού, δηλαδή αυτή κατά την οποία το στοιχείο ενεργητικού περνάει στην κατοχή της επιχείρησης <p>Η πώληση αναγνωρίζεται μόνο κατά την ημερομηνία διακανονισμού</p> <p>Διαχωρισμός χρηματοοικονομικών στοιχείων. Στον ενοποιημένο ισολογισμό κατατάσσονται σε 4 κατηγορίες ανάλογα με τον σκοπό κατοχής και την αποδεδειγμένη συμπεριφορά τους στην διάρκεια κατοχής τους από την τράπεζα.</p> <p>1) Εμπορικό χαρτοφυλάκιο : για όσα υπάρχει σκοπός πώλησης εντός της επόμενης περιόδου για αποκόμιση κέρδους. Αποτιμώνται σε τρέχουσες αξίες με λογισμό της υπερ(υπο)αξίας στα αποτελέσματα χρήσης.</p>	<p>Όλα τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού καταχωρούνται στο κόστος κτήσης το οποίο αντιπροσωπεύει το τίμημα που εισπράχθηκε ή πληρώθηκε ενώ τα παρεπόμενα έξοδα κτήσης είτε κεφαλαιοποιούνται και αποσβένονται εντός 5ετίας είτε λογίζονται ως έξοδα.</p> <p>Στα ελληνικά πρότυπα, τα αντίστοιχα στοιχεία είναι κυρίως τα χρεόγραφα.</p> <p>Στις ελληνικές τράπεζες η ταξινόμηση των χρεογράφων γίνεται βάσει του ΚΛΣΤ</p> <p>A) επί του ενοποιημένου ισολογισμού σε:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Δεκτά για επαναχρηματοδότηση (ομόλογα που λήγουν εντός των επομένων 2,5 μηνών) ii. Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις που ενοποιούνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης iii. Λοιπά χρεόγραφα, όπου ανήκουν όλες οι υπόλοιπες κατηγορίες <p>Η αποτίμησή τους γίνεται στη συνολικά χαμηλότερη τιμή μεταξύ κόστους και τρέχουσας. (Αυτό ισχύει στη πράξη, στους επιμέρους ατομικούς ισολογισμούς των ενοποιούμενων θυγατρικών)</p>

<p>2) Διακρατηθέντα έως τη λήξη : Όλα τα χρεόγραφα (εκτός μετοχών) από τα οποία θα εισπραχθούν τόκοι και κεφάλαιο για όλη την διάρκεια τους. Αποτιμώνται στην αναπόσβεστη αξία κτήσης, με βάση το πραγματικό επιτόκιο απόδοσης.</p> <p>3) Δάνεια παρασχεθέντα πρωτογενώς από την τράπεζα (όχι εμπορικά) : αποτιμώνται στο αναπόσβεστο κόστος κτήσης μείον μειώσεις για τυχόν απώλειες αξίας από προβλήματα εισπραξιμότητας.</p> <p>4) Διαθέσιμα-προς-πώληση : Όσα χρεόγραφα δεν ανήκουν στις λοιπές κατηγορίες. Αποτιμώνται στην εύλογη αξία και η υπερ(υπο)αξία δύναται να μεταφερθεί είτε σε λογαριασμό ειδικού αποθεματικού είτε στα αποτελέσματα χρήσης.</p> <p>Το ΔΛΠ 39 δεν ισχύει για την κατηγοριοποίηση και αποτίμηση των χρεογράφων στις οικονομικές καταστάσεις της μητρικής εταιρείας, όπου οι συμμετοχές στις ενοποιούμενες θυγατρικές αποτιμώνται σύμφωνα με τα ΔΛΠ 27 και 28.</p> <p>Παράγωγα και Hedging</p> <p>Σαν βασική αρχή, τα παράγωγα προϊόντα θεωρούνται ότι έγιναν όλα για κερδοσκοπικούς σκοπούς (trading) εκτός εάν αποδειχθεί ότι έγιναν για αντιστάθμιση κινδύνου (hedging).</p> <p>Όλα τα παράγωγα αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους (fair value) και εμφανίζονται στον ισολογισμό.</p> <p>Όταν τα παράγωγα γίνονται μόνο για κερδοσκοπικούς λόγους, τότε η εξ' αποτιμήσεως διαφορά στην τρέχουσα αξία τους, καταχωρίζεται στα αποτελέσματα.</p> <p>Όταν το παράγωγο αφορά αντιστάθμιση κινδύνου, τότε ισχύουν τα εξής :</p> <p>Δεν αναγνωρίζεται πλέον η γενική αντιστάθμιση κινδύνου (macro-hedging).</p> <p>Δεν είναι αποδεκτό το εσωτερικό (intra-division και intra-group) hedging: (μεταξύ banking book και trading book).</p> <p>Δεν γίνεται αποδεκτό το hedging σε επίπεδα χαρτοφυλακίων που δεν μοιράζονται τον ίδιο κίνδυνο.</p> <p>Δεν γίνεται αποδεκτό το hedging επιτοκιακού κινδύνου στα στοιχεία που διακρατούνται έως την λήξη τους.</p>	<p>Αυτό γίνεται επειδή οι κανόνες αποτίμησης που τηρεί ο όμιλος (δηλαδή οι ενοποιημένες καταστάσεις) πρέπει να είναι ομοιογενείς.</p> <p>B) Το ΚΛΣΤ έχει προβλέψει δύο ειδών λογαριασμούς οι οποίοι εκφράζουν το διαχωρισμό των χρεογράφων σε 2 κατηγορίες:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. συμμετοχές ή τίτλοι με πρόθεση διαρκούς κατοχής (λογ/μός 17) ii. συμμετοχές η τίτλοι με πρόθεση διακράτησης εντός της επόμενης χρήσης (λογ/μος 34). <p>Η αποτίμηση τους όμως γίνεται στην συνολικά χαμηλότερη μεταξύ κτήσης και τρέχουσας.</p> <p>Επίσης, στα ομόλογα, η απόσβεση της υπερ(υπο)αξίας αγοράς, γίνεται με το ονομαστικό επιτόκιο του τίτλου. Αυτό συνάγεται από τον 2190/20, ο οποίος ομιλεί περί παρούσας αξίας με βάση το επιτόκιο του τίτλου.</p> <p>Επίσης η απόσβεση αυτή λογίζεται στα έσοδα/έξοδα από χρηματοοικονομικές πράξεις και όχι στα έσοδα/έξοδα από τόκους.</p> <p>Δεν υπάρχει διάταξη σχετική στην ελληνική νομοθεσία που να ορίζει συγκεκριμένα την λογιστική και την αποτίμηση των παραγώγων και πράξεων αντιστάθμισης.</p> <p>Οι ελληνικές τράπεζες στην πλειοψηφία τους εφαρμόζουν την μέθοδο των δεδουλευμένων για την λογιστική παρακολούθηση των παραγώγων και έχουν εμμέσως υιοθετήσει την έννοια του macro-hedging.</p>
--	---

Το hedging πρέπει να βασίζεται και να αφορά συγκεκριμένη συναλλαγή και κίνδυνο και να εφαρμόζεται με συγκεκριμένη αντίστοιχη πράξη αντιστάθμισης.

Πρέπει να υπάρχει συγκεκριμένη και ξεκάθαρη τεκμηρίωση και συνέπεια με την πολιτική διαχείρισης κινδύνου (risk management strategy).

Το hedging πρέπει να είναι επαρκώς αποτελεσματικό (highly effective) και η αποτελεσματικότητα πρέπει να αποτιμάται και να επανεκτιμάται σε συνεχή βάση.

Η επαρκής αποτελεσματικότητα του hedging ισχύει μόνο όταν : η μεταβολή της αγοραίας αξίας η των ταμιακών ροών της καλυπτόμενης συναλλαγής αντισταθμίζεται επαρκώς από την αντίστοιχη μεταβολή της αγοραίας αξίας η των χρηματοροών της πράξης αντιστάθμισης. Το ΔΛΠ 39, αποδέχεται ένα εύρος αποτελεσματικότητας 80%-125%. Εάν υπάρξει υπέρβαση αυτών των ποσοστών, τότε η παράγωγη πράξη αντιστάθμισης ΔΕΝ θεωρείται ότι έγινε για σκοπούς αντιστάθμισης (hedging).

Ο λογιστικός χειρισμός των πράξεων αντιστάθμισης (hedging) βασίζεται σε τρεις σχέσεις:

A) Hedging εύλογης (τρέχουσας) αξίας (Fair value hedging): Το παράγωγο προϊόν αποτιμάται σε εύλογη αξία και απεικονίζεται στον ισολογισμό ενώ κάθε μεταβολή της αξίας του μεταφέρεται στα αποτελέσματα διότι και η αντίστοιχη μεταβολή της αξίας της καλυπτόμενης συναλλαγής μεταφέρεται στα αποτελέσματα.

B) Hedging χρηματοροών (Cash flow hedging): Δεδομένης της επαρκούς αποτελεσματικότητας του hedging, το παράγωγο προϊόν αποτιμάται σε εύλογη αξία, απεικονίζεται στον ισολογισμό, ενώ κάθε μεταβολή της αξίας του μεταφέρεται απευθείας στην καθαρή θέση (εδώ η καλυπτόμενη συναλλαγή δεν υφίσταται μεταβολή της εύλογης αξίας της επειδή αφορά χρηματοροή).

Γ) Hedging επένδυσης σε εταιρεία του εξωτερικού: Κατά κανόνα ακολουθείται το

Υπάρχει μόνο μία γνωμάτευση του ΕΣΥΛ για τη χρήση λογαριασμών για τα δικαιώματα προαίρεσης (options), βάσει της οποίας τα ποσά των κεφαλαίων πρέπει να εμφανίζονται σε λογαριασμούς τάξεως.

Με βάση τους κανόνες αποτίμησης του 2190, οι επιμέρους υπολογισμοί τυχόν μόνιμης απαξίωσης λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό της συνολικά χαμηλότερης αξίας μεταξύ κόστους και τρέχουσας.

Η αποτίμηση των δανείων δεν λογιστικοποιείται σε ατομική βάση.

Το χαρτοφυλάκιο των δανείων εμφανίζεται στο κόστος κτήσης ενώ διενεργείται μία γενική πρόβλεψη (ΑΝ 396/68) για να καλύψει θεωρητικά συνολικά την τυχόν απαξίωση των δανείων.

Διαγραφέντα ολικώς η μερικώς δάνεια τα οποία μεταγενέστερα αναβιώνουν, λογίζονται στα έκτακτα έσοδα.

ΔΛΠ 21, όμως, το ποσοστό που εμπίπτει μέσα στο αποδεκτό εύρος αποτελεσματικότητας μεταφέρεται στην καθαρή θέση ενώ κάθε υπέρβαση αυτού μεταφέρεται στα αποτελέσματα.

Επανεκτίμηση αξίας χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού

Κατά την ημερομηνία σύνταξης του ισολογισμού, πρέπει να ελέγχεται εάν η λογιστική αξία των στοιχείων ενεργητικού είναι υψηλότερη της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας τους, τότε η διαφορά λογίζεται στα αποτελέσματα για όσα φέρονται στο αναπόσβεστο κόστος κτήσης, και για όσα υπήρχε λογαριασμός υπερ(υπο)αξίας αποθεματικού, τότε αυτός μεταφέρεται στα αποτελέσματα.

Όταν υπάρξει μεταγενέστερη ανάκτηση της αξίας, τότε η ζημιά αντिलογίζεται δια μέσου των αποτελεσμάτων.

Επανεκτίμηση αξίας δανείων

Ομοίως με τα παραπάνω, με τη διαφορά ότι η ανάκτηση της αξίας μεταγενέστερα, αναγνωρίζεται έως το ύψος της αναπόσβεστης αξίας του δανείου κατά εκείνη τη χρονική στιγμή.

Οι διαφορές μεταξύ ΔΛΠ 32 και Ε.Λ.Π. είναι οι εξής:

ΔΛΠ 32 : ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ - ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	
ΔΛΠ 32	Ε.Λ.Π.
<p>Τα χρηματοοικονομικά προϊόντα διακρίνονται στον ισολογισμό με βάση την ουσιαστική τους υπόσταση και όχι τον νομικό τους τύπο :</p> <ul style="list-style-type: none"> - είτε ως υποχρέωση προς εξόφληση με μετρητά - είτε ως έντιμη υποχρέωση <p>Όσα προϊόντα εμπεριέχουν ταυτόχρονα μία καθαρή υποχρέωση προς εξόφληση και μία έντιμη υποχρέωση, πρέπει να διαχωρίζονται και να λογιστικοποιούνται και να παρουσιάζονται ξεχωριστά.</p> <p>Συμψηφισμός υποχρέωσης και απαίτησης επιτρέπεται μόνο όταν :</p> <ul style="list-style-type: none"> - υπάρχει έννομο δικαίωμα συμψηφισμού - πρόθεση ταυτόχρονης ρευστοποίησης της απαίτησης με την υποχρέωση <p>Πρέπει να γνωστοποιούνται στις οικονομικές καταστάσεις :</p> <ul style="list-style-type: none"> - πολιτικές διαχείρισης κινδύνου - πολιτική αντιστάθμισης κινδύνων - η έκθεση σε επιτοκιακό κίνδυνο - η έκθεση στον πιστωτικό κίνδυνο - η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών προϊόντων 	<p>Δεν υπάρχει συγκεκριμένη διάταξη. Συνήθως λογίζονται με βάση το νομικό τους τύπο.</p> <p>Δεν υπάρχει συγκεκριμένη διάταξη. Συνήθως λογίζονται με βάση το νομικό τους τύπο.</p> <p>Συμψηφισμός δεν επιτρέπεται επίσημα λόγω νομικών εμποδίων και κανονιστικών διατάξεων.</p> <p>Δεν υπάρχει συγκεκριμένη διάταξη. Δεν γνωστοποιείται τίποτα σχετικό στις οικονομικές καταστάσεις</p>

Συνοψίζοντας τα παραπάνω θα λέγαμε ότι με το καθεστώς των ΔΛΠ, οι χορηγήσεις αντιμετωπίζονται εν πολλοίς ως χρηματοοικονομικά στοιχεία και υπόκεινται σε αποτίμηση. Οι διαφορές από την αποτίμηση μεταφέρονται κατά περίπτωση στα αποτελέσματα ή, υπό προϋποθέσεις, απευθείας στην καθαρή θέση.

Στο άρθρο 28 του Π.Δ.186/1992 (ΚΒΣ), που ρυθμίζει την αποτίμηση για φορολογικούς σκοπούς, δεν περιλαμβάνεται διάταξη για αποτίμηση χορηγήσεων. Τίθεται επομένως το ζήτημα αν οι κανόνες περί αποτίμησης των χορηγήσεων ανάλογα με τις διακρίσεις που προβλέπουν τα ΔΛΠ θα εφαρμόζονται μόνο για

σκοπούς οικονομικών καταστάσεων, ή θα επεκτείνονται και στην αποτίμηση για φορολογικούς σκοπούς. Εξάλλου, στο βαθμό που θα προκύπτει διαφορά από την εν λόγω αποτίμηση, θα πρέπει να εξετασθεί με ποιό τρόπο και σε ποιά βάση το σχετικό κέρδος ή ζημία θα επηρεάζει το φορολογητέο αποτέλεσμα, με αντίστοιχη προσθήκη στις σχετικές διατάξεις του Ν. 2238/1994 (ΚΦΕ).

Οι κανόνες αποτίμησης των χρεογράφων που προβλέπονται από τα ΔΛΠ (και που κατά κανόνα παραπέμπουν στην εύλογη αξία κατά την ημέρα αποτίμησης) δύνανται να δημιουργούν τόσο θετικές (κέρδος), όσο και αρνητικές διαφορές (ζημία) από την αποτίμηση. Το άρθρο 28 παρ. 5 του Κ.Β.Σ. προβλέπει αποτίμηση στη συνολικά χαμηλότερη τιμή μεταξύ τιμής κτήσης και τρέχουσας. Ως τρέχουσα αξία ρυθμίζεται, ειδικά για τα χρεόγραφα που είναι εισηγμένα σε Χρηματιστήριο, η μέση χρηματιστηριακή τιμή τους κατά τον τελευταίο μήνα της χρήσης.

Τίθεται επομένως το ζήτημα αν οι κανόνες περί αποτίμησης των χρεογράφων ανάλογα με τις διακρίσεις που προβλέπουν τα ΔΛΠ θα εφαρμόζονται μόνο για σκοπούς οικονομικών καταστάσεων, ή θα επεκτείνονται και στην αποτίμηση για φορολογικούς σκοπούς, με αντίστοιχη τροποποίηση του Κ.Β.Σ. . Αυτό, περαιτέρω θα επηρεάσει το χειρισμό από φορολογικής πλευράς του σχετικού κέρδους ή ζημίας. Συγκεκριμένα, με βάση τα ΔΛΠ, τα κέρδη και οι ζημίες από αποτίμηση χρεογράφων μεταφέρονται κατά κανόνα στα αποτελέσματα της χρήσης, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να μεταφέρονται απευθείας στην καθαρή θέση. Από την άλλη, με βάση το άρθρο 38 παρ. 3 του ΚΦΕ, η ζημία που τυχόν προκύπτει από την αποτίμηση χρεογράφων δεν εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα αλλά μεταφέρεται σε ειδικούς λογαριασμούς αποθεματικών «Αποθεματικά από Χρεόγραφα» προς συμψηφισμό με κέρδη από πώληση χρεογράφων ή από ανταλλαγή/λήψη δωρεάν χρεογράφων με βάση τις διατάξεις νόμων περί αναπροσαρμογής της αξίας των ακινήτων. Κέρδος από αποτίμηση δεν νοείται με βάση τις ισχύουσες φορολογικές διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 : ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΣΑ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Το πέμπτο κεφάλαιο της μελέτης αναφέρεται στις σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων και στις γνωστοποιήσεις που είναι υποχρεωμένη να προβαίνει η οικονομική μονάδα προς ενημέρωση των ενδιαφερομένων μερών (επενδυτές, εποπτικές αρχές, αναλυτές κτλ) για την χρηματοοικονομική θέση και απόδοση της οντότητας.

Τα τελευταία χρόνια, λόγω των νέων τεχνικών μέτρησης και διαχείρισης κινδύνων και της ανάπτυξης των χρηματοοικονομικών μέσων το IASB αποφάσισε να βελτιώσει και να αναβαθμίσει τις πρόνοιες των γνωστοποιήσεων που αφορούν τα χρηματοοικονομικά μέσα αντικαθιστώντας το ΔΛΠ 30 και τις απαιτήσεις γνωστοποίησης του ΔΛΠ 32. Για τον λόγο αυτό εξέδωσε το **Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 7** απαιτώντας έτσι από τις επιχειρήσεις να γνωστοποιούν ποσοτικές και ποιοτικές πληροφορίες σχετικά με την έκθεση τους σε κινδύνους, συμπεριλαμβανομένων συγκεκριμένων γνωστοποιήσεων αναφορικά με τον πιστωτικό κίνδυνο, τον κίνδυνο ρευστότητας και τον κίνδυνο της αγοράς. Οι ποσοτικές γνωστοποιήσεις παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τον βαθμό στον οποίο μια επιχείρηση είναι εκτεθειμένη στον κίνδυνο, βασιζόμενες σε εσωτερικές πληροφορίες της διοίκησης. Οι ποιοτικές πληροφορίες περιγράφουν τους σκοπούς της διοίκησης, τις πολιτικές και τις διαδικασίες διαχείρισης των κινδύνων.

Το ΔΠΧΑ 7 είναι το πιο δύσκολο από τα πρότυπα σε ότι αφορά τον τομέα των γνωστοποιήσεων καθώς καλύπτει σαράντα πέντε πιθανές περιπτώσεις γνωστοποιήσεων πολλές από τις οποίες είναι εξαιρετικά σύνθετες και πολύπλοκες (Ντζανάτος Δ., 2008).

Οι εν ισχύ διερμηνείες που έχουν εκδοθεί για την παροχή οδηγιών σχετικά με θέματα που δεν αναλύονται επαρκώς στο ΔΠΧΑ 7 είναι η ΕΔΔΠΧΑ 12-Συμφωνίες για παραχώρηση δικαιώματος παροχής υπηρεσιών και η ΕΔΔΠΧΑ 17-Διανομές μη ταμειακών στοιχείων του ενεργητικού στους ιδιοκτήτες.

5.1.ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΡΟΤΥΠΟ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 7

5.1.1.ΣΚΟΠΟΣ

Στόχος του ΔΠΧΑ 7 είναι η παροχή γνωστοποιήσεων στις οικονομικές καταστάσεις στοιχεία των επιχειρήσεων οι οποίες επιτρέπουν στους χρήστες να αξιολογήσουν:

α) τη σημασία των χρηματοοικονομικών μέσων για την οικονομική θέση και την απόδοση της οικονομικής οντότητας, και

β) τη φύση και την έκταση των κινδύνων που απορρέουν από χρηματοοικονομικά μέσα στα οποία η οικονομική οντότητα εκτέθηκε κατά την περίοδο και κατά την ημερομηνία αναφοράς, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο η οικονομική οντότητα διαχειρίζεται τους εν λόγω κινδύνους.

Οι αρχές του ΔΠΧΑ 7 συμπληρώνουν τις αρχές αναγνώρισης, επιμέτρησης και παρουσίασης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων του ΔΛΠ 32 Χρηματοοικονομικά μέσα: Παρουσίαση και του ΔΛΠ 39 Χρηματοοικονομικά μέσα: Αναγνώριση και επιμέτρηση.

5.1.2.ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Το παρόν ΔΠΧΑ εφαρμόζεται από όλες τις οικονομικές οντότητες και για όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα εκτός από:

α) εκείνες τις συμμετοχές σε θυγατρικές, συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες που αντιμετωπίζονται λογιστικά σύμφωνα με το ΔΛΠ 27 Ενοποιημένες και ατομικές οικονομικές καταστάσεις, το ΔΛΠ 28 Επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις ή το ΔΛΠ 31 Συμμετοχές σε κοινοπραξίες. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις, τα προαναφερθέντα πρότυπα επιτρέπουν σε μια οικονομική οντότητα να αντιμετωπίζει λογιστικά μια συμμετοχή σε θυγατρική, συγγενή εταιρεία ή σε κοινοπραξία βάσει του ΔΛΠ 39. Στις περιπτώσεις αυτές οι οικονομικές οντότητες εφαρμόζουν τις απαιτήσεις γνωστοποίησης του ΔΛΠ 27, του ΔΛΠ 28 ή του ΔΛΠ 31, επιπλέον εκείνων του παρόντος ΔΠΧΑ 7. Επίσης, οι οικονομικές οντότητες εφαρμόζουν το παρόν Πρότυπο

σε παράγωγα που συνδέονται με συμμετοχές σε θυγατρικές ή συγγενείς εταιρείες ή κοινοπραξίες εκτός αν το παράγωγο ανταποκρίνεται στον ορισμό του συμμετοχικού τίτλου του ΔΛΠ 32

β) δικαιώματα και δεσμεύσεις εργοδοτών σύμφωνα με προγράμματα παροχών σε εργαζομένους στα οποία εφαρμόζεται το ΔΛΠ 19 Παροχές σε εργαζομένους

γ) ασφαλιστήρια συμβόλαια όπως ορίζονται στο ΔΠΧΑ 4 Ασφαλιστήρια συμβόλαια. Ωστόσο, το ΔΠΧΑ 7 εφαρμόζεται σε παράγωγα που ενσωματώνονται σε ασφαλιστήρια συμβόλαια εφόσον το ΔΛΠ 39 απαιτεί η οικονομική οντότητα να τα λογιστικοποιεί ξεχωριστά. Επιπροσθέτως, ένας εκδότης εφαρμόζει το παρόν ΔΠΧΑ σε συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης εάν ο εκδότης εφαρμόζει το ΔΛΠ 39 στην αναγνώριση και επιμέτρηση των συμβάσεων, αλλά εφαρμόζει το ΔΠΧΑ 4 εάν επιλέξει να εφαρμόζει το ΔΠΧΑ 4 στην αναγνώριση και επιμέτρησή τους

δ) χρηματοοικονομικά μέσα, συμβόλαια και δεσμεύσεις στο πλαίσιο πληρωμών που βασίζονται στην αξία των μετοχών, ως προς τα οποία ισχύει το ΔΠΧΑ 2 Παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών, με τη διαφορά ότι το παρόν ΔΠΧΑ ισχύει για τα συμβόλαια που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 39. Τα συμβόλαια αυτά αφορούν σε συμβόλαια αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού που μπορούν να διακανονιστούν συμψηφιστικά τοις μετρητοίς ή με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο.

ε) Χρηματοοικονομικά μέσα που απαιτείται να ταξινομηθούν ως στοιχεία των ιδίων κεφαλαίων, σύμφωνα με συγκεκριμένες απαιτήσεις του ΔΛΠ 32. Πιο συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά στοιχεία με δικαίωμα πώλησης το οποίο περιλαμβάνει μια συμβατική υποχρέωση για τον εκδότη να επαναγοράσει ή να εξοφλήσει το μέσο αυτό για μετρητά ή κάποιο άλλο χρηματοοικονομικό στοιχείο του ενεργητικού και έχουν όλα τα σχετικά χαρακτηριστικά που αναφέρονται στο ΔΛΠ 32.

Το ΔΠΧΑ 7 ισχύει για αναγνωρισμένα και μη χρηματοοικονομικά μέσα. Στα αναγνωρισμένα χρηματοοικονομικά μέσα περιλαμβάνονται χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 39. Στα μη αναγνωρισμένα χρηματοοικονομικά μέσα περιλαμβάνονται ορισμένα χρηματοοικονομικά μέσα τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο

εφαρμογής του παρόντος ΔΠΧΑ μολονότι βρίσκονται εκτός του πεδίου εφαρμογής του ΔΛΠ 39 (όπως ορισμένες δανειακές δεσμεύσεις). Τέλος, το ΔΠΧΑ 7 ισχύει για συμβόλαια αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΛΠ 39

5.1.3. ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΑΡΞΗΣ ΙΣΧΥΟΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Το ΔΠΧΑ 7 εφαρμόζεται από τις επιχειρήσεις για τις ετήσιες περιόδους την 1^η Ιανουαρίου 2007. Οι επιχειρήσεις είχαν την δυνατότητα να εφαρμόσουν νωρίτερα το συγκεκριμένο πρότυπο αρκεί αυτό να είχε γνωστοποιηθεί.

Μέχρι σήμερα έχουν ενσωματωθεί στο κείμενο του προτύπου οι παρακάτω τροποποιήσεις, η εφαρμογή των οποίων ξεκίνησε το 2009:

- Λόγω της τροποποίησης του ΔΠΧΑ 3 κατά το 2008 ,το ΔΠΧΑ 7 δεν περιλαμβάνει πλέον συμβάσεις με ενδεχόμενα ανταλλάγματα σε μια συνένωση επιχειρήσεων. Μια οντότητα θα πρέπει να εφαρμόζει την ανωτέρω τροποποίηση για ετήσιες περιόδους που αρχίζουν την 1/7/2009. Εάν μια επιχείρηση εφαρμόσει το αναθεωρημένο ΔΠΧΑ 3 νωρίτερα, τότε θα πρέπει να εφαρμόσει από την ίδια ημερομηνία και την εν λόγω τροποποίηση.
- Τον Φεβρουάριο του 2008 έγιναν ορισμένες τροποποιήσεις στο ΔΛΠ 32 και στο ΔΛΠ 1. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 7 να περιλαμβάνονται πλέον και κάποια χρηματοοικονομικά μέσα με δικαίωμα πώλησης τα οποία απαιτείται να ταξινομούνται ως στοιχεία των ιδίων κεφαλαίων σύμφωνα με το ΔΛΠ 32. Η τροποποίηση αυτή εφαρμόζεται για τις περιόδους οι οποίες ξεκινούν μετά την 01/01/2009.
- Εν συνεχεία, τον Μάιο του 2008, ως αποτέλεσμα των ετήσιων βελτιώσεων των ΔΠΧΑ επήλθε η εξής τροποποίηση: στον οδηγό εφαρμογής σχετικά με το συνολικό κόστος από τόκους αναφέρονταν, για τα στοιχεία που έπρεπε να εμφανίζονται στην κατάσταση συνολικών εσόδων είτε στις επεξηγηματικές σημειώσεις, ότι θα πρέπει να παρουσιάζεται το σύνολο του εξόδου και του εσόδου από τόκους

για τα χρημ/κά στοιχεία του ενεργητικού και υποχρεώσεις τα οποία δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Η σχετική παράγραφος τροποποιήθηκε αφαιρώντας το συνολικό έσοδο τόκων από το σύνολο του εξόδου από τόκους, ώστε να μην υπάρχει ασυνέπεια με την απαίτηση του ΔΛΠ 1, η οποία απαγορεύει τον συμψηφισμό εσόδων και εξόδων. Η εν λόγω τροποποίηση εφαρμόζεται από τις επιχειρήσεις για περιόδους που ξεκινούν μετά την 01/01/2009.

- Τον Οκτώβριο του 2008, ως αποτέλεσμα των τροποποιήσεων του ΔΛΠ 39 σχετικά με την αναταξινόμηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού επήλθαν τροποποιήσεις και προστέθηκαν απαιτήσεις γνωστοποιήσεων στο ΔΠΧΑ 7 αναφορικά με τις σχετικές αναταξινομήσεις. Μια επιχείρηση θα πρέπει να εφαρμόζει τις παραπάνω τροποποιήσεις από την 01/07/2008.
- Τον Μάρτιο του 2009 η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB) εξέδωσε τροποποιήσεις που βελτιώνουν τους όρους γνωστοποίησης σχετικά με την μέτρηση της εύλογης αξίας και ενισχύουν τις ήδη υπάρχουσες αρχές για γνωστοποιήσεις σχετικά με τον κίνδυνο ρευστότητας που σχετίζεται με χρηματοοικονομικά μέσα. Οι εν λόγω τροπολογίες αποτελούν μέρος της επικεντρωμένης αντίδρασης, του IASB, απέναντι στην οικονομική κρίση και επιλαμβάνονται τα συμπεράσματα του G20 που αποσκοπούν στη βελτίωση της διαφάνειας και την αναβάθμιση των λογιστικών κανόνων. Οι τροποποιήσεις αυτές εφαρμόζονται στις ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν από την 1η Ιανουαρίου 2009 και μετά.

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι κατά την παρουσίαση των τελευταίων τροποποιήσεων τον Μάρτιο του 2009 ο πρόεδρος του IASB, Sir David Tweedie, έκανε τις παρακάτω δηλώσεις:

«Η οικονομική κρίση έχει δείξει ότι η σαφής κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι οντότητες προσδιορίζουν την εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών μέσων, ιδιαίτερα όταν υπάρχουν μόνο περιορισμένες πληροφορίες, είναι καθοριστικής σημασίας για τη διατήρηση της εμπιστοσύνης στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Οι

πρόσθετοι όροι γνωστοποίησης και η ιεράρχηση τριών επιπέδων, θα συμβάλουν στην αύξηση της διαφάνειας των πληροφοριών. Οι τροπολογίες θα αναβαθμίσουν επίσης τις γνωστοποιήσεις σχετικά με τη ρευστότητα των κινδύνων που συνδέονται με τα χρηματοοικονομικά μέσα.» (Tweedie, 2009)

5.1.4. ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

Πριν την αναλυτική παρουσίαση των απαιτήσεων του ΔΠΧΑ 7 είναι χρήσιμο να παρατεθούν ορισμένες βασικές έννοιες οι οποίες σχετίζονται με το πρότυπο.

Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη ενός χρηματοοικονομικού μέσου να προκαλέσει οικονομική ζημία στο άλλο μέρος αθετώντας μια δέσμευσή του.

Συναλλαγματικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος διακύμανσης της εύλογης αξίας ή των μελλοντικών ταμιακών ροών ενός χρηματοοικονομικού μέσου εξαιτίας μεταβολών στις ισοτιμίες ξένου συναλλάγματος.

Κίνδυνος επιτοκίου είναι ο κίνδυνος διακύμανσης της εύλογης αξίας ή των μελλοντικών ταμιακών ροών ενός χρηματοοικονομικού μέσου εξαιτίας μεταβολών στα επιτόκια της αγοράς.

Κίνδυνος ρευστότητας είναι ο κίνδυνος να αντιμετωπίσει η οικονομική οντότητα δυσκολίες στην εκπλήρωση δεσμεύσεων συνδεδόμενων με χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις.

Πληρωτέα δάνεια είναι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, εκτός από βραχυπρόθεσμες εμπορικές υποχρεώσεις, υπό συνήθεις εμπορικούς όρους.

Κίνδυνος αγοράς είναι ο κίνδυνος διακύμανσης της εύλογης αξίας ή των μελλοντικών ταμιακών ροών ενός χρηματοοικονομικού μέσου εξαιτίας μεταβολών στις τιμές της αγοράς. Ο κίνδυνος αγοράς περιλαμβάνει τρία είδη κινδύνου: **κίνδυνος επιτοκίου, συναλλαγματικός κίνδυνος, και άλλοι κίνδυνοι τιμών.**

Άλλοι κίνδυνοι τιμών Ο κίνδυνος η εύλογη αξία ή οι μελλοντικές ταμιακές ροές ενός χρηματοοικονομικού μέσου να παρουσιάσουν διακυμάνσεις εξαιτίας μεταβολών στις τιμές της αγοράς (διαφορετικών από εκείνες που συνδέονται με τον **κίνδυνο επιτοκίου** ή τον **συναλλαγματικό κίνδυνο**) ανεξάρτητα από το εάν οι μεταβολές αυτές οφείλονται σε παράγοντες που αφορούν ειδικά το συγκεκριμένο χρηματοοικονομικό μέσο ή τον εκδότη του, ή σε παράγοντες που αφορούν όλα τα παρεμφερή χρηματοοικονομικά μέσα που αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης στην αγορά.

Ληξιπρόθεσμο καθίσταται ένα χρημ/κό στοιχείο του ενεργητικού όταν ένας αντισυμβαλλόμενος δεν έχει πραγματοποιήσει μια πληρωμή κατά τον συμβατικά καθορισμένο χρόνο.

5.1.5. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Για τους σκοπούς του ΔΠΧΑ 7 μια επιχείρηση θα πρέπει να ομαδοποιήσει τα χρηματοοικονομικά μέσα σύμφωνα με τα κοινά τους χαρακτηριστικά και τη φύση των γνωστοποιήσεων που πρέπει να διενεργηθούν. Θα πρέπει ταυτόχρονα να παρέχονται ικανοποιητικές πληροφορίες, ώστε να είναι δυνατή η συμφωνία με τα σχετικά κονδύλια που παρουσιάζονται στον Ισολογισμό.

Κατά την ομαδοποίηση των χρηματοοικονομικών μέσων η επιχείρηση θα πρέπει:

- ❖ Να διαχωρίζει τα μέσα που αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος από αυτά που αποτιμώνται στην εύλογη αξία
- ❖ Να θεωρεί ως ξεχωριστή κατηγορία τα μέσα εκείνα που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 7

Υπό αυτές τις προϋποθέσεις η επιχείρηση θα αποφασίσει πόσο λεπτομερής θα είναι η ομαδοποίηση έτσι ώστε να καλύπτει τις απαιτήσεις του προτύπου.

5.3. ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΧΡΗΜ/ΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΧΡΗΜ/ΚΗ ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗ

5.3.1. ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ

5.3.1.1. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΧΡΗΜ/ΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΧΡΗΜ/ΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να γνωστοποιούν είτε στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης είτε στις σημειώσεις την λογιστική αξία για κάθε μια από τις ακόλουθες κατηγορίες:

Χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, διαχωρίζοντας αυτά που χαρακτηρίστηκαν έτσι κατά την αρχική αναγνώριση και αυτά που έχουν ταξινομηθεί ως διακρατούμενα για εμπορικούς σκοπούς σύμφωνα με το ΔΛΠ 39

- ❖ Διακρατούμενες μέχρι την λήξη επενδύσεις
- ❖ Δάνεια και απαιτήσεις
- ❖ Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού
- ❖ Χρημ/κές υποχρεώσεις αποτιμώμενες στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων , διαχωρίζοντας αυτές που χαρακτηρίστηκαν έτσι κατά την αρχική αναγνώριση και αυτές που έχουν ταξινομηθεί ως διακρατούμενες για εμπορικούς σκοπούς σύμφωνα με το ΔΛΠ 39
- ❖ Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος.

5.3.1.2. ΧΡΗΜ/ΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΧΡΗΜ/ΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΠΟΤΙΜΩΜΕΝΑ ΣΤΗΝ ΕΥΛΟΓΗ ΑΞΙΑ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Όταν μια επιχείρηση προσδιορίζει ένα δάνειο ή μια απαίτηση ως χρημ/κό στοιχείο του ενεργητικού αποτιμώμενο στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων , τότε θα πρέπει να γνωστοποιεί τα ακόλουθα:

- ❖ Τον μέγιστο βαθμό έκθεσης του δανείου ή της απαίτησης στον πιστωτικό κίνδυνο στην λήξη της περιόδου αναφοράς

- ❖ Το ποσό κατά το οποίο κάθε σχετικό παράγωγο ή παρόμοιο στοιχείο μετριάζει την μέγιστη έκθεση σε κίνδυνο.
- ❖ Το ύψος της μεταβολής στην εύλογη αξία του δανείου ή της απαίτησης που προέρχεται από μεταβολές στον πιστωτικό κίνδυνο του χρημ/κού στοιχείου. Στην περίπτωση αυτή το ποσό της μεταβολής θα προσδιορίζεται :
  - Ως το ύψος της μεταβολής στην εύλογη αξία που δεν προέρχεται από μεταβολές στις συνθήκες της αγοράς που δημιουργούν κίνδυνο της αγοράς , ή
  - Χρησιμοποιώντας μια εναλλακτική μέθοδο με την οποία η επιχείρηση μπορεί να εκτιμήσει πιο αξιόπιστα το ύψος της μεταβολής στην εύλογη αξία που αποδίδεται σε μεταβολή του πιστωτικού κινδύνου.
- ❖ Το ποσό της μεταβολής στην εύλογη αξία κάποιου σχετικού πιστωτικού παραγώγου ή παρόμοιου μέσου που προέκυψε κατά την διάρκεια της περιόδου καθώς και σωρευτικά από την αρχική αναγνώριση του δανείου ή της απαίτησης

Όταν μια επιχείρηση προσδιορίζει μια χρηματοοικονομική υποχρέωση ως στοιχείο αποτιμώμενο στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων , τότε θα πρέπει να γνωστοποιεί τα ακόλουθα:

- ❖ Το ποσό της μεταβολής κατά την διάρκεια της περιόδου και σωρευτικά της εύλογη αξία της χρημ/κής υποχρέωσης που προέρχεται από μεταβολές στον πιστωτικό κίνδυνο της υποχρέωσης.
- ❖ Την διαφορά μεταξύ λογιστικής αξίας της χρημ/κής υποχρέωσης και του συμβατικού ποσού που η επιχείρηση θα πρέπει να καταβάλει κατά την λήξη στον δικαιούχο της υποχρέωσης.

Η επιχείρηση θα πρέπει να γνωστοποιεί και τις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν ώστε να είναι συνεπής με αυτήν την απαίτηση του προτύπου. Εάν όμως υπάρχει η πεποίθηση ότι η παρεχόμενη γνωστοποίηση δεν απεικονίζει πιστά την μεταβολή στην εύλογη αξία του χρημ/κού στοιχείου του ενεργητικού ή της χρημ/κής υποχρέωσης, που αποδίδεται σε μεταβολές του πιστωτικού κινδύνου, θα πρέπει να γνωστοποιούνται οι λόγοι που οδήγησαν σε αυτό το συμπέρασμα και οι παράγοντες που θεωρούνται σχετικοί.

5.3.1.3. ΑΝΑΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΧΡΗΜ/ΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

Εάν μια επιχείρηση έχει αναταξινομήσει χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 39 και ενώ το αποτιμούσε στο αποσβεσμένο κόστος αντί στην εύλογη αξία ή στην εύλογη αξία του αντί στο αποσβεσμένο κόστος, τότε πρέπει να γνωστοποιεί το ποσό που έχει μεταφερθεί από τη μια κατηγορία στην άλλη, καθώς και τους λόγους για την νέα αυτή κατάταξη.

Εάν η οικονομική οντότητα έχει αναταξινομήσει χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο από την κατηγορία της εύλογης αξίας μέσω των αποτελεσμάτων σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 ή από την κατηγορία των διαθέσιμων για πώληση σύμφωνα με το ΔΛΠ 39, θα πρέπει να γνωστοποιεί:

- α) το ποσό που έχει αναταξινομηθεί από τη μια κατηγορία στην άλλη
- β) για κάθε περίοδο αναφοράς μέχρι την παύση της αναγνώρισης, τις λογιστικές αξίες και τις εύλογες αξίες όλων των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων τα οποία αναταξινομήθηκαν στην τρέχουσα και σε προηγούμενες περιόδους αναφοράς
- γ) εάν χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο έχει αναταξινομηθεί εκτός της κατηγορίας της εύλογης αξίας μέσω των αποτελεσμάτων σε σπάνιες περιπτώσεις θα πρέπει να απαιτείται η γνωστοποίηση της σπάνιας κατάστασης καθώς και τα γεγονότα και τις περιστάσεις που να τεκμηριώνουν τον σπάνιο χαρακτήρα της κατάστασης
- δ) για την περίοδο αναφοράς στην οποία αναταξινομήθηκε το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο, την εύλογη αξία του κέρδους ή της ζημίας επί του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου που αναγνωρίστηκε στα αποτελέσματα ή σε άλλα συνολικά έσοδα κατά την εν λόγω περίοδο αναφοράς και στις προηγούμενες περιόδους αναφοράς

ε) για κάθε περίοδο αναφοράς μετά την αναταξινόμηση (συμπεριλαμβανομένης της περιόδου αναφοράς στην οποία αναταξινομήθηκε το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο) μέχρι την παύση αναγνώρισης του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, την εύλογη αξία του κέρδους ή της ζημίας που θα είχε αναγνωριστεί στα αποτελέσματα ή σε άλλα συνολικά έσοδα εάν το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο δεν είχε αναταξινομηθεί, και το κέρδος, τη ζημία, το έσοδο και τη δαπάνη που αναγνωρίστηκαν στα αποτελέσματα και

στ) το αποτελεσματικό επιτόκιο και τα εκτιμώμενα ποσά των ταμειακών ροών που αναμένει να εισπράξει η οικονομική οντότητα, κατά την ημερομηνία επαναταξινόμησης του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου.

5.3.1.4. ΑΠΟΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΧΡΗΜ/ΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ

Η οικονομική μονάδα μπορεί να έχει μεταβιβάσει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία με τέτοιο τρόπο που μέρος ή όλα τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία να μην ικανοποιούν τις προϋποθέσεις για αποαναγνώριση. Για κάθε κατηγορία τέτοιων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί:

- α) τη φύση των περιουσιακών στοιχείων
- β) τη φύση των κινδύνων και των ωφελειών στα οποία παραμένει εκτεθειμένη η οικονομική οντότητα
- γ) τις λογιστικές αξίες των περιουσιακών στοιχείων και των συνδεδεμένων υποχρεώσεων στην περίπτωση που η επιχείρηση συνεχίζει να αναγνωρίζει όλα τα περιουσιακά στοιχεία, και
- δ) στην περίπτωση που η οικονομική οντότητα συνεχίζει να αναγνωρίζει τα περιουσιακά στοιχεία κατά το μέτρο της συνεχιζόμενης ανάμιξής της, τη συνολική λογιστική αξία των αρχικών περιουσιακών στοιχείων, την αξία των περιουσιακών στοιχείων που η οικονομική οντότητα συνεχίζει να αναγνωρίζει, καθώς και την λογιστική αξία των συνδεδεμένων υποχρεώσεων.

5.3.1.5. ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ

Αναφορικά με τις εξασφαλίσεις η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί τα ακόλουθα:

- α) τη λογιστική αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που έχει ενεχυριάσει ως εξασφαλίσεις για υποχρεώσεις ή ενδεχόμενες υποχρεώσεις, περιλαμβανομένων και ποσών που έχουν αναταξινομηθεί σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 και
- β) τους συμβατικούς όρους που σχετίζονται με την δέσμευση αυτή.

Όταν μια οικονομική οντότητα έχει λάβει εξασφαλίσεις (χρηματοοικονομικά ή μη περιουσιακά στοιχεία) τις οποίες δύναται να πωλήσει ή να προβεί η ίδια για λογαριασμό της σε κάποια νέα δέσμευση του στοιχείου, τότε θα πρέπει να γνωστοποιεί:

- α) την εύλογη αξία των εξασφαλίσεων που έχει λάβει
- β) την εύλογη αξία και τις συνθήκες σχετικά με την χρήση της εξασφάλισης
- γ) τους συμβατικούς όρους που συνδέονται με τη χρήση των εξασφαλίσεων

5.3.1.6. ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΖΗΜΙΩΝ ΑΠΟ ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Όταν τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία απομειώνονται εξαιτίας πιστωτικών ζημιών και η οικονομική οντότητα καταχωρεί την απομείωση σε ξεχωριστό λογαριασμό (π.χ. λογαριασμό πρόβλεψης που χρησιμεύει για την καταχώριση μεμονωμένων απομειώσεων ή παρεμφερή λογαριασμό που χρησιμεύει για την καταχώριση μιας συλλογικής απομείωσης περιουσιακών στοιχείων) αντί να μειώσει απευθείας τη λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου, τότε γνωστοποιεί συμφωνία των μεταβολών στον υπόψη λογαριασμό κατά την διάρκεια της περιόδου αναφοράς για κάθε κατηγορία περιουσιακών στοιχείων.

5.3.1.7. ΣΥΝΘΕΤΑ ΧΡΗΜ/ΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΜΕ ΠΟΛΛΑΠΛΑ ΕΝΣΩΜΑΤΩΜΕΝΑ ΠΑΡΑΓΩΓΑ

Στην περίπτωση κατά την οποία η επιχείρηση έχει εκδώσει μέσο που περιλαμβάνει τόσο ένα στοιχείο υποχρέωσης όσο και ένα στοιχείο ιδίων κεφαλαίων και το μέσο περιέχει πολλαπλά ενσωματωμένα παράγωγα των οποίων οι αξίες αλληλεξαρτώνται (όπως έναν εξαγοράσιμο μετατρέψιμο χρεωστικό τίτλο) γνωστοποιεί την ύπαρξη των χαρακτηριστικών αυτών.

5.3.1.8. ΑΘΕΤΗΣΗ ΟΡΩΝ ΔΑΝΕΙΟΥ ΚΑΙ ΑΝΕΞΟΦΛΗΤΑ ΧΡΕΗ

Σχετικά με πληρωτέα δάνεια αναγνωρισμένα κατά την ημερομηνία αναφοράς, η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί:

- α) λεπτομέρειες σχετικά με τις αθετήσεις που μεσολάβησαν κατά την περίοδο, σε σχέση με το κεφάλαιο, τους τόκους, το χρεολυτικό απόθεμα ή την εξόφληση των υπόψη πληρωτέων δανείων
- β) τη λογιστική αξία των πληρωτέων δανείων που βρίσκονται σε αθέτηση κατά την ημερομηνία αναφοράς και
- γ) αν η αθέτηση αποκαταστάθηκε ή αν οι όροι των πληρωτέων δανείων αποτέλεσαν αντικείμενο επαναδιαπραγμάτευσης προτού εγκριθούν οι οικονομικές καταστάσεις.

Εάν κατά την διάρκεια της περιόδου υπήρξαν αθετήσεις όρων δανειακών συμβάσεων διαφορετικών από εκείνους που περιγράφονται παραπάνω, η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί τις πληροφορίες που απαιτούνται παραπάνω, εάν οι υπόψη αθετήσεις επέτρεψαν στον δανειστή του δανείου να απαιτήσει την εσπευσμένη εξόφληση του δανείου (εκτός εάν οι αθετήσεις αποκαταστάθηκαν ή έγινε επαναδιαπραγμάτευση των όρων του δανείου, πριν ή κατά την ημερομηνία αναφοράς).

5.3.2. ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

Η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί τα ακόλουθα έσοδα, έξοδα, κέρδη ή ζημιές είτε στις οικονομικές τις καταστάσεις είτε στο προσάρτημα:

α) καθαρά κέρδη ή καθαρές ζημίες σε:

i) χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, εμφανίζοντας διαχωρίζοντας εκείνα που αφορούν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις που ορίστηκαν κατά την αρχική αναγνώριση από εκείνα που αφορούν χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις που κατατάχθηκαν ως προοριζόμενα για εμπορική εκμετάλλευση σύμφωνα με το ΔΛΠ 39,

ii) διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, εμφανίζοντας χωριστά τα κέρδη ή ζημίες που αναγνωρίστηκαν απευθείας στα ίδια κεφάλαια για την περίοδο από τα κέρδη ή ζημίες που έπαυσαν να αναγνωρίζονται στα ίδια κεφάλαια και αναγνωρίστηκαν στα αποτελέσματα για την περίοδο,

iii) επενδύσεις που διακρατούνται μέχρι τη λήξη,

iv) δάνεια και απαιτήσεις, και

v) χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στο αποσβεσμένο κόστος

β) συνολικά έσοδα και έξοδα από τόκους (υπολογιζόμενα με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου) για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που δεν απεικονίζονται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων

γ) έσοδα και έξοδα από αμοιβές (πλην των ποσών που περιλαμβάνονται στον υπολογισμό του αποτελεσματικού επιτοκίου) προερχόμενα από:

i) χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που δεν απεικονίζονται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων και

ii) καταπιστευματικές και συναφείς δραστηριότητες που έχουν ως αποτέλεσμα την κατοχή ή επένδυση περιουσιακών στοιχείων εξ ονόματος ιδιωτών, καταπιστευμάτων, προγραμμάτων συνταξιοδοτικών παροχών και άλλων ιδρυμάτων

δ) έσοδα από δουλευμένους τόκους απομειωμένων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, σύμφωνα με την παράγραφο ΟΕ93 του ΔΛΠ 39 και

ε) το ποσό οποιασδήποτε ζημίας εξαιτίας απομείωσης για κάθε κατηγορία χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου.

5.3.3. ΛΟΙΠΕΣ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

5.3.3.1. ΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Σύμφωνα με το ΔΛΠ 1 μια επιχείρηση γνωστοποιεί, στην περίληψη των σημαντικών λογιστικών πολιτικών, την βάση (ή τις βάσεις) επιμέτρησης που χρησιμοποιήθηκαν για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων και τις λοιπές λογιστικές πολιτικές που χρησιμοποιήθηκαν και που είναι απαραίτητες για την κατανόηση των οικονομικών καταστάσεων.

Όσον αφορά τα χρηματοοικονομικά μέσα, η γνωστοποίηση δύναται να περιλαμβάνει:

α) για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που προσδιορίζονται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων:

i) τη φύση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων που η οικονομική οντότητα έχει προσδιορίσει στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων,

ii) τα κριτήρια για τον προσδιορισμό τέτοιων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων κατά την αρχική αναγνώριση και

iii) τον τρόπο με τον οποίο η οικονομική οντότητα ικανοποίησε τις προϋποθέσεις του ΔΛΠ 39 για αυτόν τον προσδιορισμό.

β) τα κριτήρια προσδιορισμού χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ως διαθέσιμων προς πώληση

γ) αν οι συμβάσεις κανονικής παράδοσης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων καταχωρίζονται λογιστικά την ημερομηνία συναλλαγής ή την ημερομηνία διακανονισμού

δ) όταν χρησιμοποιείται λογαριασμός πρόβλεψης προκειμένου να μειωθεί η λογιστική αξία χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων απομειωμένων εξαιτίας πιστωτικών ζημιών:

i) τα κριτήρια με τα οποία προσδιορίζεται πότε ελαττώνεται απευθείας η λογιστική αξία απομειωμένων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων (ή, αυξάνεται απευθείας σε περίπτωση αναστροφής μιας απομείωσης) και πότε χρησιμοποιείται ο λογαριασμός πρόβλεψης και

- ii) τα κριτήρια αποαναγνώρισης ποσών που χρεώνονται στον λογαριασμό πρόβλεψης έναντι της λογιστικής αξίας απομειωμένων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων
- ε) τον τρόπο με τον οποίο προσδιορίζονται τα καθαρά αποτελέσματα για κάθε κατηγορία χρηματοοικονομικού μέσου , για παράδειγμα, αν τα καθαρά αποτελέσματα για στοιχεία επιμετρημένα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων περιλαμβάνουν έσοδα από τόκους ή μερίσματα
- στ) τα κριτήρια με βάση τα οποία η οικονομική οντότητα προσδιορίζει ότι αποδεικνύεται αντικειμενικά η ύπαρξη ζημίας εξαιτίας απομείωσης
- ζ) όταν οι όροι χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που διαφορετικά θα ήταν σε καθυστέρηση ή απομειωμένα έχουν αποτελέσει αντικείμενο αναδιαπραγμάτευσης, τη λογιστική πολιτική που εφαρμόζεται για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία τα οποία υπόκεινται σε επαναδιαπραγματευθέντες όρους .

5.3.3.2. ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί χωριστά τα ακόλουθα για κάθε τύπο αντιστάθμισης που περιγράφεται στο ΔΛΠ 39 (αντισταθμίσεις εύλογης αξίας, αντισταθμίσεις ταμιακών ροών και αντισταθμίσεις καθαρών επενδύσεων σε εκμετάλλευση στο εξωτερικό):

- α) περιγραφή των διαφόρων τύπων αντιστάθμισης
- β) περιγραφή των χρηματοοικονομικών μέσων που έχουν προσδιορισθεί ως αντισταθμιστικά μέσα και της εύλογης αξίας τους την ημερομηνία αναφοράς και
- γ) τη φύση των αντισταθμιζόμενων κινδύνων.

Όσον αφορά τις αντισταθμίσεις ταμιακών ροών, η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί:

- α) τις περιόδους κατά τις οποίες αναμένεται να πραγματοποιηθούν οι ταμιακές ροές και πότε αναμένεται να επηρεάσουν τα αποτελέσματα
- β) περιγραφή των προσδοκώμενων συναλλαγών για τις οποίες είχε παλαιότερα εφαρμοσθεί λογιστική αντιστάθμισης, και οι οποίες δεν προβλέπεται ότι θα πραγματοποιηθούν πλέον

- γ) το ποσό που αναγνωρίστηκε στα ίδια κεφάλαια κατά την περίοδο
- δ) το ποσό που αφαιρέθηκε από τα ίδια κεφάλαια και περιλήφθηκε στα αποτελέσματα για την περίοδο, εμφανίζοντας το ποσό που περιλαμβάνεται σε κάθε συγκεκριμένο κονδύλιο της κατάστασης λογαριασμού αποτελεσμάτων και
- ε) το ποσό που αφαιρέθηκε από τα ίδια κεφάλαια κατά την περίοδο και περιλήφθηκε στο αρχικό κόστος ή άλλη λογιστική αξία ενός μη χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή μιας μη χρηματοοικονομικής υποχρέωσης, των οποίων η απόκτηση ή πραγματοποίηση ήταν μια αντισταθμιζόμενη πολύ πιθανή προσδοκώμενη συναλλαγή.

Η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί ξεχωριστά:

- α) κέρδη ή ζημιές, σε αντισταθμίσεις εύλογης αξίας:
  - i) επί του μέσου αντιστάθμισης και
  - ii) επί του αντισταθμιζόμενου στοιχείου που συνδέεται με τον αντισταθμιζόμενο κίνδυνο
- β) την αναποτελεσματικότητα που αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα, η οποία οφείλεται σε αντισταθμίσεις ταμιακών ροών και
- γ) την αναποτελεσματικότητα που αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα, η οποία οφείλεται σε αντισταθμίσεις καθαρών επενδύσεων σε εκμεταλλεύσεις στο εξωτερικό.

5.3.3.3. ΕΥΛΟΓΗ ΑΞΙΑ

Η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί την εύλογη αξία της εκάστοτε κατηγορίας περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων κατά τρόπο που επιτρέπει τη σύγκριση με τη λογιστική αξία της. Κατά την γνωστοποίηση εύλογων αξιών, η οικονομική οντότητα ομαδοποιεί τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις σε κατηγορίες, τις οποίες συμψηφίζει μόνον στο μέτρο που οι λογιστικές τους αξίες συμψηφίζονται στον ισολογισμό.

Η επιχείρηση θα πρέπει να γνωστοποιεί τα ακόλουθα:

α) τις μεθόδους και, όταν χρησιμοποιείται μια τεχνική επιμέτρησης τις παραδοχές που λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό των εύλογων αξιών για κάθε κατηγορία χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων. Για παράδειγμα, κατά περίπτωση, η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί πληροφορίες σχετικά με τις παραδοχές που σχετίζονται με συντελεστές προπληρωμών, ποσοστά εκτιμώμενων ζημιών από επισφάλειες και επιτόκια ή προεξοφλητικά επιτόκια

β) αν οι εύλογες αξίες προσδιορίζονται, όλες ή εν μέρει, απευθείας με αναφορά σε δημοσιευμένες τιμές συναλλαγής ενεργού αγοράς ή αν εκτιμώνται με τη χρήση τεχνικής επιμέτρησης

γ) αν οι εύλογες αξίες που αναγνωρίζονται ή γνωστοποιούνται στις οικονομικές καταστάσεις προσδιορίζονται με τεχνική επιμέτρησης βασισμένη σε παραδοχές που δεν στηρίζονται σε τιμές της αγοράς για παρόμοιες συναλλαγές που αφορούν το ίδιο μέσο (δηλαδή χωρίς τροποποίηση ή ανασκευή του μέσου) και χωρίς να βασίζονται σε στοιχεία της αγοράς. Αν η αντικατάσταση οποιασδήποτε τέτοιας παραδοχής με λογικά πιθανή εναλλακτική παραδοχή θα κατέληγε σε σημαντικά διαφορετική εύλογη αξία, η οικονομική οντότητα δηλώνει το γεγονός αυτό καθώς και τον αντίκτυπο των μεταβολών αυτών. Για τον σκοπό αυτόν, η σημαντικότητα κρίνεται σε σχέση με τα αποτελέσματα και το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων ή, όταν οι μεταβολές στην εύλογη αξία αναγνωρίζονται στα ίδια κεφάλαια, το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων

δ) εάν ισχύει η παραπάνω περίπτωση, το συνολικό ποσό της μεταβολής της εύλογης αξίας που εκτιμήθηκε με τη χρήση τεχνικής επιμέτρησης που αναγνωρίστηκε στα αποτελέσματα της περιόδου.

Αν η αγορά για ένα χρηματοοικονομικό μέσο δεν είναι ενεργός, η οικονομική οντότητα καθορίζει την εύλογη αξία χρησιμοποιώντας μια τεχνική αποτίμησης. Ωστόσο, η καλύτερη απόδειξη της εύλογης αξίας ενός χρηματοοικονομικού μέσου κατά την αρχική αναγνώριση είναι η τιμή συναλλαγής (ήτοι η εύλογη αξία του ανταλλάγματος που λήφθηκε ή καταβλήθηκε). Έπεται ότι ενδέχεται να υπάρχει διαφορά μεταξύ της εύλογης αξίας στην αρχική αναγνώριση και του ποσού που θα προσδιοριζόταν την ημερομηνία εκείνη με βάση την τεχνική επιμέτρησης. Εάν

υφίσταται τέτοια διαφορά, η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί, για κάθε κατηγορία χρηματοοικονομικού μέσου:

α) τη λογιστική πολιτική που εφαρμόζει όσον αφορά την αναγνώριση της εν λόγω διαφοράς στα αποτελέσματα χρήσεως ώστε να αντικατοπτρίζεται η μεταβολή στους παράγοντες (περιλαμβανομένου του χρόνου) που οι συμμετέχοντες στην αγορά θα λάμβαναν υπόψη για τον καθορισμό της τιμής, και

β) την αθροιστική διαφορά που δεν έχει ακόμη αναγνωρισθεί στα αποτελέσματα στην αρχή και στο τέλος της περιόδου, καθώς και συμφωνία των μεταβολών στο υπόλοιπο της διαφοράς αυτής.

Τέλος, δεν απαιτούνται γνωστοποιήσεις στην εύλογη αξία:

α) όταν η λογιστική αξία είναι ένας λογικός κατ' εκτίμηση υπολογισμός της εύλογης αξίας, για παράδειγμα, για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία όπως βραχυπρόθεσμες εμπορικές απαιτήσεις και πληρωτέοι λογαριασμοί

β) για μια επένδυση σε συμμετοχικούς τίτλους για τους οποίους δεν υπάρχουν χρηματιστηριακές τιμές σε ενεργό αγορά, ή σε παράγωγα συνδεδεμένα με τέτοιους συμμετοχικούς τίτλους, η οποία επιμετρείται στο κόστος βάσει του ΔΛΠ 39 διότι η εύλογη αξία της δεν μπορεί να επιμετρηθεί με αξιοπιστία ή

γ) για μια σύμβαση που περιλαμβάνει ένα στοιχείο προαιρετικής συμμετοχής (όπως περιγράφεται στο ΔΠΧΑ 4), εάν η εύλογη αξία του στοιχείου αυτού δεν μπορεί να επιμετρηθεί με αξιοπιστία.

Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις που περιγράφονται στις παραγράφους, η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί πληροφορίες προκειμένου να βοηθήσει τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να βγάλουν τα δικά τους συμπεράσματα ως προς την έκταση των δυνατών διαφορών μεταξύ της λογιστικής αξίας των υπόψη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων ή χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και της εύλογης αξίας τους, όπως:

α) το γεγονός ότι οι πληροφορίες για την εύλογη αξία δεν έχουν γνωστοποιηθεί για τα υπόψη μέσα εξαιτίας του ότι η εύλογη αξία τους δεν μπορεί να επιμετρηθεί με αξιοπιστία

β) περιγραφή των χρηματοοικονομικών μέσων, τη λογιστική τους αξία και επεξήγηση του λόγου για τον οποίο η εύλογη αξία τους δεν μπορεί να επιμετρηθεί με αξιοπιστία

γ) πληροφορίες σχετικά με την αγορά των υπόψη χρηματοοικονομικών μέσων

δ) πληροφορίες ως προς το εάν και με ποιον τρόπο προτίθεται η οικονομική οντότητα να διαθέσει τα χρηματοοικονομικά μέσα και

ε) σε περίπτωση παύσης αναγνώρισης χρηματοοικονομικών μέσων των οποίων η εύλογη αξία δεν μπορούσε παλαιότερα να επιμετρηθεί με αξιοπιστία, το γεγονός αυτό, τη λογιστική τους αξία κατά τον χρόνο της παύσης αναγνώρισης και το ποσό των αναγνωρισθέντων αποτελεσμάτων.

5.4. ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΕΚΤΑΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ

Κάθε επιχείρηση θα πρέπει να παρέχει πληροφορίες που επιτρέπουν στους χρήστες των οικονομικών της καταστάσεων να αξιολογήσουν τη φύση και την έκταση των κινδύνων που απορρέουν από τα χρηματοοικονομικά μέσα στα οποία είναι εκτεθειμένη η οικονομική οντότητα την ημερομηνία αναφοράς.

Οι γνωστοποιήσεις που απαιτούνται και αναλύονται παρακάτω, εστιάζονται στους κινδύνους που απορρέουν από χρηματοοικονομικά μέσα και τον τρόπο της διαχείρισής τους. Στους εν λόγω κινδύνους συγκαταλέγονται ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος ρευστότητας και ο κίνδυνος αγοράς, χωρίς να αποκλείονται άλλοι κίνδυνοι.

5.4.1. ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ

Για κάθε είδος κινδύνου που απορρέει από τα χρηματοοικονομικά μέσα, η επιχείρηση θα πρέπει να γνωστοποιεί τα ακόλουθα:

α) την έκθεσή της σε κινδύνους και τον τρόπο με τον οποίο προκύπτουν

β) τους στόχους, τις πολιτικές και διαδικασίες διαχείρισης κινδύνου και τις μεθόδους επιμέτρησης του κινδύνου που εφαρμόζονται και

γ) οποιοσδήποτε αλλαγές στα προαναφερθέντα σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο

5.4.2. ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΠΟΣΟΣΤΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ

Για κάθε είδος κινδύνου που απορρέει από τα χρηματοοικονομικά μέσα, η επιχείρηση θα πρέπει να γνωστοποιεί τα ακόλουθα:

α) περιληπτικά ποσοτικά δεδομένα σχετικά με την έκθεσή της στον εκάστοτε κίνδυνο κατά την ημερομηνία αναφοράς. Η γνωστοποίηση αυτή βασίζεται σε πληροφορίες που παρέχονται εσωτερικά στα βασικά διοικητικά στελέχη της οικονομικής οντότητας όπως για παράδειγμα, στο διοικητικό συμβούλιο ή τον ανώτερο εκτελεστικό διευθυντή της οικονομικής οντότητας

β) τις πληροφορίες που απαιτούνται για τον πιστωτικό κίνδυνο, τον κίνδυνο ρευστότητας και τον κίνδυνο της αγοράς εκτός εάν ο κίνδυνος δεν είναι σημαντικός .

γ) τις συγκεντρώσεις κινδύνου εάν δεν προκύπτουν σαφώς από τα στοιχεία που γνωστοποιούνται βάσει των παραπάνω απαιτήσεων.

Εάν τα ποσοτικά στοιχεία που γνωστοποιούνται ως έχουν κατά την ημερομηνία αναφοράς δεν είναι αντιπροσωπευτικά της έκθεσης της οικονομικής οντότητας σε κινδύνους κατά την περίοδο, η οικονομική οντότητα παρέχει περαιτέρω πληροφορίες που είναι αντιπροσωπευτικές.

5.4.3. ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Για κάθε κατηγορία χρηματοοικονομικού μέσου, η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί:

α) το αντιπροσωπευτικό μέγεθος της μέγιστης έκθεσής της σε πιστωτικό κίνδυνο κατά την ημερομηνία αναφοράς χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι εξασφαλίσεις που έχει λάβει ή άλλες πιστωτικές αναβαθμίσεις

β) όσον αφορά το προαναφερθέν ποσό, περιγραφή των εξασφαλίσεων που έχουν ληφθεί καθώς και άλλων πιστωτικών αναβαθμίσεων

γ) πληροφορίες σχετικά με την πιστωτική ποιότητα των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που δεν είναι σε καθυστέρηση ή απομειωμένα, και

δ) τη λογιστική αξία των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που θα ήταν σε καθυστέρηση ή απομειωμένα και τα οποία έχουν αποτελέσει αντικείμενο επαναδιαπραγμάτευσης.

Η επιχείρηση για κάθε κατηγορία χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού που είναι ληξιπρόθεσμα ή έχουν υποστεί ζημία λόγω απομείωσης της αξίας τους, θα πρέπει να γνωστοποιεί τα ακόλουθα :

α) μια χρονολογική ανάλυση για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που ήταν που είναι των σε καθυστέρηση αλλά όχι απομειωμένα κατά την ημερομηνία αναφοράς

β) ανάλυση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων που προσδιορίζονται σε μεμονωμένη βάση ως απομειωμένα κατά την ημερομηνία αναφοράς, περιλαμβανομένων των παραγόντων τους οποίους η οικονομική οντότητα έλαβε υπόψη για να τα χαρακτηρίσει απομειωμένα και

γ) όσον αφορά τα ποσά που γνωστοποιούνται στα ανωτέρω δύο σημεία, περιγραφή των εξασφαλίσεων που έχει λάβει η επιχείρηση, καθώς και των άλλων πιστωτικών ενισχύσεων, με εκτίμηση της εύλογης αξίας τους, εάν αυτό είναι εφικτό.

Ειδικότερα, αναφορικά με εξασφαλίσεις και λοιπές πιστωτικές ενισχύσεις, όταν η επιχείρηση αποκτά κατά την διάρκεια της περιόδου, χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία είτε με την απόκτηση της κυριότητας παρασχεθισών εξασφαλίσεων είτε με την ενεργοποίηση άλλων πιστωτικών αναβαθμίσεων (π.χ. εγγυήσεις), και τα υπόψη περιουσιακά στοιχεία πληρούν τα κριτήρια αναγνώρισης άλλων προτύπων, η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί:

α) τη φύση και τη λογιστική αξία των αποκτηθέντων περιουσιακών στοιχείων και

β) όταν τα περιουσιακά αυτά στοιχεία δεν είναι άμεσα μετατρέψιμα σε μετρητά, τις πολιτικές που ακολουθεί για τη διάθεση τέτοιων περιουσιακών στοιχείων ή για τη χρησιμοποίησή τους στις δραστηριότητές της.

5.4.4. ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

Η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί:

α) ανάλυση ληκτότητας χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων που παρουσιάζει τις συμβατικές οφειλές που απομένουν και

β) περιγραφή του τρόπου με τον οποίο διαχειρίζεται τον κίνδυνο ρευστότητας που ενέχει η παραπάνω ανάλυση.

5.4.5. ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί τα κάτωθι, εκτός εάν συμμορφώνεται με την παράγραφο 41:

α) ανάλυση ευαισθησίας για κάθε είδος κινδύνου αγοράς στον οποίο είναι εκτεθειμένη κατά την ημερομηνία αναφοράς, που δείχνει τις επιπτώσεις στα αποτελέσματα και τα ίδια κεφάλαια της οικονομικής οντότητας από λογικά πιθανές την ημερομηνία εκείνη μεταβολές της σχετικής μεταβλητής κινδύνου

β) τις μεθόδους και παραδοχές που χρησίμευσαν για την κατάρτιση της ανάλυσης ευαισθησίας, και

γ) τις μεταβολές, σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο, στις μεθόδους και τις παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν, καθώς και τους λόγους για τις μεταβολές αυτές.

Όταν η οικονομική οντότητα καταρτίζει ανάλυση ευαισθησίας, όπως ο κίνδυνος αξίας χαρτοφυλακίου, που αντικατοπτρίζει τις αλληλεξαρτήσεις μεταξύ μεταβλητών

κινδύνου (π.χ. επιτόκια και συναλλαγματικές ισοτιμίες) και την χρησιμοποιεί για τη διαχείριση χρηματοοικονομικών κινδύνων, δύναται να χρησιμοποιεί την εν λόγω ανάλυση ευαισθησίας αντί για την ανάλυση που αναφέρεται παραπάνω. Η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί, επίσης:

α) επεξήγηση της μεθόδου που χρησιμοποίησε για την κατάρτιση της ανάλυσης ευαισθησίας, καθώς και των κυριότερων παραμέτρων και παραδοχών στα οποία βασίζονται τα παρεχόμενα δεδομένα και

β) επεξήγηση του στόχου της χρησιμοποιηθείσας μεθόδου και των τυχόν περιορισμών που μπορεί να έχουν ως αποτέλεσμα να μην αντικατοπτρίζουν πλήρως οι πληροφορίες την εύλογη αξία των υπόψη περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων.

Όταν οι αναλύσεις ευαισθησίας που γνωστοποιούνται σύμφωνα με τα παραπάνω, δεν είναι αντιπροσωπευτικές του κινδύνου που ενέχεται σε ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο (για παράδειγμα, λόγω του ότι η έκθεση στο τέλος του έτους δεν αντικατοπτρίζει την έκθεση καθ' όλη τη διάρκεια του έτους) η οικονομική οντότητα γνωστοποιεί το γεγονός αυτό καθώς και τον λόγο για τον οποίο θεωρεί ότι οι αναλύσεις ευαισθησίας δεν είναι αντιπροσωπευτικές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 : ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει την έρευνα που πραγματοποιήθηκε στον τραπεζικό κλάδο αναφορικά με τις γνωστοποιήσεις που εμφανίζουν οι οικονομικές μονάδες για τα χρηματοοικονομικά μέσα. Στόχος της εμπειρικής έρευνας είναι να καταδείξει τον βαθμό πληρότητας των γνωστοποιήσεων και το κατά πόσο οι πληροφορίες που γνωστοποιούνται επιτρέπουν στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, μιας επιχείρησης, να αξιολογήσουν την φύση και την έκταση των κινδύνων που προκύπτουν από τα χρηματοοικονομικά μέσα και τον τρόπο με τον οποίο η οντότητα διαχειρίζεται αυτούς τους κινδύνους. Παρόμοιες έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στο εξωτερικό κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι ποιοτικές γνωστοποιήσεις για τα χρηματοοικονομικά μέσα ήταν πολύ γενικές, ενώ οι ποσοτικές ήταν ελλιπείς και μη συγκρίσιμες, με αποτέλεσμα να μην επιτρέπουν στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να εξάγουν αξιόπιστα και ορθά συμπεράσματα για την διαχείριση των χρηματοοικονομικών κινδύνων από τις επιχειρήσεις (Woods M. & Marginson D., 2004)

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από το σύνολο των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στην χώρα μας. Η επιλογή του δείγματος δεν ήταν τυχαία. Είναι γεγονός ότι οι τράπεζες χρησιμοποιούν χρηματοοικονομικά μέσα σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τις υπόλοιπες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε άλλους κλάδους. Επίσης, στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα η αρχή της εύλογης αξίας βρίσκει εφαρμογή σε μεγάλο εύρος οικονομικών μεγεθών και ως εκ τούτου αποτελούν το επίκεντρο του ενδιαφέροντος μας.

Τα δεδομένα που εξετάζονται είναι οι σημειώσεις των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων των τραπεζών για τα έτη 2007 και 2008, οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των οικονομικών καταστάσεων και στο περιεχόμενο τους αναλύονται πληροφορίες που αφορούν στοιχεία του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων. Η μελέτη εστιάζεται στα έτη 2007 και 2008 καθώς το ΔΠΧΑ 7 τέθηκε σε εφαρμογή από την 1/1/2007. Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε βασίζεται σε έναν πίνακα υπό μορφή “checklist” ο οποίος περιλαμβάνει τις γνωστοποιήσεις που

πρέπει να εμφανίζονται στις σημειώσεις σύμφωνα με τις αρχές του ΔΠΧΑ 7. Ο πίνακας αυτός παρουσιάζεται παρακάτω:

α/α	Παρ. Προτύπου	ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΔΠΧΑ 7	Τράπεζα "XXXX" 200X	
			CHECK	ΠΑΡΑΤΗΡ.
		ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ		
1	21	Λογιστικές πολιτικές για τα χρηματοοικονομικά μέσα και σχετικές βάσεις αποτίμησης		
		ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΤΙΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ Ή ΣΤΟΝ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟ		
2	6	Γνωστοποιείται η λογιστική αξία των χρημ/κών περιουσιακών στοιχείων στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων με διάκριση σε α) προσδιοριζόμενα κατά την αρχική αναγνώριση και β) στα προοριζόμενα για εμπορική εκμετάλλευση		
3	8	Εμφανίζεται η λογιστική αξία των διακρατούμενων μέχρι την λήξη		
4	8	Εμφανίζεται η λογιστική αξία των διαθεσίμων προς πώληση χρημ/κών περιουσιακών στοιχείων		
5	8	Εμφανίζεται η λογιστική αξία των υποχρεώσεων που εμφανίζονται στο αποσβεσμένο κόστος		
6	8	Εμφανίζεται η λογιστική αξία για δάνεια και απαιτήσεις		
		ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΠΟΤΙΜΗΣΕΙΣ ΣΕ ΕΥΛΟΓΕΣ ΑΞΙΕΣ		
7	20	Το ποσό μεταβολής της εύλογης αξίας που κοινοποιείται για δάνεια και απαιτήσεις που αποτιμώνται στην εύλογη αξία και αφορά πιστωτικά παράγωγα ή συναφή μέσα, αφορά και την περίοδο, αλλά και σωρευτικά από την απόκτηση		
8	20	Γνωστοποιούνται τα κέρδη ή οι ζημίες από αποτίμηση χρημ/κών περιουσιακών στοιχείων ή των χρημ/κών υποχρεώσεων στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων με διάκριση: α) στα προσδιοριζόμενα κατά την αρχική αναγνώριση και β) στα προοριζόμενα για εμπορική εκμετάλλευση		

3 Ντζανάτος Δ., Δημιουργία των σημειώσεων των οικονομικών καταστάσεων και έλεγχος της πληρότητας τους, Τόμος Α', Εκδόσεις Καστανιώτη, 2008

9	10	Για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων γνωστοποιείται η διαφορά ανάμεσα στην λογιστική αξία της χρημ/κής υποχρέωσης και στο ποσό που προβλέπεται να πληρωθεί κατά την λήξη της.		
10	25	Γνωστοποιούνται οι επιδράσεις από την αποτίμηση στην εύλογη αξία, κατά κατηγορία, σε σχέση με την λογιστική αξία όπως εμφανίζεται στον ισολογισμό		
11	27	Για τις αποτιμήσεις στην εύλογη αξία γνωστοποιείται εάν έγιναν με δημοσιευμένες τιμές ή με τεχνικές αποτίμησης. Στην περίπτωση που χρησιμοποιήθηκαν τεχνικές αποτίμησης γνωστοποιούνται οι μέθοδοι και οι βασικές παραδοχές		
12	27	Για τις αποτιμήσεις σε εύλογη αξία που χρησιμοποιήθηκαν τεχνικές αποτίμησης βασιζόμενες σε παραδοχές ενώ θα μπορούσαν εναλλακτικά να χρησιμοποιηθούν άλλες παραδοχές, γνωστοποιείται, η επίδραση από την αλλαγή σε αυτές τις παραδοχές, καθώς και το ποσό που μεταφέρθηκε στα αποτελέσματα χρήσης από την αποτίμηση αυτών των στοιχείων		
13	28	Αν αποκτήθηκαν χρημ/κά μέσα και κατά την απόκτηση αποτιμήθηκαν σε εύλογη αξία που ήταν η πραγματική αξία της συναλλαγής, αλλά στην συνέχεια χρησιμοποιήθηκαν τεχνικές αποτίμησης που θα έδιναν διαφορετικό ποσό κατά την απόκτηση αν χρησιμοποιούνταν, γνωστοποιείται η λογιστική πολιτική του χειρισμού αυτής της διαφοράς και η διαφορά αυτή στην αρχή και στο τέλος της χρήσης για κάθε κατηγορία χρηματοοικονομικών μέσων.		
		ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΠΡΟΣ ΠΩΛΗΣΗ		
14	20	Γνωστοποιούνται τα κέρδη ή οι ζημίες από αποτίμηση χρημ/κών περιουσιακών στοιχείων που είναι διαθέσιμα προς πώληση, με ανάλυση για το τι μεταφέρθηκε στην καθαρή θέση και τι μεταφέρθηκε από την καθαρή θέση στα αποτελέσματα.		
		ΔΙΑΚΡΑΤΟΥΜΕΝΑ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΛΗΞΗ		
15	20	Γνωστοποιούνται τα κέρδη ή ζημίες από αποτίμηση επενδύσεων που διακρατούνται μέχρι την λήξη		
		ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ		

16	20	Γνωστοποιούνται τα κέρδη ή ζημιές από αποτίμηση για δάνεια και απαιτήσεις		
		ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ		
17	20	Γνωστοποιούνται τα κέρδη ή ζημιές από αποτίμηση για χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στο αποσβεσμένο κόστος		
		ΤΙΤΛΟΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΠΟΤΙΜΗΘΗΚΑΝ ΣΤΗΝ ΕΥΛΟΓΗ ΑΞΙΑ		
18	30	Για συμμετοχικούς τίτλους και συμβάσεις με στοιχεία προαιρετικής συμμετοχής που δεν μπορούσαν να εκτιμηθούν αξιόπιστα στην εύλογη αξία, γνωστοποιείται α) το γεγονός, β) περιγραφή, λογιστικές αξίες και αιτιολογία γιατί δεν μπορούν να αποτιμηθούν αξιόπιστα γ) αναφορά στην αγορά του κάθε μέσου, δ) πως σκέφτεται η επιχείρηση να τα διαθέσει και ε) αν διατέθηκαν στην χρήση τις επιδράσεις στα αποτελέσματα χρήσης.		
		ΣΥΝΘΕΤΑ ΜΕΣΑ		
19	17	Για τα σύνθετα χρημ/κά μέσα που επιδρούν στην καθαρή θέση και τις υποχρεώσεις και έχουν πολλά αλληλοεξαρτώμενα παράγωγα, γνωστοποιούνται τα χαρακτηριστικά τους.		
		ΕΣΟΔΑ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ ΑΠΟ ΑΠΟΤΙΜΗΣΕΙΣ ΕΚΤΟΣ ΑΠΟ ΕΥΛΟΓΗ ΑΞΙΑ		
20	20	Γνωστοποιούνται τόκοι έσοδα και έξοδα, από την αποτίμηση με την μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου		
21	20	Γνωστοποιούνται έξοδα για αμοιβές που αφορούν χρημ/κά περιουσιακά στοιχεία ή χρημ/κές υποχρεώσεις, τα οποία δεν είναι στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, εκτός αυτών που συνυπολογίζονται στη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου, με την εξαίρεση μέσων που αφορούν καταπιστευματικές δραστηριότητες		
22	20	Γνωστοποιούνται οι τόκοι έσοδα για χρημ/κά περιουσιακά στοιχεία που απομειώθηκαν, οι οποίοι πρέπει πλέον να υπολογίζονται με το επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε για την προεξόφληση των ταμειακών ροών		
		ΑΠΟΜΕΙΩΣΕΙΣ – ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ		

23		Αν για απομειώσεις χρημ/κών περιουσιακών στοιχείων κινούνται οι λογαριασμοί προβλέψεων, κοινοποιείται αναλυτικά η κίνηση τους την περίοδο.		
24		Γνωστοποιείται κάθε πρόβλεψη υποτίμησης για χρημ/κά περιουσιακά στοιχεία που έγινε στην χρήση κατά κατηγορία χρημ/κού περιουσιακού στοιχείου		
		ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΜΕ ΟΡΟΥΣ ΚΑΙ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ		
25	13	Για χρημ/κά στοιχεία που έχουν μεταβιβασθεί αλλά δεν έχουν διαγραφή, γνωστοποιείται α) η φύση τους β) οι κίνδυνοι που παραμένουν στην εταιρία γ) αν παρέμειναν τα χρημ/κά περιουσιακά στοιχεία, στο σύνολο τους οι αντίστοιχες υποχρεώσεις που λογίστηκαν δ) αν παρέμεινε μέρος των χρημ/κών περιουσιακών στοιχείων, η αρχική και η τωρινή τους αξία και οι αντίστοιχες υποχρεώσεις που λογίστηκαν		
26	14	Αν η εταιρία έχει ενεχυριάσει χρημ/κά περιουσιακά στοιχεία για εξασφάλιση υποχρεώσεων, κοινοποιεί την λογιστική τους αξία και τους συμβατικούς όρους ενεχυρίασης.		
27	15	Αν η εταιρία έχει πάρει εξασφαλίσεις που μπορεί όμως οποτεδήποτε να πουλήσει ή να ενεχυριάσει γνωστοποιεί: την εύλογη αξία τους συνολικά β) την εύλογη αξία αυτών που έχει πουλήσει ή ενεχυριάσει γ) πιθανές υποχρεώσεις από πώληση ή ενεχυρίαση δ) τους συμβατικούς όρους λήψεως ενεχύρων		
		ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΕΙΣ		
28	22	Για κάθε τύπο αντιστάθμισης γνωστοποιούνται : α) τρόποι αντιστάθμισης β) εύλογη αξία των αντισταθμιστικών μέσων γ) φύση κινδύνων		
29	23	Για τις αντισταθμίσεις ταμιακών ροών γνωστοποιείται η: α) οι περίοδοι των αναμενόμενων ταμιακών ροών και η επίδραση τους στα αποτελέσματα χρήσης β) προσδοκώμενες συναλλαγές που είχε εφαρμοστεί αντιστάθμιση και δεν αναμένεται να γίνουν γ) τι μεταφέρθηκε στην καθαρή θέση δ) τι μεταφέρθηκε από την καθαρή θέση στα αποτελέσματα χρήσης ε) τι μεταφέρθηκε από την καθαρή θέση στο κόστος των χρημ/κών μέσων		

30	24	Για αντισταθμίσεις επιπλέον γνωστοποιείται : α) αποτελέσματα από μεταβολές σε εύλογη αξία των αντισταθμιζόμενων στοιχείων και μέσω αντισταθμίσεων β) αναποτελεσματικότητα που αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα, η οποία οφείλεται σε αντισταθμίσεις ταμιακών ροών γ) την αναποτελεσματικότητα που αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα, η οποία οφείλεται σε αντισταθμίσεις καθαρών επενδύσεων σε εκμεταλλεύσεις στο εξωτερικό.		
ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ				
31	31	Γνωστοποιούνται οι κίνδυνοι για τα χρημ/κά μέσα (φύση και έκταση)		
32	33	Για κάθε κίνδυνο χρημ/κών μέσων γνωστοποιείται: α) πως προκύπτει β) τρόποι διαχείρισης από την εταιρία γ) τρόπο επιμέτρησης του κινδύνου		
33	34	Για κάθε κίνδυνο χρημ/κών μέσων γνωστοποιείται: α)συγκεντρωτικά ποσά με βάση το πληροφοριακό σύστημα β) τις αναλυτικές πληροφορίες που προβλέπονται από το ΔΠΧΑ 7 αν ο κίνδυνος είναι σημαντικός γ) τις συγκεντρώσεις κινδύνων εάν δεν προκύπτουν με σαφήνεια αλλιώς		
34	35	Αν τα ποσοτικά στοιχεία για τους κινδύνους δεν είναι επαρκή για την πληροφόρηση, παρέχονται περιφραστικές πληροφορίες		
ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ				
35	9	Για χρημ/κά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων που αφορούν απαιτήσεις ή δάνεια, γνωστοποιείται ο μέγιστος πιστωτικός κίνδυνος στο τέλος της περιόδου και το ποσό μείωσης του με παράγωγα ή άλλα μέσα		
36	9	Για χρημ/κά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων που αφορούν απαιτήσεις ή δάνεια, γνωστοποιείται: α) η μεταβολή στην εύλογη αξία που δεν αφορά κίνδυνο αγοράς αλλά πιστωτικό κίνδυνο β) η μεταβολή στην εύλογη αξία των αντίστοιχων παραγώγων που μειώνουν στον πιστωτικό κίνδυνο		
37	10	Για χρημ/κές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων γνωστοποιείται η μεταβολή στην εύλογη αξία που δεν αφορά τον κίνδυνο αγοράς αλλά πιστωτικό κίνδυνο για την περίοδο και σωρευτικά		

38	11	Γνωστοποιείται ο τρόπος υπολογισμού των μεταβολών στην εύλογη αξία που αφορά πιστωτικό κίνδυνο, αν η εταιρία τον θεωρεί ικανοποιητικό και εάν όχι, γιατί		
39	36	Για τον πιστωτικό κίνδυνο των χρημ/κών μέσω γνωστοποιούνται: α) η μέγιστη έκθεση στο τέλος της περιόδου χωρίς τις εξασφαλίσεις β) οι εξασφαλίσεις που έχουν ληφθεί γ) πληροφορίες πιστωτικής ποιότητας χρημ/κών περιουσιακών στοιχείων που δεν είναι σε καθυστέρηση ή απομειωμένα δ) την αξία των χρημ/κών περιουσιακών στοιχείων που είναι σε καθυστέρηση ή απομειωμένα		
40	37	Για τον πιστωτικό κίνδυνο των χρημ/κών μέσω γνωστοποιούνται: α) για τα καθυστερημένα υπόλοιπα, ανάλυση ηλικίας β) για τα απομειωμένα με ειδικές προβλέψεις υπόλοιπα, ανάλυση και αιτιολόγηση της απομείωσης γ) για το καθένα από καθυστερημένα ή απομειωμένα υπόλοιπα, εξασφαλίσεις εύλογης αξίας εάν είναι εφικτό		
41	38	Για τον πιστωτικό κίνδυνο των χρημ/κών μέσω γνωστοποιούνται: α) τα μέσα που λήφθηκαν από ρευστοποίηση εξασφαλίσεων και η αξία τους β) εάν δεν είναι μετατρέψιμα άμεσα σε μετρητά, πώς σκέφτεται να τα διαθέσει ή να τα χρησιμοποιήσει η εταιρία		
		ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ		
42	39	Για τον κίνδυνο ρευστότητας των χρημ/κών υποχρεώσεων γνωστοποιούνται α) ανάλυση της ληκτότητας τους β) τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η διαχείριση του κινδύνου ρευστότητας		
		ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΑΓΟΡΑΣ		
43	40	Για τον κίνδυνο της αγοράς των χρημ/κών μέσω γνωστοποιούνται α) ανάλυση ευαισθησίας για κάθε είδος κινδύνου αγοράς και στο τέλος με επίδραση στην καθαρή θέση και τα αποτελέσματα χρήσης β) τις βασικές παραδοχές της ανάλυσης γ) τις μεταβολές στις παραδοχές από την προηγούμενη περίοδο και αιτιολόγηση τους.		

44	41	Για τον κίνδυνο της αγοράς των χρημ/κών μέσων, αν η διοίκηση κάνει ανάλυση ευαισθησίας που συνδυάζουν διαφορετικά είδη , εμφανίζει αυτές τις αναλύσεις και γνωστοποιεί: α) την μέθοδο και τις βασικές παραδοχές της ανάλυσης β) τους στόχους της μεθοδολογίας και τους πιθανούς κινδύνους που εμπεριέχει.		
45	42	Για τον κίνδυνο της αγοράς των χρημ/κών μέσων, γνωστοποιείται εάν οι αναλύσεις στο τέλος του χρόνου δεν είναι αντιπροσωπευτικές		
		ΑΝΑΚΑΤΑΤΑΞΕΙΣ		
46	12	Γνωστοποιούνται οι ανακατατάξεις α) από την εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων σε αποσβεσμένο κόστος β) από αποσβεσμένο κόστος στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων		
		ΔΑΝΕΙΑ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ		
47	18	Για δάνεια σε καθυστέρηση γνωστοποιείται α) πληροφορίες για τα δάνεια και τα ποσά κεφαλαίου και τόκων που μπήκαν σε καθυστέρηση στην χρήση β) τα δάνεια που είναι σε καθυστέρηση στο τέλος γ) αν κάποια από αυτά επαναδιαπραγματεύτηκαν μέχρι την σύνταξη του ισολογισμού		
48	19	Αν έγινε αθέτηση ορισμένων όρων δανειακών συμβάσεων και δεν τακτοποιήθηκαν μέχρι το τέλος της χρήσης, μόνο με την προϋπόθεση ότι αυτή η αθέτηση έδωσε το δικαίωμα στον δανειστή να ζητήσει πίσω όλο το δάνειο, τότε αυτά τα δάνεια θεωρούνται σε καθυστέρηση και παρέχεται η σχετική πληροφόρηση όπως για τα καθυστερημένα		
		ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ		
49	20	Γνωστοποιούνται έξοδα από αμοιβές που αφορούν στην διαχείριση των επενδύσεων για λογαριασμό τρίτων		

Με βάση τον παραπάνω πίνακα και τον αριθμό των πληροφοριών που εμφανίζει κάθε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα υπολογίσαμε το βαθμό συμμόρφωσης (compliance index) της κάθε τράπεζας. Για τον υπολογισμό του δείκτη συμμόρφωσης κάθε παρατήρηση έχει την ίδια βαρύτητα. Ο δείκτης εκφράζεται ως ποσοστό επί του συνόλου των παρατηρήσεων και μας δίνει την δυνατότητα να αξιολογήσουμε την έκταση και την ποιότητα των πληροφοριών που γνωστοποιεί κάθε εξεταζόμενη οικονομική μονάδα.

Επιπλέον, χρησιμοποιούμε τον εν λόγω δείκτη για να εξετάσουμε την συνάφεια της λογιστικής πληροφόρησης σε σχέση με την τιμή της μετοχής της κάθε επιχείρησης. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζεται εάν και κατά πόσο η υπερβάλλουσα πληροφόρηση για τα χρηματοοικονομικά μέσα, που παρέχεται μέσω των γνωστοποιήσεων, σχετίζεται με τα πιθανά μελλοντικά γεγονότα (οφέλη/ ζημίες) τα οποία επιδρούν στην χρηματοοικονομική επίδοση της οικονομικής μονάδας.

Για τον σκοπό αυτό υιοθετούμε το μοντέλο Feltham and Ohlson (Feltham G. & Ohlson J., 1995) το οποίο χρησιμοποιείται ευρέως σε επιστημονικές έρευνες στον τομέα της Λογιστικής και της Χρηματοοικονομικής. Με το εν λόγω μοντέλο εξετάζεται η συνάφεια μεταξύ της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και της τιμής της μετοχής ή των κερδών. Ως συνάφεια ορίζεται η στατιστική συσχέτιση μεταξύ των παραπάνω μεγεθών, η οποία ουσιαστικά μετράει την ικανότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και το βαθμό στον οποίο επηρεάζει τις τιμές των μετοχών (Francis J, Schipper K, 1999).

Για την εφαρμογή του παραπάνω μοντέλου χρησιμοποιούμε μεγέθη της Καθαρής Θέσης και της Κατάστασης Αποτελεσμάτων στα οποία αποτυπώνονται οι διαφορές και τα αποτελέσματα αποτίμησης των χρηματοοικονομικών μέσων. Τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν, για τα έτη 2007 και 2008, είναι τα καθαρά αποτελέσματα (κέρδη/ ζημίες) προ φόρων και η λογιστική αξία του συνόλου των Ιδίων κεφαλαίων, διαιρούμενα με τον αριθμό των μετοχών, και τέλος οι τιμές των μετοχών των τραπεζών. Οι τιμές των μετοχών αφορούν το τέλος του επόμενου τριμήνου στο οποίο αναφέρονται οι οικονομικές καταστάσεις, πράγμα που σημαίνει ότι π.χ. για τις καταστάσεις που δημοσιεύτηκαν στις 31/3/2007 εμείς λάβαμε υπόψη την τιμή της μετοχής στις 30/6/2007 καθώς θεωρούμε ότι για τους επενδυτές παρεμβάλλεται ένα μικρό χρονικό διάστημα για να διαμορφώσουν και να επανακαθορίσουν τις προτιμήσεις και τις προσδοκίες τους.

Βασική μας υπόθεση είναι ότι η αγορά είναι «αποτελεσματική». Σε μια αποτελεσματική αγορά οι τρέχουσες πληροφορίες είναι διαθέσιμες σε όλους και οι τιμές των χρεογράφων αντικατοπτρίζουν πλήρως όλες τις πληροφορίες, οι οποίες πηγάζουν τόσο από γεγονότα που ήδη έχουν λάβει χώρα, όσο και από γεγονότα που αναμένεται να λάβουν χώρα.

Επίσης, σύμφωνα με το Feltham and Ohlson model υποθέτουμε ότι υπάρχει γραμμική συσχέτιση μεταξύ του συνόλου των ιδίων κεφαλαίων, των καθαρών αποτελεσμάτων (κέρδη/ ζημίες) προ φόρων και της τιμής της μετοχής.

Για να εξετάσουμε αν πραγματικά οι λογιστικές πληροφορίες που παρέχουν οι γνωστοποιήσεις των οικονομικών καταστάσεων προσαρμόζονται στην αξία της μετοχής της κάθε τράπεζας χρησιμοποιήθηκε η παρακάτω συνάρτηση γραμμικής παλινδρόμησης:

$$\mathbf{Pri}_{it} = \mathbf{a}_0 + \mathbf{a}_1\mathbf{BVPS}_{it} + \mathbf{a}_2\mathbf{EPS}_{it} + \mathbf{e}_{it} \quad (1)$$

Όπου,

- $\mathbf{Pri}_{it}$ = η τιμή της μετοχής της τράπεζας i στον χρόνο t
- $\mathbf{BVPS}_{it}$ = η λογιστική αξία των ιδίων κεφαλαίων ανά μετοχή της τράπεζας i στο τέλος της περιόδου t
- $\mathbf{EPS}_{it}$ = το σύνολο των καθαρών κερδών προ φόρων ανά μετοχή της τράπεζας i στο τέλος της περιόδου t
- $\mathbf{e}_{it}$ = τα κατάλοιπα της γραμμικής παλινδρόμησης
- $\mathbf{a}_0$ = η σταθερά της συνάρτησης παλινδρόμησης
- $\mathbf{a}_1, \mathbf{a}_2$ = οι συντελεστές οι οποίοι ορίζουν την γραμμική συσχέτιση της συνάρτησης.

Για την εξαγωγή αποτελεσμάτων αρχικά εφαρμόσαμε την παραπάνω συνάρτηση για το σύνολο των τραπεζών. Στην συνέχεια χωρίσαμε το δείγμα σε δυο ομάδες με βάση τον βαθμό συμμόρφωσης (low compliance group και high compliance group) και ξανατρέξαμε την συνάρτηση παλινδρόμησης για να εξετάσουμε τις διαφοροποιήσεις στην συνάφεια των εξεταζόμενων μεγεθών.

Τα αποτελέσματα της στατιστικής έρευνας παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες:

Πίνακας 1
Estimation in levels Basic Feltham and Ohlson

$$Pri_{it} = a_0 + a_1 BVPS_{it} + a_2 EPS_{it} + e_{it}$$

a_0	t-stat	a_1	t-stat	a_2	t-stat	Adj. R^2
1,32	1,16	1,48	5,58	0,20	0,15	0,48

Σημειώσεις: Τα στοιχεία του πίνακα προκύπτουν από τα δεδομένα των ετήσιων και των τριμηνιαίων οικονομικών καταστάσεων των ετών 2007 και 2008 και αφορούν το σύνολο των χρηματοπιστωτικών οργανισμών.

Οι συντελεστές a_1 , a_2 μας δείχνουν την συσχέτιση της ανεξάρτητης μεταβλητής με την εξαρτημένη μεταβλητή. Όσο πιο μεγάλη είναι η τιμή των συντελεστών τόσο μεγαλύτερη είναι και η συσχέτιση. Στην συγκεκριμένη συνάρτηση, όπως παρατηρούμε, υπάρχει θετική συσχέτιση των μεταβλητών $BVPS_{it}$ και EPS_{it} με την τιμή της μετοχής καθώς το a_1 και a_2 λαμβάνουν τις τιμές 1,48 και 0,20 αντίστοιχα.

Το t-statistic μας δείχνει κατά πόσο είναι στατιστικά σημαντική η κάθε μεταβλητή. Είναι το πηλίκο του συντελεστή (coefficient) με την τυπική απόκλιση (Std. Error). Όταν η τιμή του t-statistic είναι πάνω από 2 τότε θεωρούμε ότι η εξεταζόμενη μεταβλητή είναι στατιστικά σημαντική, δηλαδή έχει μεγάλη επίδραση στην εξαρτημένη μεταβλητή. Όταν η τιμή του είναι κάτω από 2 τότε θεωρούμε ότι η μεταβλητή δεν είναι στατιστικά σημαντική. Από τα αποτελέσματα του παραπάνω πίνακα βλέπουμε ότι μόνο το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων ανά μετοχή είναι στατιστικά σημαντικό για τον προσδιορισμό της τιμής της μετοχής.

Το Adjusted R^2 παίρνει τιμές από 0 μέχρι 1 και μετράει το κατά πόσο το μοντέλο ερμηνεύει τα δεδομένα. Χρησιμοποιείται κυρίως για να αξιολογήσει μοντέλα τα οποία περιέχουν περισσότερες από μία ανεξάρτητες μεταβλητές και όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη αυτού, τόσο πιο αντιπροσωπευτικό είναι το μοντέλο. Στα

αποτελέσματα του πίνακα 1 παρατηρούμε ότι η τιμή του Adjusted R² είναι 0,48. Αυτό σημαίνει ότι με βάση το παρών δείγμα οι ανεξάρτητες μεταβλητές μπορούν να εξηγήσουν το 48% των μεταβολών των τιμών των μετοχών.

Πίνακας 2 Estimation of Feltham and Ohlson for High Compliance Group

$$Pri_{it} = a_0 + a_1 BVPS_{it} + a_2 EPS_{it} + e_{it}$$

α ₀	t-stat	α ₁	t-stat	α ₂	t-stat	Adj. R ²
2,72	1,30	1,53	3,21	-0,79	-0,33	0,38

Σημειώσεις: Τα στοιχεία του πίνακα προκύπτουν από τα δεδομένα των ετήσιων και των τριμηνιαίων οικονομικών καταστάσεων των ετών 2007 και 2008 και αφορούν τους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς με υψηλό δείκτη συμμόρφωσης.

Οι τιμές που παίρνουν τα α₁ και α₂ υποδηλώνουν την θετική συσχέτιση της τιμής της μετοχής με τα ίδια κεφάλαια και την αρνητική συσχέτιση (-0,33) με τα κέρδη ανά μετοχή.

Η τιμή του t-statistic για τα ίδια κεφάλαια ανά μετοχή δείχνει ότι η συγκεκριμένη ανεξάρτητη μεταβλητή είναι στατιστικά σημαντική, σε αντίθεση με τις άλλες δυο εξεταζόμενες μεταβλητές οι οποίες έχουν τιμές μικρότερες του 2.

Αναφορικά με τον δείκτη Adjusted R² παρατηρούμε ότι η τιμή του είναι 0,38. Η τιμή αυτή είναι αρκετά μικρότερη από την αντίστοιχη τιμή στην παλινδρόμηση για το σύνολο των τραπεζών. Με βάση το παρών δείγμα οι ανεξάρτητες μεταβλητές μπορούν να εξηγήσουν το 38% των μεταβολών των τιμών των μετοχών.

Πίνακας 3

Estimation of Feltham and Ohlson for Low Compliance Group

$$Pri_{it} = a_0 + a_1 BVPS_{it} + a_2 EPS_{it} + e_{it}$$

α_0	t-stat	α_1	t-stat	α_2	t-stat	Adj. R ²
2,02	1,96	1,06	4,35	1,78	0,60	0,11

Σημειώσεις: Τα στοιχεία του πίνακα προκύπτουν από τα δεδομένα των ετήσιων και των τριμηνιαίων οικονομικών καταστάσεων των ετών 2007 και 2008 και αφορούν τους χρηματοοικονομικούς οργανισμούς με χαμηλό δείκτη συμμόρφωσης.

Στον τρίτο πίνακα παρατηρούμε τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης για τις τράπεζες με χαμηλό βαθμό συμμόρφωσης σύμφωνα με τα οποία η συσχέτιση της τιμής των μετοχών με την σταθερά a_0 και με τα ίδια κεφάλαια ανά μετοχή είναι στατιστικά σημαντική καθώς η τιμή του t-statistic για την σταθερά a_0 είναι πολύ κοντά στο 2 και τα ίδια κεφάλαια ανά μετοχή στο 4,35. Το Adjusted R² είναι αισθητά πιο μικρό από τις προηγούμενες συναρτήσεις παλινδρόμησης, το οποίο σημαίνει ότι η εξεταζόμενη συνάρτηση δεν ερμηνεύει τα δεδομένα.

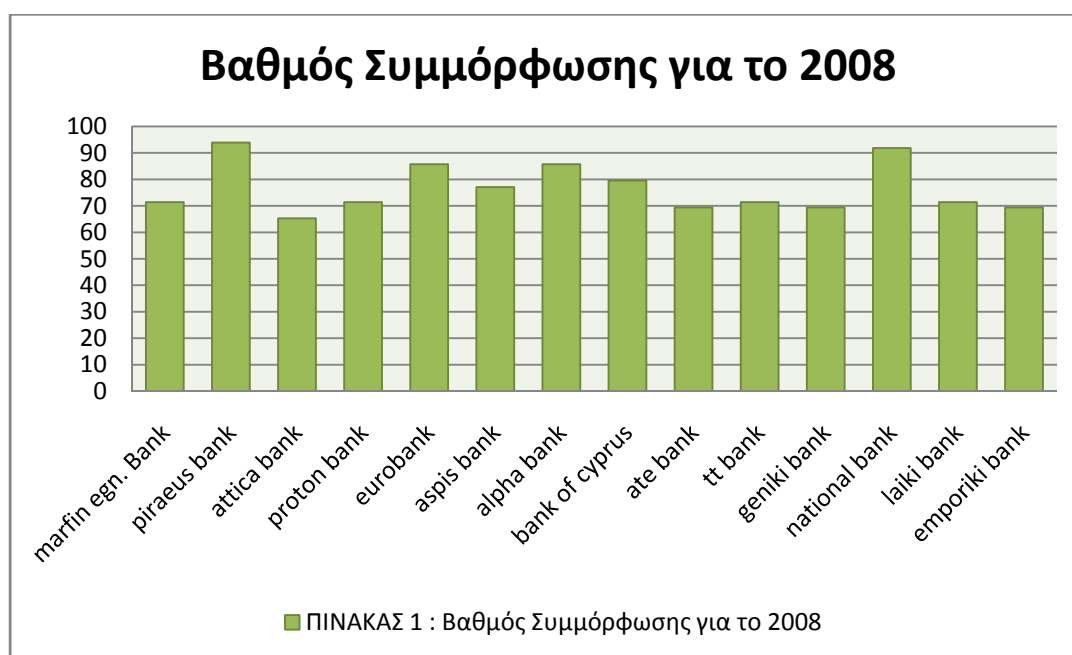
Συνοψίζοντας τα παραπάνω αποτελέσματα καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει συνάφεια μεταξύ της τιμής της μετοχής και των καθαρών αποτελεσμάτων καθώς η μεταβλητή των Καθαρών Κερδών προ Φόρων δεν είναι στατιστικά σημαντική για καμία παλινδρόμηση σε αντίθεση με την λογιστική αξία των Ιδίων Κεφαλαίων ανά μετοχή η οποία όπως φαίνεται επηρεάζει την τιμή της μετοχής. Στην κατηγορία των τραπεζών με χαμηλή συμμόρφωση η επίδραση των ιδίων κεφαλαίων είναι μικρότερη καθώς ο συντελεστής είναι 1,06 ενώ στο βασικό μοντέλο του Feltham and Ohlson και στην ομάδα με υψηλό δείκτη συμμόρφωσης είναι περίπου στο 1,5. Σε συνδυασμό με τις τιμές του Adjusted R² συμπεραίνουμε ότι για την ομάδα με υψηλό βαθμό συμμόρφωσης υπάρχει συνάφεια μεταξύ των ιδίων κεφαλαίων και της τιμής της μετοχής η οποία επηρεάζεται από την λογιστική πληροφόρηση που παρέχεται μέσω των γνωστοποιήσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 : ΣΥΝΟΨΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ - ΕΠΙΛΟΓΟΣ

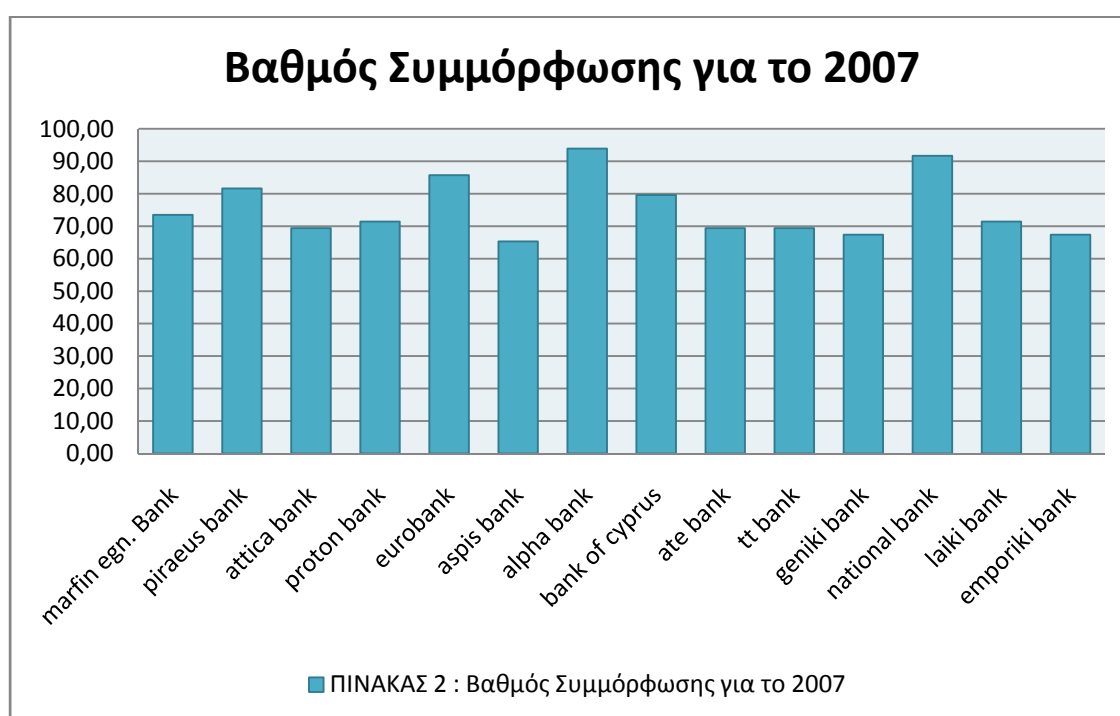
Μεταξύ των τραπεζών παρατηρήθηκαν μεγάλες διαφοροποιήσεις αναφορικά με την ποιότητα, την έκταση, την δομή και το περιεχόμενο των οικονομικών καταστάσεων. Ο έλεγχος των σημειώσεων των οικονομικών καταστάσεων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων πραγματοποιήθηκε με βάση τον πίνακα του προηγούμενου κεφαλαίου ο οποίος αναδεικνύει και στηρίζεται στις αρχές της συνάφειας, της αξιοπιστίας, της συγκρισιμότητας και της ακριβοδίκαιης παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων, οι οποίες αποτελούν τις βασικές αρχές των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.

Τα αποτελέσματα της έρευνας καταδεικνύουν την ελλιπή πληροφόρηση προς τους επενδυτές και τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη, αναφορικά με τα χρηματοοικονομικά μέσα, καθώς σε πολλές περιπτώσεις οι πληροφορίες που εμφανίζουν οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί παρεκκλίνουν από τις απαιτήσεις και τις αρχές που ορίζει το ΔΠΧΑ 7.

Στα παρακάτω γραφήματα εμφανίζεται η τιμή του δείκτη συμμόρφωσης για τα έτη 2008 και 2007.

Η μέγιστη τιμή που παίρνει ο δείκτης συμμόρφωσης για το 2008 είναι 93,88% και αφορά την τράπεζα Πειραιώς με αμέσως επόμενη την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος με 91,84%. Ακολουθεί η Eurobank και η Alpha Bank με ποσοστό 85,71%. Οι υπόλοιπες τράπεζες έχουν ποσοστό κάτω από 80% για το 2008, όπως φαίνεται στον πίνακα 1, με το μικρότερο βαθμό συμμόρφωσης να τον κατέχει η τράπεζα Αττικής με 65,31%.

Για το 2007 τον μεγαλύτερο βαθμό συμμόρφωσης φαίνεται να εμφανίζει η Alpha Bank με την τιμή του δείκτη να είναι 93,88%. Δεύτερο υψηλότερο δείκτη εμφανίζει η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος με 91,67% με τρίτη την Eurobank με 85,71%. Για την Τράπεζα Πειραιώς και την Τράπεζα Κύπρου ο δείκτης είναι κοντά στο 80% και ακολουθεί η Marfin Egnatia Bank με 73,47%. Ο δείκτης για την Proton Bank και την Laiki Bank είναι 71,43% . Ο δείκτης για τις υπόλοιπες Τράπεζες λαμβάνει τιμή κάτω του 70% με την Aspis Bank να βρίσκεται στην χαμηλότερη θέση με 65,31% όπως φαίνεται και στον παραπάνω πίνακα.

Οι περισσότερες παραλήψεις εντοπίζονται στις πληροφορίες που παρέχουν οι Τράπεζες αναφορικά με τις αποτιμήσεις σε εύλογες αξίες με μέσο όρο στο σύνολο των Τραπεζών να εμφανίζουν μόνο 57,41% των απαιτούμενων πληροφοριών.

Θα πρέπει επίσης να αναφέρουμε ότι παρατηρήθηκαν σημαντικές παραλήψεις και μειωμένη συμμόρφωση με το ΔΠΧΑ 7 για τους τίτλους που δεν αποτιμήθηκαν στην εύλογη αξία, για τις μεταβιβάσεις με όρους και εξασφαλίσεις καθώς και για τα έξοδα από αμοιβές που αφορούν στην διαχείριση των επενδύσεων για λογαριασμό τρίτων.

Επιπροσθέτως, η διάκριση των χρηματοοικονομικών μέσων σε προσδιοριζόμενα κατά την αρχική αναγνώριση και σε προοριζόμενα για εμπορική εκμετάλλευση, από ένα μεγάλο μέρος του δείγματος, δεν υφίσταται.

Οι γνωστοποιήσεις των τραπεζών για τους κινδύνους θα λέγαμε ότι είναι εκτεταμένες και παρέχουν την απαιτούμενη πληροφόρηση προς το επενδυτικό κοινό παρουσιάζοντας ελάχιστες παραλήψεις οι οποίες αφορούν κυρίως τον κίνδυνο αγοράς.

Λαμβάνοντας υπόψη τις παραλήψεις που αναφέρονται παραπάνω γεννάται ο προβληματισμός για το κατά πόσο οι ελεγκτικές και εποπτικές αρχές ελέγχουν και αξιολογούν την ορθότητα και την πληρότητα των γνωστοποιήσεων των οικονομικών καταστάσεων.

Τέλος, τα αποτελέσματα της στατιστικής έρευνας, που πραγματοποιήθηκε για την εξέταση του κατά πόσο η πληροφόρηση που παρέχεται στις γνωστοποιήσεις έχει επεξηγηματική ικανότητα (explanatory power) για την τιμή των μετοχών (market value) των χρηματοπιστωτικών οργανισμών, έδειξαν ότι η επιπλέον πληροφόρηση που παρέχεται μέσω των γνωστοποιήσεων είναι χρήσιμη για τους επενδυτές. Το γεγονός αυτό ενισχύει την μεγάλη σημασία των γνωστοποιήσεων και της πληροφόρησης που παρέχουν για την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Βλάχος Χ., Λουκά Α., Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, Τόμος Β', Global Training - Εκδόσεις Παπαζήση, 2009

Κόντος Ν., Λογιστική Τραπεζών και εταιριών leasing & factoring, Εκδόσεις Διπλογραφία, 2007

Ντζανάτος Δ., Δημιουργία των σημειώσεων των οικονομικών καταστάσεων και έλεγχος της πληρότητας τους, Τόμος Α', Εκδόσεις Καστανιώτη, 2008

Ντζανάτος Δ., Τα διεθνή λογιστικά πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές τους από τα Ελληνικά, Εκδόσεις Καστανιώτη, 2008

Πρωτογάλης Ν., Κεραμόντε Γ., Κωδικοποίηση διεθνών προτύπων χρηματοοικονομικής πληροφόρησης διεθνών λογιστικών προτύπων και διερμηνειών, Εκδόσεις Σταμούλη, 2007

Grant Thornton, Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, Τόμος Β', Γ' έκδοση, 2009

ΞΕΝΗ

Ball R. (2006). International Financial Reporting: pros and cons for investors. Accounting and Business Research, International Accounting Policy Forum , σσ. 5-27.

Barlev B. Haddad J. (2003). Fair value accounting and the management of the firm. Critical Perspectives on Accounting , 14, σσ. 383-415.

Cairns, D. (2006). The use of fair value in IFRS. Accounting in Europe , 3.

Chisnall P. (2000). Fair Value Accounting: Industry Review. Financial Stability Review .

Danbolt, J. (2008). An experiment in Fair Value Accounting. European Accounting Review , 17 (2), σσ. 271-303.

Eccher A. et al. (1996). Fair Value Disclosures Bank Holding Companies. Journal of Accounting and Economics , 22, σσ. 79-117.

Enria A. (2004). Fair value accounting and financial stability. European Central Bank, Occasional Paper Series (13), σσ. 7-9.

- Ernst & Young. (2005). How fair is fair value? IFRS stakeholder series .
- FASB. (2006). Statement of financial accounting standards No 157: Fair Value measurements.
- Feltham G. & Ohlson J. , " Valuation and Clean Surplus Accounting for Operating and Financial Activities, Contemporary Accounting Research, 11 (2), σσ. 689-731
- Francis K Schipper J. (1999). Have Financial statements lost their relevance?., Journal of Accounting Research , 37 (2), σσ. 319-352.
- Gerbhardt et al. (2002). Accounting for financial instruments in the Banking industry. European Accounting Review , 13 (2), σσ. 341-371.
- Hopwood A. (1991). The future of harmonization in the community. European Accounting , σσ. 12-21.
- Landsman, W. (2006). Fair value accounting for financial instruments:some implications for bank regulation. BIS Working Papers (209).
- Landsman, W. (2006). Fair value accounting for financial instruments:some implications for bank regulation. Bank for International Settlements (209).
- Landsman, W. (2006). Fair value accounting for financial instruments:some implications for bank regulation. (209).
- Lev B. Zarowin P. (1999). The boundaries of financial instruments and how to extent them. Journal of Accounting Research , 37 (2), σσ. 353-385.
- Pascale et al. (2005). International Financial Reporting Convergence. Accounting in Europe , 2.
- Penman, N. (2008). Principles for the application of Fair Value Accounting. Center for Excellence in Accounting and Security Analysis , σ. 69.
- Penman, N.(2007). Financial Reporting quality: is fair value a plus or a minus?, Accounting and Business Research Special Issue: International Accounting Policy Forum, σσ.33-44
- Tweedie, D. (2009). www.iasplus.com. Ανάκτηση από www.iasplus.com.
- Whittington G. (2005). The adoption of International Accounting Standards in the European Union. European Accounting Review , 14 (1), σσ. 127-153.
- Woods M. & Marginson D. (2004). Accounting for derivatives: an evaluation on reporting practice by UK banks. European Accounting Review , 13 (2), σσ. 373-390.
- Zijl, & Whittington. (2005). Deprival Value and Fair Value:A Reinterpretation and a Reconciliation. Working Paper Series (16).

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

www.iasb.org

www.iasplus.com

www.fasb.org

<http://scholar.google.com/>

<http://atoz.ebsco.com>

www.jstor.org

www.sciencedirect.com

www.ase.gr